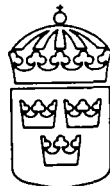

Regeringens proposition 1994/95:8

Lag om socialförsäkringsregister

Prop.
1994/95:8

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 23 juni 1994

Carl Bildt

Bo Könberg
(Socialdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås en författningsreglering för flertalet personregister på ADB-medium vid Riksförsäkringsverket och de allmänna försäkringskassorna. Det är fråga om register som behövs för handläggningen av ärenden om socialförsäkringsförmåner och andra förmåner. Grundläggande regler för registren anges i det lagförslag som läggs fram i propositionen. Lagen förutsätts kompletteras av förordningar med närmare bestämmelser för de olika registren. Regleringen ersätter de tillstånd från Datainspektionen på vilka den nuvarande registreringen på ADB-medium vilar.

I den lag som föreslås – lagen om socialförsäkringsregister – anges för vilka ändamål registren får användas och vilka uppgifter som får registreras. Förutom allmänna uppgifter om de försäkrade som namn, personnummer och adress anges att ett register får innehålla ett flertal andra uppgifter som är nödvändiga för att försäkringskassorna och Riksförsäkringsverket skall kunna bedriva sina arbetsuppgifter effektivt och rationellt samt med god service till de försäkrade. Lagförslaget innebär en detaljerad reglering av de förutsättningar som krävs för att uppgifter skall få registreras på ADB-medium. Vidare ingår i den föreslagna lagen bestämmelser om registeransvar, terminalåtkomst, utlämnande av uppgifter, sökbegrepp, informationsskyldighet för den registeransvarige samt gallring av uppgifter ur registret.

Lagen om socialförsäkringsregister föreslås träda i kraft den 1 juli 1995.

1	Förslag till riksdagsbeslut	4
2	Lagtext	4
3	Ärendet och dess beredning	9
4	Socialförsäkringens administration	11
5	ADB-stödet	12
6	De administrativa personregistren	13
6.1	Inledning	13
6.2	Sjukförsäkringssystemet	13
6.2.1	Sjukförsäkringsregistret	14
6.2.2	SLAV-registret	14
6.2.3	Registret för försäkring för småföretagare	14
6.3	Pensionssystemet	15
6.4	Bidragssystemet	15
6.5	Familjebidragsregistret	16
6.6	Bostadsbidragsregistret	16
6.7	Assistansersättningsregistret	16
6.8	Vårdnadsbidrag	17
7	Överväganden och förslag	17
7.1	Författningsreglering	17
7.2	Författningsteknisk lösning	20
7.3	Registerändamål	23
7.4	Registerinnehåll	26
7.5	Sambearbetning avseende socialförsäkrings- och sjukförsäkringsregister	31
7.6	Registeransvar	33
7.7	Terminalåtkomst m.m.	36
7.8	Utlämnande av uppgifter på ADB-medium	38
7.9	Sökbegrepp	40
7.10	Gallring m.m.	42
7.11	Sekretessfrågor	45
7.12	Information	46
7.13	ADB-säkerhet	47
7.14	Internationella aspekter	48
7.15	Utbildning och kompetens	50
7.16	Ikraftträdande	50
8	Författningskommentar	50
Bilaga 1	Sammanfattning av Utredningens om socialförsäkringsregisterlag betänkande Socialförsäkringsregister (SOU 1993:11)	70
Bilaga 2	Utredningens om socialförsäkringsregisterlag lagförslag	75

Bilaga 3 Förteckning över remissinstanser	80	Prop. 1994/95:8
Bilaga 4 Datainspektionens yttrande	81	
Bilaga 5 Lagrådsremissens lagförslag	82	
Bilaga 6 Lagrådets yttrande	87	
Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 23 juni 1994 . .	88	
Rättsdatablad	89	

1 Förslag till riksdagsbeslut

Prop. 1994/95:8

Regeringen föreslår att riksdagen
antar regeringens förslag till lag om socialförsäkringsregister.

2 Lagtext

Regeringen har följande förslag till lagtext.

Förslag till

Lag om socialförsäkringsregister

Härigenom föreskrivs följande.

Lagens tillämpningsområde

1 § Denna lag tillämpas på personregister som behövs för sådan handläggning av ärenden om socialförsäkringsförmåner och andra förmåner, som enligt lag eller förordning ankommer på de allmänna försäkringskassorna eller Riksförsäkringsverket (*socialförsäkringsregister*).

Med personregister förstås detsamma som i datalagen (1973:289).

Lagen tillämpas inte på

1. personregister som får föras utan tillstånd enligt datalagen,
2. personregister som har inrättats med stöd av annan lag, eller
3. personregister för handläggning av ärenden om ersättning till vårdgivare.

När socialförsäkringsregister får föras

2 § Ett socialförsäkringsregister får föras endast om regeringen genom en förordning har beslutat att inrätta registret. Regeringen får meddela föreskrifter om registrets förande, såvida inte denna lag innehåller föreskrifter i samma hänseende.

Registerändamål

Handläggning hos de allmänna försäkringskassorna och Riksförsäkringsverket

3 § De allmänna försäkringskassorna och Riksförsäkringsverket får, i den utsträckning regeringen föreskriver, använda ett socialförsäkringsregister för den handläggning som anges i 1 § första stycket. Försäkringskassorna och verket får också använda ett sådant register för förberedande åtgärder för handläggningen.

Ett socialförsäkringsregister får i den utsträckning regeringen föreskriver användas för utbetalning av de förmåner och ersättningar som anges i 2 § lagen (1993:747) om sjukförsäkringsregister hos de allmänna försäkringskassorna samt för inbetalning av avgifter för frivillig sjukpenningförsäkring och för sådana försäkringar som avses i 6 § nämnda lag.

4 § Statens löne- och pensionsverk och Kommunernas pensionsanstalt får, i den utsträckning som regeringen föreskriver, använda ett socialförsäkringsregister för handläggning av ärenden om utbetalningar av socialförsäkringsförmåner och samordning av avtalspensionsförmåner.

Övrig användning

5 § En allmän försäkringskassa får använda ett socialförsäkringsregister för uppföljning, utvärdering, framställning av statistik och egen tillsyn beträffande den verksamhet hos försäkringskassan som registret får användas för enligt 3 §.

Riksförsäkringsverket får använda ett socialförsäkringsregister för uppföljning, utvärdering och framställning av statistik beträffande den verksamhet hos verket och försäkringskassorna som registret får användas för enligt 3 §. Verket får dessutom använda ett socialförsäkringsregister för tillsyn av sådan verksamhet hos försäkringskassorna.

Registerinnehåll

6 § Ett socialförsäkringsregister får innehålla uppgifter om en person

1. om personen förekommer i ett ärende som avses i 1 § första stycket eller, då förberedande åtgärder för handläggning vidtas, kan förekomma i ett sådant ärende, och

2. om uppgifter i fråga om personen har betydelse för handläggningen av ärendet.

7 § I ett socialförsäkringsregister får beträffande personer som avses i 6 § registreras uppgifter om personnummer, namn, adress, folkbokföringsort, folkbokföringsfastighet och telefonnummer.

8 § I fråga om personer som avses i 6 § får, med de begränsningar som anges i 9 § och 10 § andra stycket, i ett socialförsäkringsregister registreras uppgifter om medborgarskap, civilstånd samt sådana ekonomiska och personliga förhållanden som har betydelse för rätten till och utbetalning av förmåner som avses i 1 § första stycket.

9 § Uppgifter om den registrerade som avses i 4 § datalagen (1973:289) och uppgifter som utgör omdöme eller annan värderande upplysning om den registrerade får anges endast om de gäller

1. tidpunkt för sjukanmälan,
2. sjukperiod,
3. grad av nedsatt arbetsförmåga,
4. förekomsten av ansökan om smittbärappenning enligt lagen (1989:255) om ersättning till smittbärare och den tidsperiod för vilken smittbärappenning begärs,
5. förekomsten av ansökan om ersättning enligt lagen (1988:1465) om ersättning och ledighet för närståendevård och den tidsperiod för vilken sådan ersättning begärs,
6. förekomsten av anmälan om tillfällig föräldrapenning och den tidsperiod för vilken tillfällig föräldrapenning begärs,
7. beräknad tidpunkt för barns födelse,
8. tidpunkt för ansökan om havandeskapspenning,
9. förekomsten av anmälan om arbetsskada, yrkesskada, skada som

omfattas av statligt personskadeskydd och skada till följd av olycksfall på grund av krigshändelse samt tidpunkt då sådan skada inträffat,

10. förekomsten av ansökan eller anmälan om assistansersättning enligt 5 § lagen (1993:389) om assistansersättning,

11. förekomsten av sådan särskild grund för beaktande av högre bostadskostnad som avses i 14 § tredje stycket och 17 § fjärde stycket lagen (1993:737) om bostadsbidrag,

12. tidpunkter för sjukhusvård,

13. huruvida den registrerade får eller har fått vård eller försörjning helt eller delvis på det allmännas bekostnad,

14. huruvida den registrerade är häktad, intagen på kriminalvårdsanstalt eller av annan orsak har tagits om hand på det allmännas bekostnad.

10 § De uppgifter som får registreras med stöd av 8 och 9 §§ skall anges så kortfattat som möjligt.

Regeringen kan i förordning ytterligare begränsa innehållet i ett socialförsäkringsregister.

11 § Beslut av försäkringskassa, Riksförsäkringsverket och domstol i ärende som avses i 1 § första stycket och som innehåller uppgifter som avses i 9 § får registreras endast såvitt avser utgången och de bestämmelser som har tillämpats samt huruvida beslutet har överklagats.

12 § Ett socialförsäkringsregister får även innehålla uppgifter om tidpunkter för registrerade förhållanden samt tekniska och administrativa uppgifter, om uppgifterna behövs för att tillgodose ändamålet med registret.

Sambearbetning

13 § Uppgifter till ett socialförsäkringsregister får, om regeringen inte föreskriver annat, hämtas från ett annat sådant register.

Ett socialförsäkringsregister får, i den utsträckning regeringen föreskriver, tillföras sådana uppgifter från ett sjukförsäkringsregister som får lämnas ut med stöd av 18 § lagen (1993:747) om sjukförsäkringsregister hos de allmänna försäkringskassorna. Ett sjukförsäkringsregister får tillföras uppgifter enligt 8–15 §§ nämnda lag från ett socialförsäkringsregister i den mån regeringen inte föreskriver något annat.

Av föreskrifter i lag eller förordning eller av beslut av Datainspektionen kan följa att ett socialförsäkringsregister får tillföras uppgifter som avses i 7–9 §§ från andra personregister.

Registeransvar

14 § Registeransvarig för ett socialförsäkringsregister, är om registret förs särskilt för en allmän försäkringskassa eller dess lokalkontor, försäkringskassan. Registeransvariga för ett register som förs gemensamt för de allmänna försäkringskassorna och Riksförsäkringsverket är Riksförsäkringsverket samt varje försäkringskassa såvitt avser behandling av uppgifter hos kassan. För register som förs särskilt för Riksförsäkringsverket är verket registeransvarigt.

Begär någon hos en allmän försäkringskassa att få underrättelse enligt 10 § datalagen (1973:289) om uppgift i ett register som förs gemensamt för de allmänna försäkringskassorna och Riksförsäkringsverket, skall underrättelsen lämnas av Riksförsäkringsverket.

15 § Den som är registeransvarig enligt 14 § har terminalåtkomst till det register som ansvaret gäller. De allmänna försäkringskassorna får härutöver ha terminalåtkomst till ett register som förs särskilt för Riksförsäkringsverket i den utsträckning regeringen föreskriver det.

Statens löne- och pensionsverk och Kommunernas pensionsanstalt får ha terminalåtkomst till ett socialförsäkringsregister i den utsträckning regeringen föreskriver det. Pensionsverkets och pensionsanstaltens terminalåtkomst får dock bara gälla uppgifter som behövs där för handläggning av ärenden som avses i 4 §.

I fråga om socialförsäkringsregister som förs särskilt för en allmän försäkringskassa gäller de ytterligare begränsningar av terminalåtkomst som regeringen föreskriver.

16 § Den som hos Kommunernas pensionsanstalt tar befattning med uppgifter i ett socialförsäkringsregister får inte obehörigen röja vad han därigenom fått veta om enskilds ekonomiska och personliga förhållanden.

Utlämnande av uppgifter

17 § Uppgifter i ett socialförsäkringsregister får lämnas ut på medium för automatisk databehandling endast om det följer av lag eller förordning eller om uppgiften skall användas för forskning eller framställning av statistik.

Sökbegrepp

18 § Uppgifter som avses i 9 § 13 och 14 får inte användas som sökbegrepp utom om det har uppkommit fel till följd av brister i ett dataprogram och felet inte kan avhjälpas på något annat sätt.

Övriga uppgifter i ett socialförsäkringsregister får användas som sökbegrepp endast om det behövs för tillämpning av lag eller förordning eller för rättelse, tillsyn, uppföljning, utvärdering, urval för forskning eller framställning av statistik. Regeringen får föreskriva ytterligare begränsningar av användningen till skydd för de registrerades personliga integritet.

Gallring

19 § En uppgift i ett socialförsäkringsregister skall gallras tio år efter det att den registrerades eller efter den kortare tid som regeringen föreskriver. Detta gäller dock inte om uppgiften fortfarande kan ha betydelse för handläggningen av ett ärende som avses i 1 § första stycket.

Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får föreskriva undantag från första stycket vad gäller bevarande av ett urval av material för forskningens behov. Sådant material skall överlämnas till arkivmyndighet.

Information

20 § Den som är registeransvarig för ett socialförsäkringsregister skall se till att allmänheten på lämpligt sätt får information om registret. Informationen skall innehålla en beskrivning av de uppgifter som registret får

innehålla samt upplysning om

1. ändamålen med registret,
2. de sekretess- och säkerhetsbestämmelser som gäller för registret,
3. rätten att få registerutdrag och rättelse enligt datalagen (1973:289),
4. de begränsningar i fråga om terminalåtkomst, utlämnande av uppgifter på medium för automatisk databehandling, sökbegrepp och bevarande av uppgifter som gäller för registret.

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1995. Ett motsvarande personregister som har inrättats före ikraftträdandet får utan hinder av lagen föras intill utgången av juni år 1996 i den mån registret inte ersätts av ett register inrättat enligt denna lag.

3 Ärendet och dess beredning

Prop. 1994/95:8

Huvuddelen av de offentliga ekonomiska trygghetssystemen i form av socialförsäkringsförmåner m.m. administreras av Riksförsäkringsverket (RFV) och de allmänna försäkringskassorna.

Handläggningen av dessa ärenden förutsätter ett väl fungerande ADB-stöd för att grundläggande krav på rättssäkerhet och effektivitet skall uppfyllas. Detta innebär behov av en omfattande personregistrering på ADB-medium. Ett flertal personregister har successivt tillkommit hos RFV och försäkringskassorna. Många av uppgifterna i dessa register kan vara integritetskänsliga.

I propositionen 1990/91:60 om offentlighet, integritet och ADB uttalades att vissa register hos Socialstyrelsen, landstingen, kommunerna och Riksförsäkringsverket på sikt borde regleras i särskilda registerlagar.

Vid riksdagsbehandlingen av denna proposition betonades vikten av att i samband med nödvändig registrering av känsliga personuppgifter i myndighetsregister en författningsreglering kommer till stånd i syfte att stärka skyddet för de registrerades integritet (bet. 1990/91:KU11, rskr. 1990/91:160)

Regeringen bemyndigade den 4 oktober 1990 dåvarande chefen för Socialdepartementet att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att genomföra en utredning i fråga om författningsreglering av personregister inom socialförsäkringens område. Utredningen, som antog namnet Utredningen om socialförsäkringsregisterlag (SFRL-utredningen), överlämnade i februari 1991 delbetänkandet Lokala sjukförsäkringsregister (SOU 1991:9). Efter att betänkandet remissbehandlats utarbetades inom Socialdepartementet ett förslag till lag om sjukförsäkringsregister (prop. 1992/93:193). Efter riksdagsbehandling av förslaget (bet. 1992/93:SfU19, rskr. 1992/93:366) beslutades lag om sjukförsäkringsregister hos de allmänna försäkringskassorna (SFS 1993:747). Lagen, som trädde i kraft den 1 juli 1993, innebär att sjukförsäkringsregister får föras med stöd av automatisk databehandling för varje lokalkontors verksamhetsområde inom den allmänna försäkringskassorganisationen.

SFRL-utredningen lämnade därefter i sitt slutbetänkande Socialförsäkringsregister (SOU 1993:11) förslag till lag om socialförsäkringsregister och förordningar rörande de centrala personregistren vid försäkringskassorna och RFV. En sammanfattning av betänkandet finns i *bilaga 1*. Utredningens lagförslag finns i *bilaga 2*.

Betänkandet har remissbehandlats. Remissinstansernas synpunkter redovisas under respektive avsnitt i lagrådsremissen. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 3*. En remissammanställning har upprättats inom Socialdepartementet och finns tillgänglig i ärendet (dnr S93/2347/F).

Hösten 1993 påbörjade Sjuk- och arbetsskadeutredningen (S 1993:07) sitt arbete att lämna förslag till en ny ordning för att lagfästa försäkringsersättningar vid sjukdom och arbetsskada. Enligt direktiven

(Dir. 1993:44 och 119) skall förslaget innebära att sjuk- och arbetsskadeförsäkringarna flyttas ut ur statsbudgeten. Beredningens arbete skall vara avslutat vid utgången av december 1994.

På pensionsområdet har riksdagen nyligen fattat beslut om riktlinjer för en genomgripande reformering av det nuvarande allmänna pensions-systemet (prop. 1993/94:250, bet. 1993/94:SfU24, rskr. 1993/94:439). Regeringen avser att senare i en proposition till riksdagen lämna förslag till den närmare utformningen av ett nytt pensionssystem.

Datalagsutredningen (Ju 1989:02) har haft i uppdrag att göra en översyn av datalagen (1973:289) från såväl saklig som lagteknisk synpunkt. I utredningens slutbetänkande (SOU 1993:10) föreslås en ny datalag som omfattar behandling av personuppgifter med hjälp av ADB. För känsliga personuppgifter eller olika slags omdömen föreslås särskilda regler. Enligt dessa får de känsliga uppgifterna, om samtycke saknas, ADB-behandlas bara om det finns särskilt stöd i författning för behandlingen. I prop. 1993/94:116 om normgivningsfrågor på data-skyddsområdet, m.m. har regeringen anfört att utredningens förslag till en ny datalag bör anstå till dess EU tagit ställning på integritetsskydds-området. I propositionen föreslår regeringen bl.a. att Datainspektionens verksamhet med tillståndsgivning minskas genom att inspektionen ges möjlighet att utfärda generella bransch- och sektorsföreskrifter och föreslår grundlagsändringar för detta ändamål. I prop. 1993/94:217 En reformerad datalag föreslår regeringen i enlighet med den nämnda grundlagspropositionen att regeringen ges möjlighet att bemyndiga Datainspektionen att utfärda generella föreskrifter om personregister inom bestämda verksamheter och att register som inrättas och förs i enlighet med sådana regler skall undantas från tillståndsplikt. Regeringen poängterar i prop. 1993/94:217 att möjligheten till en delegerad normgivningskompetens på integritetsskyddsområdet inte kommer att påverka den nuvarande inriktningen på att ta fram särskilda registerförfattningar för integritetskänsliga personuppgifter.

Enligt regeringens mening är det angeläget att en lagreglering kommer till stånd vad avser den omfattande registrering av personuppgifter på ADB-medium som förekommer på socialförsäkringsområdet. De förändringar som med anledning av det nämnda beredningsarbetet kan komma att genomföras på sjuk- och arbetsskadeförsäkringsområdet respektive inom pensionssystemet innebär enligt vår mening inte någon sådan förändring att skäl föreligger att avvakta med denna lagreglering.

Inom regeringskansliet har utarbetats ett förslag till lagrådsremiss angående lag om socialförsäkringsregister. Datainspektionen har den 10 maj 1994 yttrat sig över förslaget och anfört att inspektionen ingenting har att erinra mot förslaget. Yttrandet finns i *bilaga 4*.

Lagrådet

Regeringen beslutade den 11 maj 1994 att inhämta Lagrådets yttrande över det lagförslag som finns i *bilaga 5*. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 6*.

Regeringen har i propositionens lagförslag följt Lagrådets förslag. Dessutom har några redaktionella ändringar gjorts i lagtexten.

Prop. 1994/95:8

4 Socialförsäkringens administration

Riksförsäkringsverket (RFV) och de allmänna försäkringskassorna administrerar den allmänna försäkringen som omfattar sjukförsäkring inklusive ersättning för tandvård, föräldraförsäkring, folkpensionering och tilläggs-pensionering. Vidare har verket och kassorna hand om delpensionsförsäkring, arbetsskadeförsäkring, allmänna barnbidrag och bidragsförskott, bostadsbidrag, assistansersättning för personer med svåra funktionshinder, bilstöd till handikappade, ersättning för vård av närstående, vissa arbetsuppgifter enligt lagen (1991:1047) om sjuklön, ärenden som rör utbetalning av utbildningsbidrag vid arbetsmarknadsutbildning, utbetalning av kontant arbetsmarknadsstöd, dagpenning och familjebidrag till värnpliktiga samt – fr.o.m. den 1 juli 1994 – vårdnadsbidrag. De grundläggande bestämmelserna om rätten till de flesta förmånerna och bidragen redovisas i SFRL-utredningens betänkande, bilaga 2.

Försäkringskassorna handlägger enskilda ärenden medan RFV är central förvaltningsmyndighet med tillsynsansvar över försäkringskassornas verksamhet. Bestämmelser härom finns i lagen (1962:381) om allmän försäkring.

Det finns 25 allmänna försäkringskassor i landet. I varje försäkringskassa finns en styrelse där ordförande och vice ordförande utses av regeringen. Styrelsen beslutar huvudsakligen i frågor om budget, organisation, personal och lokaler. Huvuddelen av den verksamhet som innebär kontakt med de försäkrade sker vid de cirka 400 lokalkontoren. Beslut i vissa socialförsäkringsfrågor fattas av socialförsäkringsnämnder som är förtroendevalda och där ordföranden utses av regeringen. Det stora flertalet försäkringsärenden avgörs genom beslut av en tjänsteman vid försäkringskassan.

Försäkringskassornas beslut kan överklagas till länsrätt som första instans. I vissa fall skall försäkringskassans beslut omprövas av kassan innan överklagande till länsrätt får ske. Länsrätts beslut överklagas till kammarrätt. Högsta instans för socialförsäkringsmålen är för tiden t.o.m. den 30 juni 1995 Försäkringsöverdomstolen och för tid därefter Regeringsrätten.

RFV skall svara för den centrala ledningen och för tillsynen av försäkringskassornas verksamhet samt verka för att socialförsäkrings- och bidragssystemen tillämpas likformigt och rättvist. Verket skall följa utvecklingen av de olika grenarna inom trygghetssystemet och utvärdera effekterna för individ och samhälle.

Vidare svarar RFV för handläggning av ärenden enligt lagen (1954:243) om yrkesskadeförsäkring och motsvarande äldre författningar. Verket administrerar också den s.k. frivilliga pensionsförsäkringen.

5 ADB-stödet

Av central betydelse för försäkringsadministrationen är ADB-stödet. Vid Riksförsäkringsverkets (RFV:s) ADB-avdelning i Sundsvall finns en central dataanläggning med stordatorer och databaser. Till denna är försäkringskassorna anslutna via ett gemensamt kommunikationsnät. I det centrala datasystemet finns ett flertal rikstäckande administrativa personregister.

Registren används för beräkningar, expediering av beslut och utbetalning av förmåner från socialförsäkrings- och bidragssystemen. De används också för samordning av ersättningar från andra myndigheter och försäkringsinrättningar med de förmåner försäkringskassorna administrerar. Flera av registren förs i enlighet med tillstånd av Datainspektionen. RFV har hand om datordriften samt förvaltar och utvecklar datasystemen. RFV är också registeransvarig myndighet.

Vidare används ADB-stödet för tillsyn, uppföljning, utvärdering och framställning av statistik över verksamheten. Utöver administrativa register finns ett flertal särskilda forsknings- och statistikregister.

Sedan flera år pågår arbete med modernisering av ADB-systemen. Tyngdpunkten i utvecklingsarbetet har under senare tid legat på sjukförsäkringsområdet i anslutning till utbyggnad av det lokala ADB-stödet. Sedan något år har även arbetet med att modernisera och anpassa andra delar av ADB-stödet intensifierats. De regelförändringar som beslutats och som kan komma att beslutas framöver samt kraven på effektivare uppföljning och utvärdering innebär att den struktur som tidigare har gällt behöver förändras.

ADB-systemen avses i fortsättningen att byggas upp så att teknikstödet skall bli mer användbart som stöd vid försäkringskassornas ärendehandläggning och att uppgifter i ökad utsträckning skall lagras i lokala register. Härigenom uppnås bättre effektivitet och service gentemot de försäkrade samtidigt som skyddet för de registrerades integritet förstärks. För närvarande pågår införande av lokalt ADB-stöd genom upphandling och installation av databasutrustning för sjukförsäkringen. All handläggning av ärenden rörande sjukfall kommer att ligga lokalt med undantag för utbetalningar av ersättningar vilka även i fortsättningen skall ske via ett centralt register.

6.1 Inledning

I det centrala datasystemet ingår sedan länge sjukförsäkrings-, pensions- och bidragssystemen. På senare tid har register tillkommit i anslutning till reformer såsom införande av bilstöd till handikappade, försäkring mot kostnader för sjuklön, familjebidrag till värnpliktiga m.m. Vidare finns system för uppföljning av olika förmåner samt för framställning av statistik och prognoser.

Registren uppdateras löpande med uppgifter som matas in av försäkringskassorna. Registren tillförs även uppgifter från externa personregister. De uppdateras regelbundet med uppgifter från Riksskatteverket, Statens löne- och pensionsverk, Kommunernas Pensionsanstalt, Centrala studiestödsnämnden, Värnpliktsverket, Kriminalvårdsstyrelsen, arbetsmarknadsmyndigheterna, kronofogdemyndigheterna och arbetslöshetskassornas medlemsregister.

Sambearbetningar sker mellan registren för att uppgifter skall kunna föras över från ett register till ett annat och för kontroll av att uppgifter som finns i flera register överensstämmer.

Försäkringskassans tjänstemän har viss tillgång till registerinformationen. Med hänsyn till att registren innehåller personlig information om de försäkrade begränsas tjänstemännens tillgång till informationen genom ett s.k. behörighetssystem. Detta innebär att varje anställd endast får tillgång till den information som behövs för att han skall kunna sköta sina arbetsuppgifter.

Försäkringskassorna initierar olika åtgärder genom terminaltransaktioner. Expedition av beslut och utbetalning av förmåner sker via den centrala anläggningen i Sundsvall.

I datasystemet finns funktioner som medger att beslut kan tillkomma automatiskt. Omräkning till följd av ändring av basbeloppet eller av andra regler för ersättningsnivåer sker ofta automatiskt med användning av registeruppgifter. Vidare finns möjlighet till maskinella bevakningsrutiner.

6.2 Sjukförsäkringssystemet

Med hjälp av sjukförsäkringssystemet administreras den allmänna sjukförsäkringen, dvs. sjukpenning, havandeskapspenning och föräldrapenningförmåner. Vidare ingår i detta system den frivilliga sjukpenningförsäkringen, vissa förmåner enligt lagen (1991:1047) om sjuklön, smittbärrarersättning och ersättning vid närståendevård, utbildningsbidrag, dagpenning till värnpliktiga m.fl., kontant arbetsmarknadsstöd, försäkring mot kostnader för sjuklön samt försäkring mot vissa semesterlönekostnader. Tandvårdsförsäkringen ingår däremot inte i systemet.

Systemtekniskt finns det tre centrala register inom sjukförsäkringssystemet: ett register som innehåller uppgifter om förmåner, *sjukförsäkringsregistret*, ett register som innehåller sjuklöneaviseringar från

arbetsgivare, *SLAV-registret*, samt ett register med uppgifter om försäkring mot kostnader för sjuklön, *registret för försäkring för småföretagare*.

Prop. 1994/95:8

6.2.1 Sjukförsäkringsregistret

Det centrala sjukförsäkringsregistret omfattar samtliga i Sverige bosatta personer över 15 år, ca 7,4 miljoner personer. Registret omfattar även andra personer som erhållit dagersättning under året och personer som avförts från registret. I en särskild del av registret – barnregistret för föräldrapenningförmåner – antecknas uppgifter om barn dvs. personer som är yngre än 17 år (för närvarande ca 1,9 miljoner barn).

I de fall personer har utvandrat eller anses obefintliga anges detta särskilt i registret liksom att personer som är inskrivna i försäkringskassa inte är folkbokförda i Sverige. Dessa personer ingår i ett riksregister som förs hos Stockholms läns allmänna försäkringskassa. Detta ingår tekniskt i det centrala sjukförsäkringsregistret.

För varje registrerad person innehåller sjukförsäkringsregistret uppgift om personnummer, namn, adress (även vistelseadress) och civilstånd. Även makes personnummer registreras. För den som inte är svensk medborgare anges nationalitet och i förekommande fall uppgift om vilket år svenskt medborgarskap har erhållits. Det anges vidare till vilken försäkringskassa jämte vilket lokalkontor vederbörande hör, och fr.o.m. vilken tidpunkt uppgifterna gäller.

Vidare innehåller registret uppgift om sjukpenninggrundande inkomst, årsarbetstid och förekomst av frivillig sjukpenningförsäkring. I registret noteras vilka utbetalningar som görs. Här finns uppgift bl.a. om art av ersättning, skatteavdrag, utbetalningssätt och vilken tid utbetalningen avser. Spärrmarkeringar läggs in i det fall den registrerade inte är berättigad till ersättning, t.ex. på grund av att han är häktad eller intagen i kriminalvårdsanstalt.

6.2.2 SLAV-registret

SLAV-registret innehåller uppgifter som lämnas av arbetsgivare enligt lagen (1991:1047) om sjuklön. Arbetsgivare skall lämna uppgifter till försäkringskassorna dels om sjukfall som upphört inom sjuklöneperioden, dels om sjukfall som fortsätter efter sjuklöneperiodens slut. Uppgifterna får lämnas skriftligen eller på ADB-medium. En särskild databas har skapats för att ta emot och lagra dessa uppgifter.

6.2.3 Registret för försäkring för småföretagare

Enligt 17 § lagen om sjuklön kan en arbetsgivare, om han uppfyller vissa i lagen angivna förutsättningar, försäkra sig hos försäkringskassan för kostnader för sjuklön. Registret används för att administrera denna försäkring.

6.3 Pensionssystemet

Pensionssystemet används för administration av den allmänna pensionsförsäkringen, den frivilliga pensionsförsäkringen, delpension samt arbetsskadelivränta och yrkesskadelivränta. Systemtekniskt finns det tre centrala register inom pensionssystemet, *pensionsdatabasen*, den s.k. *DALF-basen*, samt *poängdatabasen*. Till pensionsregistren räknas även *bilstödsregistret*.

I *pensionsdatabasen* finns uppgifter om ca 2,2 miljoner personer vilka har allmän pension i någon form och i förekommande fall om deras makar eller barn. Vidare finns uppgifter om personer med yrkesskadelivränta, pension från Statens löne- och pensionsverk eller från Kommunernas pensionsanstalt. Uppgifter finns också om avlidna efter vilka pension utgår. I databasen finns även uppgifter för beräkning av barn-tillägg, hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg.

Registret innehåller uppgifter om personnummer, namn, adress, civilstånd, nationalitet, art av pension, yrkesskadelivränta som samordnas, eventuellt samband med statlig eller kommunal pension, begynnelse-datum för senaste pensionsändring, belopp som utbetalas, skatteförhållanden samt beräknad årsinkomst i de fall inkomstprövade förmåner utgår.

Den s.k. *DALF-basen* innehåller uppgifter om personer som har beviljats delpension, arbetsskade- eller yrkesskadelivränta. Även uppgifter om personer som tillhör den frivilliga pensionsförsäkringen registreras i denna databas.

I *poängdatabasen* lagras uppgifter om pensionspoäng m.m. vad gäller försäkrade födda år 1910 eller senare för vilka det för något år beräknats pensionsgrundande inkomst. Även försäkrade födda före år 1910, som inte beviljats ålderspension och för vilka uppgift om pensionsgrundande inkomst finns, omfattas av registret. Vidare finns i registret uppgift om yrkesskada, om undantagande från allmän tilläggspension samt återkallande av undantag. Poängdatabasen innehåller även uppgifter om utländska sjömän för vilka det beräknats pensionsgrundande inkomst.

Bilstödsregistret omfattar personer som fått bilstöd. Registret innehåller uppgifter om namn, personnummer, adress, beräknad årsinkomst, handikappgrupp enligt 5 § förordningen (1988:890) om bilstöd till handikappade, fordonsslag och utbetalt belopp.

6.4 Bidragssystemet

Bidragssystemet avser administration av barnbidrag och bidragsförskott, förmedling av underhållsbidrag och kravverksamhet avseende underhållsbidrag samt vissa adoptionsbidrag. Systemtekniskt finns ett centralt register för hela bidragssystemet, *bidragsregistret*.

Bidragsregistret omfattar ca 3,7 miljoner personer, varav 2,2 miljoner barn och 1,5 miljoner betalningsmottagare, underhållsskyldiga och rättsliga vårdnadshavare.

Registret innehåller uppgift om bidragsmottagares personnummer, namn, adress och civilstånd samt barnets och i förekommande fall bidragsmottagarens makes personnummer. Beträffande utbetalningar anges t.ex. vilket belopp som betalats ut i bidrag och eventuellt belopp som innehålls på grund av beslut om återkrav. Vad avser bidragsförskott finns uppgift om faderskap är fastställt eller inte, underhållsbidrag, skuld som underhållsskyldig har till barn för underhållsbidrag som överstiger bidragsförskottet, underhållsskyldigs totala skuld, kravåtgärder, eventuell införsel, inbetalning av underhållsbidrag och på vilket sätt inbetalningen skett (frivillig inbetalning, införsel m.m.).

6.5 Familjebidragsregistret

Familjebidragsregistret används för försäkringskassornas utbetalning av familjebidrag till värnpliktiga m.fl. Registret används också av RFV för fakturering till Värnpliktsverket resp. Räddningsverket.

Registret som inrättades den 1 januari 1992 omfattar ca 20 000 ansökningar om familjebidrag för år räknat.

Registret innehåller uppgifter om bidragsmottagares personnummer, namn, adress och civilstånd samt vilket belopp som betalas ut. Vidare registreras sådant förhållande till någon annan person som påverkar rätten till familjebidrag samt den personens personnummer och namn. Även uppgifter om tjänstgöring för beräkning och utbetalning av bidraget registreras.

6.6 Bostadsbidragsregistret

Fr.o.m. den 1 januari 1994 handläggs bostadsbidragen till barnfamiljer och hushåll utan barn av försäkringskassorna och RFV. Förmånerna regleras i lagen (1993:737) om bostadsbidrag och bostadsbidragsförordningen (1993:739). Handläggningen sker med stöd av bostadsbidragsregistret. Regler om registrets ändamål, innehåll m.m. finns för närvarande i förordningen (1993:982) om bostadsbidragsregister. Denna förordning som trädde i kraft den 1 september 1993 gäller till utgången av år 1996.

Registret omfattar personer som ansökt om bostadsbidrag jämte personer i dennes hushåll.

I registret ingår uppgifter om personnummer, namn, adress och civilstånd, bostadens storlek och typ samt uppgifter som läggs till grund för beräkning av bostadskostnaden. Vidare får uppgifter registreras om förvärvsinkomst och annan inkomst som skall beaktas samt vissa uppgifter om utbetalningsförhållanden.

6.7 Assistansersättningsregistret

Statlig assistansersättning kan fr.o.m. den 1 januari 1994 utgå till personer som är svårt funktionshindrade och som har behov av personlig assistans för sin dagliga livsföring. Administrationen ankommer på

försäkringskassorna och RFV. Bestämmelser om förmånen finns i lagen (1993:389) om assistansersättning.

Prop. 1994/95:8

Datainspektionen har meddelat tillstånd för RFV och försäkringskassorna att inrätta och till den 1 januari 1997 föra ett personregister för administrationen av assistansersättningen.

Registret omfattar uppgifter om personer med assistansersättning. I registret ingår uppgifter om personnummer, namn, adress, antal assistanstimmar, kostnader per timme för assistansen, arbetsgivarkod och utbetalningsförhållanden.

6.8 Vårdnadsbidrag

Vårdnadsbidrag skall fr.o.m. den 1 juli 1994 enligt lagen (1994:553) om vårdnadsbidrag utgå för barn i åldrarna ett till tre år som inte har plats i den offentligt finansierade barnomsorgen. Administrationen av vårdnadsbidraget ankommer på försäkringskassorna och RFV. Handläggningen skall ske med stöd av ett vårdnadsbidragsregister. Regler om registrets ändamål, innehåll m.m. finns i förordningen (1994:565) om vårdnadsbidragsregister.

Registret omfattar personer som gör anmälan om vårdnadsbidrag, barn för vilket anmälan gäller och den person som mottar bidraget. I registret ingår uppgifter om personnummer, namn, adress, uppgift om barnet har plats inom barnomsorg, bidragsbelopp per barn, utbetalda belopp och utbetalningsförhållanden.

7 Överväganden och förslag

7.1 Författningsreglering

Regeringens förslag: Registrering på ADB-medium av personuppgifter som behövs för handläggning av ärenden om flertalet socialförsäkringsförmåner och andra förmåner som ankommer på de allmänna försäkringskassorna och Riksförsäkringsverket (RFV) skall regleras i författning. Registren benämns *socialförsäkringsregister*.

Utanför denna författningsreglering faller personregister som får föras utan tillstånd enligt datalagen (1973:289) och personregister som inrättats med stöd av annan lagstiftning. Inte heller omfattas s.k. vårdersättningsregister, dvs. register som ligger till grund för ersättning till vårdgivare. Utanför regleringen faller även register som inrättas särskilt för forskningsändamål eller för statistik.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Remissinstanserna har i allmänhet tillstyrkt förslaget eller lämnat det utan erinran. Bland dem som tillstyrker förslaget

finns Justitiekanslern, Försäkringsöverdomstolen, Kammarrätten i Stockholm, Datainspektionen, Riksförsäkringsverket, Landstingsförbundet, Kommunförbundet och LO. Även Försäkringskassförbundet tillstyrker förslaget om författningsreglering men anser att de lokala sjukförsäkringsregistren bör inordnas i den nu föreslagna regleringen.

Datainspektionen framhåller behovet av lagreglering såvitt avser de vårdersättningsregister som för närvarande förs vid vissa försäkringskassor med stöd av tillstånd från Datainspektionen. Med den utformning utredningens lagförslag har får vissa av de nuvarande registren inte finnas efter ett ikraftträdande av lagen.

Några remissinstanser behandlar register som inrättas för forskningsändamål eller för statistik. Statistiska centralbyrån (SCB) delar utredningens uppfattning att sådana register inte bör regleras i detta sammanhang. Det är dock enligt SCB angeläget att författningsreglering av statistikregister kommer till stånd vilket lämpligen bör knytas till arbetet inom Integritetsskyddsutredningen (Fi 1993:03). Liknande synpunkter anförs av TCO. Socialstyrelsen anser att det skulle varit till fördel om forskningsaspekterna beaktats i förslaget.

Sveriges Läkarförbund anser med hänsyn bl.a. till den samling av många olika register som förslaget innebär att det inte bör genomföras.

Skälen för regeringens förslag: För handläggningen av de socialförsäkringsförmåner och övriga trygghetsförmåner som hanteras av försäkringskassorna är som konstaterats i det föregående ADB-tekniken en nödvändig förutsättning. ADB-stödet gör det möjligt att vid hanteringen av den mängd ärenden det är fråga om tillgodose kraven på rättsakerhet, effektivitet och ekonomi. Vidare finns i socialförsäkringslagstiftningen omfattande och många gånger komplicerade regler om samordning mellan förmåner av olika slag som inte på ett effektivt sätt skulle kunna tillämpas utan ADB-stöd. Hos RFV förs för RFV:s och försäkringskassornas räkning ett 20-tal register som är personregister enligt 1 § datalagen (1973:289). Det innebär att datalagens regler till skydd för registrerade personers integritet blir tillämpliga på registren. Register förs för närvarande med stöd av tillstånd från Datainspektionen. Många av de uppgifter som finns i ärendena är integritetskänsliga. I likhet med utredningen och flertalet remissinstanser anser regeringen att skyddet för den enskildes personliga integritet bör förstärkas genom att frågor som hänger samman med integriteten regleras i en särskild lag.

En lämplig benämning på de register som förslaget avser är, i enlighet med vad utredningen föreslagit, socialförsäkringsregister.

Utanför det förslag till författningsreglering som nu läggs fram faller personregister som inrättas med stöd av annan lag. Den lagreglering som för närvarande finns avser de lokala sjukförsäkringsregistren för vilka bestämmelser finns i lagen (1993:747) om sjukförsäkringsregister hos de allmänna försäkringskassorna. Riksdagen har nyligen tagit ställning till innehållet i nämnda lag. Det föreligger enligt vår mening för närvarande inte skäl att göra någon ändring såvitt avser den författnings-tekniska regleringen av de lokala sjukförsäkringsregistren.

Vid vissa försäkringskassor förs med tillstånd från Datainspektionen

s.k. vårdersättningsregister. Dessa register som har betydelse för rationell hantering hos försäkringskassan av räkningar från läkare och andra vårdgivare omfattas inte av nu föreliggande lagförslag. Ändamålen med vårdersättningsregistren är att kontrollera vårdgivarnas debitering, verkställa utbetalningar samt göra uppföljningar och framställa statistik. För dessa ändamål kan registeruppgifter behövas, förutom beträffande vårdgivaren, även rörande patienter. För att en sådan registerföring skall kunna komma i fråga bör mycket restriktiva regler gälla till skydd för registrerade patienters integritet. Även uppgifter som rör vårdgivare och deras verksamhet kan vara känsliga. Bl.a. bör ett register av detta slag föras på så lokal nivå som möjligt. Utlämnande av uppgifter som kan hänföras till patienter bör vidare inte få förekomma. Ett vårdersättningsregister skiljer sig således i väsentliga hänseenden från övriga socialförsäkringsregister och passar inte in i den registerstruktur som vårt förslag utgår från. Dessa register bör därför regleras i särskild ordning. I avvaktan på författningsreglering får tillstånd att föra register sökas hos Datainspektionen.

För närvarande pågår ett förnyelsearbete inom vårdområdet. De olika vårdområdena har varit eller är föremål för översyn. Regeringen har mot bakgrund härav den 5 maj 1994 givit RFV i uppdrag att senast den 15 november 1994 lämna förslag till författningsreglering av vårdersättningsregister. Avsikten är att framdeles återkomma till riksdagen med förslag i fråga om reglering av vårdersättningsregister.

Utanför förslaget faller också register som inrättas särskilt för forskningsändamål eller för att framställa statistik. Att inrätta personregister för forskning och statistik kräver för närvarande i allmänhet tillstånd från Datainspektionen. Frågorna om den enskildes personliga integritet i forsknings- och statistiksammanhang bör bedömas ur ett mer allmänt perspektiv än vad som är möjligt i den lagstiftning som här föreslås. Vi anser att frågor om forskningsregister bör prövas enligt sedvanliga regler, dvs. bestämmelserna i sekretesslagen (1980:100) och datalagen (1973:289). Vad beträffar statistikregister har Integritetsskyddsutredningen i betänkanterna Statistik och integritet, del I och II (SOU 1993:83 och 1994:44) lämnat förslag om en registerlag för statistikregister. Dessa betänkanter bereds för närvarande inom regeringskansliet.

Regeringens förslag: I en särskild lag – lagen om socialförsäkringsregister – anges när ett socialförsäkringsregister får föras. En förutsättning är att det är fråga om handläggning av ärenden om socialförsäkringsförmåner och andra förmåner enligt lag eller förordning.

Registerföring får vidare ske endast om regeringen har beslutat att inrätta registret. Ett sådant beslut skall meddelas genom förordning. I förordningen skall – inom ramen för lagens ändamålsbestämmelser – föreskrivas för vilken handläggning registret skall användas.

Lagen innehåller bestämmelser om registerinnehåll, sambearbetning, terminalåtkomst, utlämnande av uppgift på ADB-medium, sökmöjligheter, gallring och information. Regeringen skall i vissa fall kunna meddela föreskrifter till skydd för de registrerades personliga integritet som ytterligare begränsar möjligheterna att utnyttja registret.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Endast ett fåtal remissinstanser har särskilt uttalat sig om förslaget till författningsteknisk lösning. Tillstyrker gör Försäkringsöverdomstolen, Riksförsäkringsverket och Försäkringskassaförbundet. Datainspektionen tillstyrker också men påpekar samtidigt att utredningen inte behandlat frågan om centrala gemensamma register alls bör finnas eller om utgångspunkten bör vara den att varje försäkringskassa skall ha egna lokala register. Enligt inspektionen bör från integritetssynpunkt lokala register eftersträvas och i varje fall på sikt åstadkommas. Svenska Arbetsgivareföreningen och Företagarnas Riksorganisation anser att en decentralisering krävs som minskar behovet av centrala register.

Skälen för regeringens förslag: De bestämmelser om socialförsäkringsförmåner och andra förmåner som RFV och försäkringskassorna handlägger är omfattande och i många fall komplicerade. Stora delar av rättsområdet förändras ständigt. En fullständig reglering i lag av registeranvändningen skulle bli alltför detaljerad och föremål för ständiga förändringar.

En socialförsäkringsregisterlag bör därför utformas så att den lämnar kvar vissa delar av ämnet för lagen åt regeringen att reglera med stöd av regeringens restkompetens. Detta förhållande bildar en utgångspunkt för vårt lagförslag.

Syftet med en registerlagstiftning är att värna de registrerades personliga integritet. I lagen bör anges de från integritetssynpunkt viktiga gränserna för personregistreringen. Det får sedan ankomma på regeringen att närmare bestämma hur de i lagen givna möjligheterna skall utnyttjas.

Några remissinstanser har tagit upp frågan om registrering skall ske i centrala eller lokala register. För närvarande sker en omfattande central

registrering av personuppgifter på socialförsäkringsområdet. I vissa hänseenden – främst när det gäller samordning av förmåner – talar såväl effektivitetshänsyn som hänsyn till kraven på rättssäkerhet för centrala lösningar. I många fall torde dock integritetsskyddsintressena bli bättre tillgodosedda genom särskilda register för varje försäkringskassa. En strävan bör på sikt vara att inrätta lokala register när inte hinder möter med hänsyn till effektivitets- och rättssäkerhetsintressen. Fördelar från integritetssynpunkt kan vinnas med lokala register även om inte den tekniska utrustningen för registren är förlagd lokalt. Lagförslaget har utformats så att regeringen vid inrättandet av ett socialförsäkringsregister har möjlighet välja att inrätta lokala register.

Den lag som nu föreslås bör ange för vilka ändamål ett socialförsäkringsregister får föras. Ändamålet bör avse den handläggning av ärenden som enligt lagar eller förordningar ankommer på de allmänna försäkringskassorna och RFV.

I följande uppställning anges i kronologisk ordning författningar i vilka ifrågavarande verksamhetsområde för närvarande regleras. Härtill kommer med stöd av de i uppräknings angivna lagarna utfärdade förordningar. Vidare gäller på grund av internationella åtaganden vissa bestämmelser (socialförsäkringskonventioner och EES-avtalet). Det kan dessutom inte uteslutas att ytterligare reglering kan förekomma.

- Lagen (1916:235) om försäkring för olycksfall i arbete
- Lagen (1929:131) om försäkring för vissa yrkessjukdomar
- Värnpliktslag (1941:967)
- Lagen (1947:529) om allmänna barnbidrag
- Lagen (1950:261) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring (militärsättningslag)
- Lagen (1954:243) om yrkesskadeförsäkring
- Lagen (1954:246) om krigsförsäkring för sjömän m.fl.
- Förordningen (1954:249) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under tjänstgöring i civilförsvaret
- Förordningen (1954:247) om ersättning av statsmedel vid olycksfall, som till följd av krigsåtgärd drabba sjömän m.fl.
- Förordningen (1954:248) om ersättning av statsmedel vid olycksfall, som till följd av krigsåtgärd drabba fiskare
- Förordningen (1954:250) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under vistelse å anstalt m.m.
- Lagen (1955:469) angående omreglering av vissa ersättningar enligt lagen den 17 juni 1916 (nr 235) om försäkring för olycksfall i arbete m.m.
- Lagen (1959:551) om beräkning av pensionsgrundande inkomst
- Civilförsvarslagen (1960:74)
- Lagen (1962:303) om förhöjning av vissa ersättningar i anledning av yrkesskada m.m.
- Lagen (1962:381) om allmän försäkring
- Lagen (1962:382) om införande av lagen om allmän försäkring
- Lagen (1962:392) om hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg till folkpension
- Lagen (1964:143) om bidragsförskott

- Lagen (1966:413) om vapenfri tjänst
- Lagen (1967:919) om värdesäkring av yrkesskadelivräntor m.m.
- Lagen (1969:205) om pensionstillskott
- Lagen (1973:60) om handläggning av vissa ärenden angående ersättning enligt lagen (1954:243) om yrkesskadeförsäkring m.m.
- Studiestödslagen (1973:349)
- Lagen (1973:371) om kontant arbetsmarknadsstöd
- Brandlagen (1974:80)
- Lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring
- Förordningen (1976:536) om utbildningsbidrag för doktorander
- Värnpliktsförmånsförordningen (1976:1008)
- Förordningen (1976:1011) om förmåner till civilförsvarspliktiga
- Lagen (1977:265) om statligt personskadeskydd
- Lagen (1977:266) om statlig ersättning vid ideell skada
- Lagen 1977:267) om krigsskadeersättning till sjömän
- Lagen (1979:84) om delpensionsförsäkring
- Lagen (1981:691) om socialavgifter
- Förordningen (1982:842) om vissa sjukförsäkringsersättningar för sjömän
- Förordningen (1984:523) om bidrag till arbetslösa m.fl. som startar egen näringsverksamhet
- Lagen (1984:668) om uppbörd av socialavgifter från arbetsgivare
- Lagen (1984:1095) om förlängt bidragsförskott för studerande
- Lagen (1984:1096) om särskilt bidrag till vissa adoptivbarn
- Lagen (1986:378) om förlängt barnbidrag
- Lagen (1987:406) om arbetsmarknadsutbildning
- Lagen (1988:360) om handläggning av ärenden om bilstöd till handikappade
- Lagen (1988:1463) om bidrag vid adoption av utländska barn
- Lagen (1988:1465) om ersättning och ledighet för närståendevård
- Lagen (1989:225) om ersättning till smittbärare
- Förordningen (1989:447) om förmåner m.m. till viss hälso-och sjukvårdspersonal vid tjänstgöring inom försvarsmakten
- Lagen (1990:773) om särskilt pensionstillägg till folkpension för långvarig vård av sjukt eller handikappat barn
- Lagen (1991:162) om särskilt kommunalt bostadstillägg till folkpension
- Lagen (1991:1488) om handläggning av vissa ersättningar till den som tjänstgör inom totalförsvaret
- Lagen (1992:148) om särskilt bidrag till ensamstående med barn
- Lagen (1993:389) om assistansersättning
- Lagen (1993:737) om bostadsbidrag
- Lagen (1994:308) om bostadstillägg till pensionärer
- Lagen (1994:309) om hustrutillägg i vissa fall då make uppbär folkpension
- Lagen (1994:566) om lokal försöksverksamhet med finansiell samordning mellan socialförsäkring, hälso- och sjukvård och socialtjänst
- Lagen (1994:553) om vårdnadsbidrag

Socialförsäkringsregisterlagen bör omfatta regler om registerinnehåll, registeransvar, sambearbetning, terminalåtkomst, utlämnande, sökbe- grepp, gallring och information.

Beslut om att inrätta ett register skall fattas av regeringen i form av en förordning. I denna skall närmare anges för vilken handläggning regi- stret skall användas varvid regeringen har att hålla sig inom de gränser för ändamålsbestämningen som lagen anger. Som föreslås i det följande bör i förordning även kunna tas in vissa bestämmelser om registerända- mål, registerinnehåll, terminalåtkomst, utlämnande av uppgifter och sökmöjligheter inom de gränser lagen anger. Det bör också finnas möj- lighet för regeringen att genom föreskrifter ytterligare begränsa använ- dningen av ett socialförsäkringsregister för att skydda den personliga integriteten hos de registrerade.

En reglering av registerföringen på socialförsäkringsområdet efter dessa riktlinjer bör enligt vår mening väl tillgodose integritetsintressena samtidigt som den medger erforderlig flexibilitet.

7.3 Registerändamål

Regeringens förslag: Ett socialförsäkringsregister får i den utsträck- ning regeringen föreskriver användas för handläggning av ärenden som enligt lag eller förordning ankommer på försäkringskassorna eller RFV. Registret får även användas av kassorna och verket för förberedande åtgärder för sådan handläggning.

Ett socialförsäkringsregister får i den utsträckning regeringen före- skriver användas för utbetalning av sådana förmåner och ersättningar som avses i 2 § lagen om sjukförsäkringsregister hos de allmänna försäkringskassorna samt för inbetalning av avgifter för frivillig sjuk- penningförsäkring och för sådana försäkringar som avses i 6 § nämnda lag.

Vidare får i den utsträckning regeringen föreskriver ett socialför- säkringsregister användas av Statens löne- och pensionsverk och Kommunernas pensionsanstalt för deras handläggning av ärenden om utbetalning av socialförsäkringsförmåner och samordning av avtals- pensionsförmåner.

Registren får dessutom användas av RFV och respektive försäk- ringskassa för tillsyn, uppföljning, utvärdering och framställning av statistik.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens utom vad gäller att ett socialförsäkringsregister skall få användas för inbetalning av avgifter för frivillig sjukpenningförsäkring och för sådana försäkring- ar som avses i 6 § lagen om sjukförsäkringsregister hos de allmänna försäkringskassorna, dvs. arbetsgivares avgifter för försäkring mot kost- nader för sjuklön och viss semesterlön.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser har godtagit utredningens ändamålsbeskrivningar eller lämnat dem utan erinran. Några remissin-

stanser är dock kritiska på denna punkt. Arbetarskyddsstyrelsen föreslår att registerändamålen utvidgas till att även omfatta Arbetarskyddsverkets behov av information eftersom den information som kommer att finnas i socialförsäkringsregistren inklusive de lokala sjukförsäkringsregistren är av stort värde för Arbetarskyddsverkets verksamhet. Alternativt måste Arbetarskyddsverkets behov av information tillgodoses i anslutning till författningsregleringen avseende specifika register. Även TCO påpekar Arbetarskyddsverkets behov av uppgifter och anser att ändamålsbestämmelserna i lagen bör omfatta detta behov.

Socialvetenskapliga forskningsrådet finner det värdefullt att RFV och försäkringskassorna skall ha möjlighet använda registren för uppföljning, utvärdering och statistik och att denna möjlighet ges stöd i lag. Enligt forskningsrådet bör dock även andra myndigheter som Socialstyrelsen och Arbetarskyddsstyrelsen ha denna möjlighet. En sådan utvidgning förordas också av Svenska Läkaresällskapet.

Skälen för regeringens förslag: För att hindra otillbörligt intrång i registrerade personers integritet måste ändamålet med registren uttömmande anges i lagen. Datalagens bestämmelser innebär att den som för ett personregister är skyldig att se till att inga andra uppgifter registreras än sådana som står i överensstämmelse med ändamålen och att ett register inte används i strid med dessa. Ändamålsbeskrivningen i socialförsäkringsregisterlagen kommer alltså att utgöra ramen för registrens användning och innehåll.

Socialförsäkringsregistren bör byggas upp för att tjäna som stöd för försäkringskassornas och RFV:s verksamhet. Sammantaget kommer registren att omfatta hela befolkningen och innehålla en stor mängd uppgifter. Myndigheter och andra kan därför vara intresserade av att få ta del av innehållet i registren liksom av att innehållet och bearbetningsmöjligheterna anpassas till behov utanför socialförsäkringsområdet. Ett tillgodoseende av sådana önskemål skulle troligen underlätta verksamheten hos många myndigheter, företag och organisationer av olika slag. Av integritetsskyddsskäl bör det dock inte accepteras att socialförsäkringsregistren byggs upp i syfte att – utöver sina primära ändamål – också utgöra en informationskälla för andra intressen. Registerändamålen har därför i vårt förslag begränsats till att avse behoven hos försäkringskassorna och RFV och främst ärendehandläggningen där.

Undantag föreslås dock såvitt avser den utbetalning av pensioner som görs av Statens löne- och pensionsverk samt Kommunernas pensionsanstalt.

I vad mån andra myndigheter m.fl. skall ha möjlighet att få del av registeruppgifter på ADB-medium behandlas i avsnitt 7.8 nedan. Vi anför där bl.a. att Arbetarskyddsverket skall kunna komma i fråga för att få vissa uppgifter på ADB-medium från ett socialförsäkringsregister. Avsikten är att reglera detta i de registerförordningar som kommer att utfärdas. Arbetarskyddsverkets behov av information från socialförsäkringsområdet är angeläget. Här kan nämnas att Arbetarskyddsverket behöver uppgifter dels för att identifiera områden där det finns behov av arbetsmiljöförbättrande åtgärder, dels för att kunna följa upp risker vid enskilda arbetsställen. Vi finner dock, bl.a. med hänsyn till det pågåen-

de utredningsarbetet inom Sjuk- och arbetsskadeberedningen inte skäl föreslå att ändamålsbestämmelserna skall omfatta Arbetarskyddsverkets behov. Här bör också framhållas att Arbetarskyddsstyrelsen som alternativ till utvidgning av ändamålsbestämmelserna föreslagit tillgodoseende av informationsbehovet i anslutning till författningsreglering av de olika registren.

I detta sammanhang har Arbetarskyddsstyrelsen anfört att man utöver uppgifter från ifrågavarande socialförsäkringsregister har behov av uppgifter från de lokala sjukförsäkringsregistren. I prop. 1992/93:193 om sjukförsäkringsregister hos de allmänna försäkringskassorna anfördes att fråga om samordning av de lokala sjukförsäkringsregistren med Arbetarskyddsstyrelsens ISA-register fick övervägas i samband med frågan om reglering av de centrala registren, dvs. i ifrågavarande lagstiftningsärendet. Vi finner dock med hänsyn till det nämnda utredningsarbetet inom Sjuk- och arbetsskadeberedningen för närvarande inte skäl föreslå någon förändring såvitt avser de lokala sjukförsäkringsregistren.

Försäkringskassorna och RFV bör få använda registren för den handläggning av ärenden som ankommer på dem enligt lag eller förordning. De bör också få använda registren för förberedande åtgärder för denna handläggning. Det kan t.ex. gälla registrering av vissa identitetsuppgifter i form av namn, personnummer, adress, telefonnummer, folkbokföringsort och folkbokföringsfastighet. Det kan också vara fråga om information riktad till en viss målgrupp, t.ex. för att sprida kännedom om en viss förmån.

Utbetalning av de ersättningar som försäkringskassorna beslutar om sker i regel centralt via RFV:s ADB-avdelning i Sundsvall. Utbyggnaden av ett lokalt ADB-stöd innebär inte att de nuvarande utbetalningsfunktionerna kommer att decentraliseras när det gäller ärenden som får handläggas med stöd av ett lokalt sjukförsäkringsregister. Utbetalningar skall således även i fortsättningen ske via Sundsvall. Ett socialförsäkringsregister måste därför kunna användas för utbetalning av de ersättningar som anges i 2 § lagen om sjukförsäkringsregister. Detta bör få ske i den utsträckning regeringen föreskriver.

Registren bör även kunna få användas för inbetalning av avgifter för frivillig sjukpenningförsäkring enligt 21 kap. lagen om allmän försäkring och för avgifter för sådan försäkring som anges i 6 § lagen om sjukförsäkringsregister, dvs såvitt avser vissa arbetsgivares kostnader för sjuklön eller semesterlön. Även detta bör få ske i den utsträckning regeringen föreskriver.

Statens löne- och pensionsverk som administrerar avtalspensionerna på det statliga området betalar i anslutning till utbetalning av dessa även ut pensionsförmåner från den allmänna försäkringen. Motsvarande gäller Kommunernas pensionsanstalt beträffande pensionstagare som har rätt till kommunal personalpension. Med hänsyn till den stora mängd av utbetalningar som det här är fråga om bör Statens löne- och pensionsverk samt Kommunernas pensionsanstalt i likhet med nuläget få använda ett socialförsäkringsregister för handläggning av ärenden där rörande utbetalning av socialförsäkringsförmåner och samordning av avtalspensioner. Det rör sig om ett förhållandevis begränsat antal uppgifter av

inte särskilt integritetskänslig natur. En sådan ordning skapar förutsättningar för ett rättssäkert och effektivt system, vilket i hög grad torde ligga i berörda pensionstagares intresse. Det bör ankomma på regeringen att meddela närmare föreskrifter om i vilken utsträckning denna möjlighet skall få utnyttjas.

Ett socialförsäkringsregister bör vidare få användas av RFV och försäkringskassorna för tillsyn, uppföljning, utvärdering och framställning av statistik över verksamheten. Härmed avses såväl handläggningen som förmånerna i sig. I anslutning härtill kan framhållas att vårt förslag inte omfattar register enbart för sådana ändamål. Det innebär att Datainspektionens tillstånd krävs om RFV eller försäkringskassorna vill inrätta och föra särskilda statistikregister vid sidan av socialförsäkringsregistren.

7.4 Registerinnehåll

Regeringens förslag: Ett socialförsäkringsregister får innehålla uppgifter om den som förekommer i ärende som försäkringskassorna eller RFV handlägger enligt lag eller förordning. Detsamma gäller då förberedande åtgärder för handläggningen vidtas beträffande den som kan förekomma i ett sådant ärende. En förutsättning för registreringen är att uppgifterna har betydelse för handläggningen av ärendet.

Vissa identitets- och folkbokföringsuppgifter beträffande den som registreras får antecknas. Vidare får anges medborgarskap, civilstånd samt sådana ekonomiska och personliga förhållanden som har betydelse för rätten till och utbetalningar av förmåner.

Beträffande registrering av uppgifter som avses i 4 § datalagen (1973:289) och uppgifter som utgör ett omdöme eller annan värderande upplysning föreslås särskilda begränsningar. Sådana uppgifter får endast registreras i den omfattning som anges i lagen. Begränsningarna innebär bl. a. att uppgift om diagnos och sjukdomsorsak inte får registreras. Regeringen kan också ytterligare begränsa innehållet i ett socialförsäkringsregister. Det bör ankomma på regeringen att i förordning närmare ange vilka uppgifter som får förekomma i respektive register.

Ytterligare uppgifter som med vissa begränsningar får registreras är försäkringskassas, RFV:s och domstols beslut i ärenden samt huruvida beslutet har överklagats. Registret får dessutom innehålla sådana uppgifter om tidpunkter för registrerade förhållanden samt tekniska och administrativa uppgifter som behövs för att tillgodose ändamålen med registret.

Utredningens förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens med undantag för att utredningen ej föreslagit att det skall ankomma på regeringen att i vissa avseenden närmare ange vilka uppgifter som får förekomma i ett register. Vidare föreslår regeringen att uppgifter om

den registrerade som avses i 4 § datalagen och uppgifter som utgör omdöme eller annan värderande upplysning om den registrerade får anges även när det gäller tidpunkt för ansökan om havandeskapspenning, förekomst av ansökan om assistansersättning eller förekomst av funktionshinder som särskild grund för beaktande av högre bostadskostnad vid ansökan om bostadsbidrag.

Remissinstanserna: Datainspektionen anser att det inte är lämpligt att – sedan i lagen angivits vilken art av uppgifter som får finnas i registret – låta den som är registeransvarig, med de begränsningar som lagen anger, avgöra vilka uppgifter som skall registreras. Det bör enligt Datainspektionen ankomma på regeringen att i respektive registerförordning ange vilka uppgifter som får förekomma.

Några remissinstanser ifrågasätter om inte regleringen i lagförslaget är alltför detaljerad.

Statens invandrarverk anför i fråga om utlänningars integritet och säkerhet att det inte av utredningens förslag framgår om flyktingstatus och eventuella tortyrskador får anges i ett register. Förbud bör gälla mot att registrera uppgifter som kan vara särskilt känsliga ur integritetssynpunkt för utlänningar som beviljats asyl.

Länsrätten i Malmöhus län framhåller att ett förtydligande behövs i vad mån uppgifter som gäller omdömen eller annan värderande upplysning får registreras. Liknande synpunkter anför av LO.

RFV anför i fråga om registrering av beslut att de bestämmelser som tillämpats bör få anges i "klartext" och inte enbart i form av hänvisning till lagrum.

Flera remissinstanser tar upp frågan om registrering av sjukdomsdiagnoser. Svenska Läkaresällskapet anser att det är bra att diagnoser inte skall få anges i registren. Socialstyrelsen finner det beklagligt om uppgifter om sjukdom kommer att saknas i framtida epidemiologisk forskning. Socialvetenskapliga forskningsrådet anför att det vore mycket olyckligt om inga diagnosuppgifter får förekomma i registret och anför att i ett adekvat system för uppföljning, utvärdering och forskning vad gäller socialförsäkringssystemet måste uppgifter om diagnos finnas. TCO anser att det ligger i både den försäkrades och försäkringens intresse att registren innehåller uppgifter om diagnoser.

Skälen för regeringens förslag: Vad ett socialförsäkringsregister får innehålla bör bestämmas av den handläggning av ärenden som författningen enligt ankommer på försäkringskassorna och RFV. Vi föreslår därför att de materiella regler som styr försäkringskassornas och RFV:s handläggning av ärenden får vara utgångspunkt för vad som får antecknas i ett personregister. Bestämmelserna om socialförsäkringsförmåner är omfattande och i många fall komplicerade. Vi anser det därför inte möjligt att i lagen detaljreglera vad ett socialförsäkringsregister skall få innehålla. Till skydd för den personliga integriteten bör kraftiga begränsningar gälla. Lagens regler om innehåll bör vara utformade så att den enskildes personliga integritet får ett tillfredsställande skydd.

Regeringen avser att inom de i lagen angivna gränserna närmare föreskriva vilka uppgifter ett register får innehålla i förordningar. Vi delar

härvid Datainspektionens åsikt att det bör ankomma på regeringen att, i den mån det inte är reglerat i lagen, i respektive registerförordning närmare ange vilka uppgifter som får förekomma. Härmed avses dock inte en detaljerad uppräknig. Med hänsyn till den mängd uppgifter det är fråga om, flertalet av inte integritetskänsligt slag, samt behovet av flexibilitet torde det vara nödvändigt att utforma innehållsreglerna på ett mer allmänt sätt. Vi anser att integritetsskyddsintresset ändock kan tillgodoses.

Regelverket för de förmåner som omfattas av lagen om socialförsäkringsregister skall enligt vårt förslag vara styrande för vilka personer som får antecknas i ett socialförsäkringsregister. Uppgifter om en person bör därför få antecknas i ett socialförsäkringsregister endast under förutsättning att han förekommer i ett sådant ärende och uppgifterna har betydelse för handläggningen av ärendet. De som uppbär eller har uppburit någon av de förmåner eller bidrag för vars administration registret skall användas får således registreras. Barn för vars räkning en förmån utgår får också registreras. Make eller maka till person som är berättigad till en förmån eller bidrag får antecknas i vissa fall. Biologiska föräldrar till ett barn, fosterföräldrar, annan vårdnadshavare, sammanboende som har barn tillsammans, den som är underhållsskyldig för barn för vilket bidragsförskott utgår är andra exempel på personer som kan registreras i ett socialförsäkringsregister.

I vissa fall måste en person kunna förekomma i ett register utan att något formellt ärende ännu har uppkommit. Det kan gälla vid registrering av vissa identitetsuppgifter. Ett socialförsäkringsregister bör som tidigare nämnts få användas för förberedande åtgärder innan den egentliga handläggningen av ett ärende påbörjas. Detta gäller under förutsättning att förberedelserna avser handläggning av ett ärende som enligt lag eller förordning ankommer på försäkringskassorna eller RFV.

I fråga om vilka uppgifter som bör få förekomma i ett register får en avvägning göras mellan integritetsskyddsintresset å ena sidan och intresset av en rättssäker handläggning å andra sidan.

Vissa allmänna uppgifter om de försäkrade behöver registreras. Uppgifter om namn, personnummer och adress får antecknas. Med hänsyn till det stora antalet registrerade personer är personnummer nödvändigt för att uppnå en säker identifikation. För att säkerställa att uppgifterna är korrekta skulle de enligt utredningens förslag hämtas från folkbokföringsregistren. Detsamma skulle enligt utredningen gälla uppgifter om folkbokföringsort och folkbokföringsfastighet om dessa uppgifter behövs för handläggningen.

I likhet med utredningen anser vi att det är viktigt att ifrågavarande uppgifter är korrekta. Det är därför naturligt att uppgifterna i första hand hämtas från folkbokföringen. Uppgifterna bör dock även kunna inhämtas från annat håll.

Även vissa andra adress- och identifikationsuppgifter, som telefonnummer och en tillfällig vistelseadress, bör få antecknas.

Vidare föreslår vi att uppgifter om medborgarskap, civilstånd samt kortfattade uppgifter om ekonomiska och personliga förhållanden får

antecknas. Sådana uppgifter kan i många fall vara av känslig natur. Registrering av uppgifterna bör därför bara få ske om det finns något särskilt skäl som motiverar detta. I lagen bör därför föreskrivas begränsningar när det gäller möjligheterna att registrera sådana uppgifter. Enligt vårt förslag kan endast sådana uppgifter som har betydelse för rätten till och utbetalning av sådana socialförsäkringsförmåner och andra förmåner som enligt lag eller förordning ankommer på de allmänna försäkringskassorna komma i fråga.

Ett motiv för att tillåta registrering av uppgifter om medborgarskap och civilstånd är att dessa uppgifter i flera fall inverkar på rätten till och utbetalningen av förmåner och bidrag. Uppgift om medborgarskap kan vidare ha betydelse för tillämpningen av vissa bestämmelser som grundar sig på internationella överenskommelser. I detta sammanhang bör framhållas att vad gäller flyktingar bör, såsom Statens invandrarverk påpekat, uppgift om flyktingstatus eller att någon utsatts för tortyr inte få registreras.

De uppgifter om ekonomiska och personliga förhållanden som bör få antecknas i ett socialförsäkringsregister kan vara av olika slag. Gemensamt för dem är att de har betydelse för rätten till och utbetalningen av förmåner och bidrag. Exempel på ekonomiska förhållanden som får antecknas i olika slags ärenden är uppgifter om pensionsgrundande inkomst, statlig och kommunal kompletteringspension, utländsk pension, utländsk livränta, tilläggs pensionsavgift i form av egenavgift, uppgiven årsarbetstid, inkomst av anställning eller annat förvärvsarbete, storleken av kapital och avkastningen av kapital, bostadskostnad, avtalspension eller motsvarande ersättning som följer av kollektivavtal, lönekostnader i näring som bedrivs av värnpliktig, begravningskostnader, storleken av underhållsbidrag och obetalda underhållsbidrag som överskjuter bidragsförskottets eller det förlängda bidragsförskottets belopp. Uppgifterna kan också avse av arbetslöshetskassa tidigare utbetald ersättning, uppgifter om preliminär och kvarstående skatt, utmätningens belopp och utmätningens fria belopp, införselbelopp och förbehållsbelopp samt inbetalda avgifter till den frivilliga pensionsförsäkringen. Personliga förhållanden som bör få antecknas är t.ex. uppgift om vårdnad, sammanboende, studier, barn för vilka underhållsskyldighet föreligger och barn för vilka bidrag upp bärs.

Uppgifter som är av mer känslig natur än de som nu har nämnts kan förekomma i de ärenden som skall omfattas av registret. Uppgifter om sjukdom och hälsotillstånd har t.ex. betydelse i ärenden om förtidspension, handikappersättning, vårdbidrag, föräldrapenning, ersättning till smittbärare, ersättning för närstående vård samt livränta enligt arbetskadeförsäkringen. Uppgifter om behandlingar av läkare eller annan vårdgivare kan vara av intresse i vissa fall. Av integritetsskyddsskäl får enligt vår mening – i överensstämmelse med vad som gäller för lokala sjukförsäkringsregister – uppgifter av detta slag över huvud taget inte förekomma i ett socialförsäkringsregister trots att de utöver betydelse för ärendehandläggningen skulle ha betydelse för forskningen.

En mycket stor mängd ärenden avser utbetalningar av olika förmåner och bidrag. Uppgifter behövs om tidpunkt för sjukanmälan, sjukperiod, grad av nedsatt arbetsförmåga, tidpunkt för barns födelse, tidpunkt för ansökan om havandeskapspenning, förekomst av anmälan om tillfällig föräldrapenning och den tidsperiod för vilken ersättning begärs. Också förekomsten av anmälan om arbetsskada, yrkesskada, skada som omfattas av statligt personskadeskydd samt tidpunkt då sådan skada inträffat kan behövas. Vidare kan uppgift behövas om förekomst av ansökan om assistansersättning. Uppgift om förekomst av funktionshinder som särskild grund för beaktande av högre bostadskostnad enligt 14 § tredje stycket och 17 § fjärde stycket lagen om bostadsbidrag kan också behövas. Dessa uppgifter bör få antecknas i ett register.

Bland de bestämmelser som reglerar utbetalningar av förmåner och bidrag finns föreskrifter som ålägger försäkringskassan eller RFV att hindra utbetalningen, låta den ske med ett mindre belopp eller till någon annan än den som normalt skall ta emot den. Dessa avvikelser från det normala grundas ofta på uppgifter av känslig natur. Det rör sig om uppgifter beträffande tidpunkter för sjukhusvård, huruvida den registrerade får eller har fått vård eller försörjning helt eller delvis på det allmännas bekostnad eller är häktad, intagen på kriminalvårdsanstalt eller av annan orsak har tagits om hand på det allmännas bekostnad.

Ett socialförsäkringsregister måste enligt vår mening på grund av effektivitets- och kostnadsskäl få innehålla de nu nämnda uppgifterna. Detta innebär inte någon förändring i förhållande till den registrering som för närvarande sker med stöd av Datainspektionens tillstånd.

4 § datalagen (1973:289) innehåller en uppräknig av uppgifter av särskilt känslig natur. Hit hör t.ex. uppgifter om att någon misstänks eller har dömts för brott eller har avtjänat straff eller undergått annan påföljd för brott eller har varit föremål för tvångsingripande enligt vissa särskilda vårdlagar eller enligt utlänningslagen (1989:529). Vidare anges bl.a. uppgifter om någons sjukdom, hälsotillstånd eller sexualliv eller uppgift om att någon fått ekonomisk hjälp eller vård inom socialtjänsten eller enligt utlänningslagen. Vid reglering av innehållet i ett socialförsäkringsregister bör bestämmelserna i denna paragraf särskilt beaktas. Vi föreslår därför särskilt restriktiva regler för uppgifter av här angivet slag.

Anteckning om uppgift som utgör omdöme eller annan värderande upplysning om den registrerade bör på motsvarande sätt endast undantagsvis tillåtas.

I ett socialförsäkringsregister bör vidare få antecknas försäkringskassans, RFV:s och domstols beslut i ärende som enligt lag eller annan författning ankommer på kassorna eller verket att handlägga. Med beslut avses såväl beslut under handläggningen av ett ärende, t.ex. förelägganden av olika slag, som beslut eller dom varigenom ärendet slutligt avgörs. Vissa begränsningar bör dock göras. Endast beslut i ett ärende som enligt lag eller annan författning ankommer på försäkringskassorna och RFV att handlägga bör få antecknas. Beslut som innehåller uppgifter enligt 9 § i lagförslaget skall endast få registreras såvitt avser ut-

gången och de bestämmelser som har tillämpats. De lagbestämmelser som tillämpats bör få återges och inte enbart anges i form av hänvisning till visst lagrum. Uppgifterna skall anges så kortfattat som möjligt. Ett beslut kan i sig eller tillsammans med andra uppgifter som får anges i registret vara en uppgift av så känslig natur att det i och för sig inte borde få registreras. Av rättssäkerhetsskäl anser vi det dock nödvändigt att alla beslut får registreras. Anteckning bör även få göras om att ett avgörande har överklagats.

Utöver de uppgifter vi nu har behandlat måste, som utredningen har föreslagit, ett socialförsäkringsregister få innehålla uppgifter om tidpunkter för de förhållanden som får registreras. Det är fråga om tidpunkter fr.o.m. när viss förmån skall utgå, förändras eller upphöra. Det kan också vara fråga om uppgifter om bevakningstidpunkter, dvs. tidpunkter som utgör en "signal" för en försäkringskassa att vidta viss åtgärd, t.ex. omprövning av en förmån. Vidare måste olika slag av tekniska och administrativa uppgifter som behövs för att uppfylla ändamålet med ett register få anges. Härmed avses uppgifter som främst har att göra med myndighetens egen verksamhet och inte med den enskilde. En förutsättning för att de nu nämnda uppgifterna skall få registreras bör dock vara att de behövs för att tillgodose ändamålet med registret. Däremot bör inte krävas att uppgifterna skall ha betydelse för handläggningen till följd av föreskrift i lag eller annan författning. Exempel på uppgifter som får registreras är olika kodnummer för registerföring och markeringar av förekomsten av tekniska fel samt namn på försäkringskassa, lokalkontor och handläggare. Vidare kan antecknas uppgift om krav på särskild sekretessprövning, att handlingar har expedierats eller infordrats och att vissa kontrollåtgärder har vidtagits.

7.5 Sambearbetning avseende socialförsäkrings- och sjukförsäkringsregister

Regeringens förslag: Ett socialförsäkringsregister får hämta uppgifter från ett annat sådant register om inte regeringen begränsar denna möjlighet genom föreskrifter i förordning.

Ett socialförsäkringsregister skall vidare i den utsträckning regeringen föreskriver få tillföras uppgifter från ett lokalt sjukförsäkringsregister som förs med stöd av lagen (1993:747) om sjukförsäkringsregister hos de allmänna försäkringskassorna.

Ett lokalt sjukförsäkringsregister skall få tillföras uppgifter från ett socialförsäkringsregister i den mån regeringen inte föreskriver något annat.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens utom så till vida att utredningen föreslagit att endast vissa identitets- och folkbokföringsuppgifter från ett socialförsäkringsregister skall kunna tillföras ett lokalt sjukförsäkringsregister.

Remissinstanserna: Endast RFV har särskilt uttalat sig om utredningens förslag rörande sambearbetning. RFV anför att sådana uppgifter som får förekomma i ett lokalt sjukförsäkringsregister också bör kunna få föras över från ett centralt register.

Skälen för regeringens förslag: Bearbetning av uppgifter från olika personregister behövs i många fall för att handläggningen skall bli rätts-säker och effektiv. Samtidigt kan sådan sambearbetning innebära risker från integritetsskyddssynpunkt.

Vårt förslag innebär möjlighet till sambearbetning av uppgifter i olika socialförsäkringsregister. Som tidigare föreslagits skall den närmare utformningen av respektive socialförsäkringsregister bestämmas av regeringen.

Det bör därför ankomma på regeringen att i förordning föreskriva erforderliga begränsningar av möjligheten till sambearbetning.

Det bör också vara möjligt att tillföra ett socialförsäkringsregister uppgifter från ett lokalt sjukförsäkringsregister. Alla funktioner för utbetalning av socialförsäkringsförmåner och bidrag kommer, liksom nu, att finnas i det centrala datasystemet. Utbetalning av sjukpenning och rehabiliteringsersättning som skall handläggas med stöd av lokala sjukförsäkringsregister kommer att ske via ett socialförsäkringsregister. Detta gör det nödvändigt med utlämnande av uppgifter från ett sjukförsäkringsregister. Bestämmelser om utlämnande av uppgifter på ADB-medium för detta ändamål finns i 18 § lagen om sjukförsäkringsregister hos de allmänna försäkringskassorna. Som förutsättning för att ifrågavärande uppgifter skall få tillföras ett socialförsäkringsregister bör dock gälla att regeringen har förskrivit att detta får ske.

Möjlighet bör även finnas att få hämta uppgifter från ett socialförsäkringsregister till ett lokalt sjukförsäkringsregister. Vi delar härvid RFV:s mening att det inte är lämpligt att som utredningen föreslagit begränsa uppgiftslämnandet till identitets- och folkbokföringsuppgifter. T.ex. kan uppgifter om föräldrapenning, beviljade pensioner och andra förmåner liksom uppgifter om särskilt sekretesskydd och om arbetsställe behövas för samordning. Med hänsyn till att det endast kan bli fråga om sådana uppgifter som enligt lagen om sjukförsäkringsregister hos de allmänna försäkringskassorna får finnas i ett lokalt sjukförsäkringsregister finner vi att detta inte innebär otillbörliga risker ur integritetsskyddssynpunkt. Regeringen bör dock ha möjlighet att föreskriva begränsningar.

Ytterligare möjligheter till sambearbetning med andra personregister kan följa av föreskrifter i lag eller förordning eller av beslut av Datainspektionen. Det kan t.ex. gälla att ett socialförsäkringsregister får tillföras uppgifter från folkbokföringsregister och centralt skatteregister. I klarhetens intresse föreslås att en erinran härom tas in i lagen om socialförsäkringsregister

Regeringens förslag: Registeransvaret för socialförsäkringsregister som förs gemensamt för de allmänna försäkringskassorna och RFV skall vara gemensamt för RFV och kassorna. Varje försäkringskassa har registeransvar för behandling av uppgifter hos kassan. Skyldigheten enligt 10 § datalagen att på begäran lämna en registrerad person besked om de uppgifter om honom som finns i registret bör dock ankomma på RFV och inte på kassorna.

En allmän försäkringskassa skall ha registeransvaret för socialförsäkringsregister som förs särskilt för kassan eller för kassans lokalkontor.

RFV skall ha registeransvaret för socialförsäkringsregister som förs särskilt för RFV.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser har godtagit utredningens förslag. Datainspektionen anser att ett för RFV och försäkringskassorna gemensamt registeransvar är lämpligt för de för kassorna gemensamma registren. Försäkringskassoförbundet motsätter sig inte ett delat ansvar men anser att försäkringskassorna som har ansvaret för den information som förs in i registren bör ha det primära registeransvaret. Svenska Arbetsgivareföreningen och Företagarnas Riksorganisation ifrågasätter lämpligheten av gemensamt registeransvar.

Skälen för regeringens förslag: Bestämmelser om registeransvar finns i datalagen. Med registeransvarig avses enligt 1 § datalagen den för vars verksamhet registret förs om han förfogar över registret. Att ha förfoganderätt över ett register innebär en behörighet att påverka innehållet i registret.

Med registeransvaret följer enligt datalagen flera skyldigheter. Den ansvarige skall iakttä att hanteringen av registret inte leder till otillbörligt integritetsintrång. Därvid skall särskilt iaktas att registret förs för ett bestämt ändamål, att inte andra uppgifter registreras än som står i överensstämmelse med registrets ändamål, att uppgifter inte samlas in, lämnas ut eller används annat än i överensstämmelse med registrets ändamål eller vad som gäller enligt lag eller annan författning eller i enlighet med den registrerades medgivande samt att uppgifterna i registret skyddas mot oavsiktlig eller otillåten förstörelse liksom mot otillåten ändring eller spridning.

Hos den registeransvarige skall det vidare finnas en förteckning över de personregister som han är ansvarig för. Den ansvarige skall normalt rätta en personuppgift som är oriktig eller missvisande, komplettera en uppgift som är ofullständig, på begäran snarast lämna den registrerade besked om de uppgifter som finns om honom i registret och förstöra de uppgifter i registret som inte längre är nödvändiga med hänsyn till registrets ändamål.

Datalagen innehåller också sanktionsregler. Om den registrerade tillfogas skada genom att personregister innehåller oriktig eller missvisande uppgift om honom, skall den registeransvarige ersätta skadan. I datalagen finns även föreskrifter om straff och skadeståndansvar i vissa andra fall.

Den för vilken ett socialförsäkringsregister förs bör enligt vår mening ha registeransvar för registret. De register som får inrättas enligt bestämmelserna i vårt lagförslag är administrativa register. Ett registeransvar bör därför ligga på den som handlägger de ärenden för vilka registret skall vara ett stöd vid handläggningen.

RFV handlägger för närvarande ärenden enligt lagen (1954:243) om yrkesskadeförsäkring och motsvarande äldre bestämmelser samt frivillig pensionsförsäkring enligt 22 kap. lagen (1962:381) om allmän försäkring i dess lydelse före den 1 januari 1981. Ett register som inrättas för ett sådant ändamål förs alltså för en verksamhet som RFV bedriver. Det är endast RFV som förfogar över de uppgifter i registret som förekommer i dessa ärenden. Registeransvaret för sådana register bör därför läggas enbart på RFV.

Med stöd av lagen kan socialförsäkringsregister som förs särskilt för en allmän försäkringskassa eller för kassans lokalkontor inrättas. Enligt vår mening bör denna försäkringskassa ensam ha registeransvaret i sådana fall. Detta överensstämmer med vad som gäller för de lokala sjukförsäkringsregistren.

När det gäller socialförsäkringsregister som förs gemensamt för alla försäkringskassor blir frågan om registeransvaret mer komplicerad. Ett sådant socialförsäkringsregister förs främst för att försäkringskassorna skall kunna handlägga ärenden om rätt till och utbetalning av olika slag av socialförsäkringsförmåner och bidrag. Uppgifterna får antecknas för att tillgodose detta syfte. Registret förs alltså väsentligen för försäkringskassornas verksamhet och dessa uppfyller därmed den ena av förutsättningarna för registeransvar enligt 1 § datalagen. Den andra förutsättningen enligt detta lagrum för att någon skall vara registeransvarig är, som tidigare nämnts, att denne förfogar över uppgifterna. Med begreppet förfogande avses möjligheten att i rättslig mening påverka innehållet i registret. Försäkringskassorna uppfyller också denna förutsättning. Ett registeransvar bör således kunna läggas på försäkringskassorna. Kassans ansvar bör gälla behandlingen av uppgifter hos kassan. Med detta menas inte bara hanteringen av uppgifterna när de har registrerats utan också insamlingen och registreringen av uppgifterna samt själva registerhållningen.

Samtidigt gäller att såväl RFV som försäkringskassorna rent faktiskt påverkar uppgifterna i de nuvarande centrala dataregistren och tillför registren personuppgifter i dessa ärenden. Sedan försäkringskassan fattat sitt beslut och fört in grunduppgifter i det centrala ADB-systemet för utbetalning av en förmån görs ofta beräkningen av förmånens storlek automatiskt i datasystemet. Utbetalningen av förmånen eller bidraget sker i regel med ADB-rutiner. Sedan t.ex. pension beviljats sker de löpande månadsutbetalningarna regelmässigt genom ADB-systemet. I

situationer där pensionen skall samordnas med vissa andra förmåner görs detta automatiskt. I vissa fall sker hela ärendehanteringens utgångspunkt från försäkringskassans sida, t.ex. vid beviljande av ålderspension från 65 år. Datasystemet tillförs även uppgift om ändrade basbelopp, något som föranleder automatisk omräkning av olika pensionsförmåner m.m. Vissa uppgifter tillkommer genom sambearbetning med andra dataregister. Sådana sambearbetningar sköts i praktiken av RFV:s ADB-avdelning.

RFV har ett stort inflytande på utformningen av dataprogrammen. Verket är huvudman för den centrala dataanläggningen och svarar för systemutveckling och programmering. Till följd av sitt lednings- och tillsynsansvar inom socialförsäkringsadministrationen kan verket utfärda föreskrifter m.m. och får härigenom ett stort inflytande även på utformningen av datarutinerna.

Som tidigare nämnts är den registeransvarig för vars verksamhet personregistret förs, om han förfogar över registret. Det innebär att servicebyråer och andra som osjälvständigt bearbetar ett register inte omfattas av ett sådant ansvar. Som framgått ovan är RFV:s befattning med socialförsäkringsregistren av en helt annan art.

RFV:s befattning med de socialförsäkringsregister som förs gemensamt för försäkringskassorna är enligt vår uppfattning av sådan karaktär och omfattning att de aktuella registren får anses föras gemensamt för försäkringskassorna och RFV. De skyldigheter som åvilar en registeransvarig bör enligt vår uppfattning gälla även för verkets del. Till detta kommer att RFV enligt vårt förslag skall få använda registret för vissa ändamål som tillsyn, uppföljning, utvärdering och framställning av statistik.

Mot bakgrund av det sagda anser vi att registeransvaret bör vara gemensamt för försäkringskassorna och RFV när det gäller socialförsäkringsregister som förs gemensamt för försäkringskassorna och RFV. Vårt förslag i denna del överensstämmer med de lösningar som valts för tullregistret (tullregisterlagen 1990:137), registren för betalningsföreläggande och handräckning (2 § lagen (1991:876) om register för betalningsföreläggande och handräckning) samt registren för strafföreläggande, föreläggande av ordningsbot, m.m. (9 § förordningen (1992:1027) om register för strafföreläggande, föreläggande av ordningsbot, m.m.).

Det bör understrykas att våra överväganden om registeransvaret gäller de skyldigheter som åvilar den registeransvarige enligt datalagen och inte hur ansvars- och arbetsfördelningen i övrigt skall vara mellan RFV och försäkringskassorna. Bland de viktigaste skyldigheterna som åvilar en registeransvarig är att se till att uppgifter inte samlas in och registreras annat än i överensstämmelse med registrets ändamål och att felaktiga eller missvisande uppgifter rättas. I praktiken kommer dessa delar av registeransvaret att ligga på försäkringskassorna – som har hand om ärendehandläggningen – och inte på RFV.

Till registeransvaret hör en skyldighet att på begäran lämna den registrerade besked om de uppgifter om honom som finns i registret (10 § datalagen). Av praktiska skäl anser vi att denna skyldighet bör

7.7 Terminalåtkomst m.m.

Regeringens förslag: Den som är registeransvarig för ett socialförsäkringsregister har terminalåtkomst till registret.

Regeringen kan föreskriva ytterligare begränsningar i terminalåtkomsten för ett register som förs särskilt för en försäkringskassa eller för lokalkontor hos kassan.

Försäkringskassorna kan få terminalåtkomst till ett register som förs särskilt för RFV om regeringen föreskriver det.

Även Statens löne- och pensionsverk samt Kommunernas pensionsanstalt skall kunna få terminalåtkomst till ett socialförsäkringsregister i den utsträckning regeringen föreskriver det. Terminalåtkomsten får bara avse uppgifter som behövs för att handlägga ärenden rörande utbetalning av socialförsäkringsförmåner och samordning av avtalspensioner. I lagen föreskrivs tystnadsplikt för befattningshavare hos Kommunernas pensionsanstalt.

Utredningens förslag: Överensstämmer i sak med regeringens.

Remissinstanserna: Några få remissinstanser har uttalat sig om terminalåtkomsten. RFV anför att en försäkringskassa inte bör ha terminalåtkomst till ett socialförsäkringsregister som förs särskilt för en annan försäkringskassa. Detta bör enligt RFV framgå av lagtexten. Försäkringskassaförbundet har påpekat att försäkringskassorna har behov av att via terminal få tillgång till RFV:s yrkesskaderegister för beräkning och samordning av vissa ersättningar. Riksskatteverket anser att kronofogdemyndigheterna bör få terminalåtkomst till vissa uppgifter om skulder som åvilar underhållsskyldiga för utbetalda bidragsförskott. Statens löne- och pensionsverk, som för närvarande har viss terminalåtkomst, föreslår att verket via terminal skall få möjlighet att göra delar av informationen tillgänglig för vissa större myndigheter i syfte att öka servicen till de anställda vid dessa myndigheter.

Skälen för regeringens förslag: Den som har terminalåtkomst till ett ADB-register kan ta del av registerinnehållet med hjälp av bildskärm. Från integritetsskyddssynpunkt är det angeläget att åtkomsten till ett socialförsäkringsregister inte är vidare än som behövs med hänsyn till den verksamhet för vilken registret förs.

Varje försäkringskassa, såväl centralkontor som lokalkontor, bör ha terminalåtkomst till de register som förs gemensamt för försäkringskassorna.

RFV är tillsynsmyndighet för försäkringskassorna och skall följa upp och utvärdera kassornas verksamhet. För att verksamheten skall fungera rationellt, effektivt och rättssäkert bör även RFV ha terminalåtkomst till de för kassorna gemensamma socialförsäkringsregistren.

När ett register förs särskilt för en försäkringskassa bör terminalåtkomsten begränsas till att avse endast den försäkringskassan. Lagtexten har utformats i enlighet härmed. Ett sådant register kan vara inrättat så att det förs för sig av varje lokalkontor inom kassan. Regeringen bör därför kunna meddela föreskrifter som ytterligare begränsar terminalåtkomsten, t.ex. så att endast lokalkontoret i fråga får terminalåtkomst till registret.

RFV handlägger ärenden bl.a. enligt lagen (1954:243) om yrkesskadeförsäkring och motsvarande äldre bestämmelser samt frivillig pensionsförsäkring enligt 22 kap. lagen (1962:381) om allmän försäkring i dess lydelse före den 1 januari 1981. Om ett socialförsäkringsregister inrättas enbart för dessa ärenden, kommer det att föras för RFV och verket kommer att ensamt vara registeransvarigt och ha terminalåtkomst till registret. Även försäkringskassorna handlägger vissa ärenden rörande sjukpenning enligt lagen om yrkesskadeförsäkring. Därför kan det som Försäkringskassaförbundet påpekat föreligga behov för kassorna att er-hålla terminalåtkomst till ett sådant register. Föreskrifter härom bör meddelas av regeringen i samband med att ett register inrättas.

Som tidigare anförts i avsnitt 7.3 bör Statens löne- och pensionsverk och Kommunernas pensionsanstalt få använda ett socialförsäkringsregister för handläggning av ärenden där rörande utbetalningar av socialförsäkringsförmåner och samordning av avtalspensionsförmåner. Vi föreslår därför att det i lagen om socialförsäkringsregister förs in en bestämmelse enligt vilken Statens löne- och pensionsverk och Kommunernas pensionsanstalt kan få terminalåtkomst. Det får ankomma på regeringen att föreskriva i vilken utsträckning som denna möjlighet skall utnyttjas. Åtkomsten bör givetvis begränsas till den ärendehandläggning de får använda registret för.

För Statens löne- och pensionsverk gäller enligt 7 kap. 7 § sekretesslagen (1980:100) samma sekretess som för RFV och försäkringskassorna. Anställda vid Kommunernas pensionsanstalt, som är en ideell förening, omfattas däremot inte av bestämmelserna i sekretesslagen. Detta innebär att de uppgifter Kommunernas pensionsanstalt får tillgång till genom terminalåtkomst till ett socialförsäkringsregister inte blir skyddade enligt sekretesslagen hos pensionsanstalten. För att pensionsanstalten inte efter eget bestämmande skall kunna avgöra vad som får utlämnas föreslår vi att det i lagen om socialförsäkringsregister tas in en föreskrift om att en befattningshavare hos Kommunernas pensionsanstalt skall ha tystnadsplikt om enskilda personliga och ekonomiska förhållanden.

Av integritetsskäl bör enligt vår mening, i likhet med vad som gäller för de lokala sjukförsäkringsregistren, domstolarna inom socialförsäkringsområdet inte ha terminalåtkomst till socialförsäkringsregistren. Av samma skäl bör inte kronofogdemyndigheterna få terminalåtkomst. Inte heller bör någon utvidgning av terminalåtkomsten på sätt som föreslagits av Statens löne- och pensionsverk införas.

Regeringens förslag: Utlämnande av uppgifter från ett socialförsäkringsregister får ske på ADB-medium endast om det följer av lag eller förordning eller om uppgiften skall användas för forskning eller framställning av statistik.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Flera remissinstanser har tagit upp frågan om utlämnande och framhållit behov av att få uppgifter på ADB-medium. Bland dessa remissinstanser finns Socialstyrelsen, Riksskatteverket, Arbetskyddsstyrelsen, Arbetsmarknadsstyrelsen, Värnpliktsverket och Centrala studiestödsnämnden.

Skälen för regeringens förslag: Många av de uppgifter som enligt förslaget skall få anges i ett socialförsäkringsregister omfattas av föreskrifter om sekretess i sekretesslagen (1980:100). Sekretessbestämmelserna inom socialförsäkringsområdet innebär att en uppgift om enskilda hälsotillstånd eller andra personliga förhållanden inte får lämnas ut eller på annat sätt röjas om det kan antas att den som uppgiften rör eller någon honom närstående lider men om uppgiften röjs (7 kap. 7 § sekretesslagen). Sekretessen hindrar emellertid inte att en uppgift lämnas ut till en myndighet om det följer av en uppgiftsskyldighet som är bestämd i lag eller förordning. (14 kap. 1 § sekretesslagen). Ett exempel på en sådan skyldighet är förordningen (1980:995) om skyldighet för de allmänna försäkringskassorna att lämna uppgifter till andra myndigheter. I förordningen föreskrivs bl.a. att en försäkringskassa på begäran skall lämna uppgifter om enskild till domstol, RFV, Statens löne- och pensionsverk, en annan allmän försäkringskassa eller en arbetsmarknadsmyndighet om uppgifterna behövs där i ärenden enligt lagen om allmän försäkring, lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring eller annan jämförbar lagstiftning om ekonomisk förmån för enskilda eller enligt lagen (1991:1047) om sjuklön eller lagen (1993:16) om försäkring mot vissa semesterlönekostnader.

Vidare får enligt 14 kap. 3 § sekretesslagen en uppgift lämnas ut till en myndighet om det är uppenbart att intresset av att uppgiften lämnas har företräde framför det intresse som sekretessen skall skydda. Denna s.k. generalklausul gäller dock endast under förutsättning att uppgifts-utlämnandet inte strider mot sådan reglering av utlämnandet som finns i lag eller förordning. När det gäller uppgift i personregister kan Datainspektionen enligt datalagen genom föreskrifter begränsa eller utesluta tillämpning av generalklausulen.

Uppgifter om vissa utbetalda ersättningar får enligt 20 kap. 9 a § lagen om allmän försäkring utan hinder av sekretess lämnas ut av en försäkringskassa, RFV eller en domstol till en försäkringsinrättning, ett försäkringsbolag, en arbetslöshetskassa eller en arbetsgivare om uppgiften behövs för samordning med ersättning därifrån. Till ett utländskt

socialförsäkringsorgan får utan hinder av sekretess lämnas sådana uppgifter om enskilda som behövs för tillämpningen av en internationell överenskommelse som Sverige har anslutit sig till.

För uppgifter i ett personregister finns till skydd för den personliga integriteten även en särskild sekretessbestämmelse i 7 kap. 16 § sekretesslagen. I denna bestämmelse föreskrivs att sekretess gäller för personuppgift i personregister som avses i datalagen, om det kan antas att utlämnande skulle medföra att uppgiften används för ADB-behandling i strid med datalagen. Om den registeransvarige finner att så är fallet när en fråga om utlämnande av en uppgift aktualiseras, får uppgiften inte lämnas ut. Detta förbud gäller oavsett på vilket medium uppgiften lämnas ut. Förbudet har dock störst betydelse i fråga om utlämnande på ADB-medium. I princip innebär bestämmelserna att ett utlämnande på ADB-medium kräver att mottagaren har författingsstöd eller tillstånd av Datainspektionen för att föra ett personregister som skall innehålla de uppgifter som skall lämnas ut. Om mottagaren uppfyller dessa krav, får den utlämnande myndigheten bestämma i vilken form utlämnande skall ske. Denna befogenhet kan inskränkas genom föreskrifter i lag eller annan författning. Sådana föreskrifter finns bl.a. i 11 § lagen (1990:1536) om folkbokföringsregister och 14 § förordningen (1992:1027) om register för strafföreläggande, föreläggande av ordningsbot m.m.

Med hänsyn till integritetsskyddsintressena bör det även beträffande socialförsäkringsregistren finnas föreskrifter som vid sidan av sekretesslagen begränsar utlämnandet av uppgifter på ADB-medium. Vi föreslår att utlämnande av uppgifter från ett socialförsäkringsregister på ADB-medium måste ha stöd i lag eller förordning.

I avsnitt 7.5 har vi föreslagit att uppgifter som får förekomma i ett socialförsäkringsregister skall kunna hämtas från ett annat sådant register. Detta innebär således att uppgifter får lämnas från det ena socialförsäkringsregistret till det andra. Hur regleringen av utlämnande i övrigt skall utformas beror på vilka register som inrättas. Enligt vårt förslag skall regeringen besluta om inrättande av socialförsäkringsregister och inom de ramar som lagen anger bestämma för vilka ändamål som ett register skall föras och vad det får innehålla. Den närmare regleringen av utlämnande bör därför ske i de registerförordningar som kommer att utfärdas. Bland dem som kan komma i fråga för att få vissa uppgifter på ADB-medium kan nämnas Riksskatteverket, Arbetskyddsverket, Centrala studiestödsnämnden, Värnpliktsverket, arbetsmarknadsmyndighet, kronofogdemyndighet och kommuns socialnämnd.

I fråga om uppgifter som skall användas för forskning eller framställning av statistik anser vi att det är tillräckligt att ange i lagen att utlämnande på ADB-medium skall få ske. Även med en sådan regel i lagen blir möjligheten att lämna ut uppgifter beroende av en prövning enligt sekretesslagen. Utlämnandet måste således vara förenligt med bestämmelserna om socialförsäkringssekretess och sekretessen i 7 kap. 16 § sekretesslagen. Med framställning av statistik avses i detta sammanhang den mer allmänt utredande verksamhet som inte har anknytning till

något särskilt ärende. Sådan statistik förekommer hos Statistiska centralbyrån och Arbetskyddsverket. Dessa myndigheter får för närvarande uppgifter från personregister som förs av RFV. För framställningen av statistik hos båda dessa myndigheter kommer reglerna i 9 kap. 4 § sekretesslagen att gälla enligt vilka sekretessen är absolut med endast några särskilt angivna undantag. Ett av dessa undantag gäller uppgifter som behövs för forskningsändamål. För myndigheternas forskningsverksamhet gäller bestämmelsen om sekretess i 13 kap. 3 § sekretesslagen. Om en myndighet i sin forskningsverksamhet från en annan myndighet erhåller uppgift som är sekretessbelagd där, gäller enligt denna bestämmelse, sekretessen också hos den mottagande myndigheten. Då fråga uppkommer om att lämna ut uppgifter till en enskild forskare kan förbehåll göras enligt 14 kap. 9 § sekretesslagen. I ett sådant förbehåll kan anges i vilken utsträckning och på vad sätt uppgifterna får användas. Den nu gällande regleringen är enligt vår mening tillräcklig såvitt avser uppgiftsutlämnande för forskning och statistik.

7.9 Sökbegrepp

Regeringens förslag: Användningen av integritetskänsliga uppgifter som sökbegrepp skall regleras i lagen om socialförsäkringsregister.

Som sökbegrepp får inte användas uppgifter huruvida någon får eller har fått vård eller försörjning helt eller delvis på det allmännas bekostnad eller är häktad eller intagen på kriminalvårdsanstalt. Om det är nödvändigt för att avhjälpa fel som har uppkommit till följd av brister i ett dataprogram och felet inte kan avhjälpas på något annat sätt, skall det dock tillfälligt vara möjligt att använda dessa uppgifter som sökbegrepp.

Övriga uppgifter får användas som sökbegrepp under förutsättning av att det behövs för tillämpning av lag eller förordning eller för rättelse, tillsyn, uppföljning, utvärdering, urval för forskning eller framställning av statistik.

Regeringen skall kunna föreskriva ytterligare begränsningar av användningen av sökbegrepp till skydd för den personliga integriteten.

Utredningens förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens. Utredningen har dock föreslagit att vid felsökning av känsliga uppgifter tillstånd från Datainspektionen skall inhämtas innan felsökningen får ske. Vidare hänförs i utredningens förslag uppgift om tidpunkter för sjukhusvård till sådana känsliga uppgifter.

Remissinstanserna: Endast några få remissinstanser har uttalat sig om sökbegreppen. Forskningsrådsnämnden finner det olyckligt för forskningen med den föreslagna begränsningen av sökbegrepp. Riksarkivet anför liknande synpunkter. RFV föreslår i fråga om sökning vid rättning av fel att den registeransvarige dokumenterar känsliga felsökningar och redovisar sådana till Datainspektionen i efterhand i stället för att begära tillstånd i förväg.

Skälen för regeringens förslag: Socialförsäkringsregistren kommer enligt vårt förslag i det föregående att innehålla flera uppgifter som är känsliga från integritetssynpunkt. Bland dessa uppgifter märks särskilt de som avses i 9 § i lagförslaget. Dessa uppgifter omfattar bl.a. huruvida den registrerade får eller har fått vård eller försörjning helt eller delvis på det allmännas bekostnad eller är häktad, intagen på kriminalvårdsanstalt eller av annan orsak har tagits om hand på det allmännas bekostnad. Av integritetsskyddsskäl anser vi att de nu nämnda uppgifterna inte bör få användas som sökbegrepp. Utredningens förslag omfattar på denna punkt även uppgift om tidpunkter för sjukhusvård. Denna uppgift är dock enligt vår mening inte av det integritetskänsliga slag att undantag behöver göras.

I ett avseende måste dock även de ifrågavarande uppgifterna kunna användas som sökbegrepp. Det kan inte uteslutas att i dataprogrammen uppkommer fel som upptäcks först sedan många felaktiga beslut har fattats. För att man skall kunna leta reda på de felaktiga besluten i syfte att rätta dem kan det vara nödvändigt att använda vissa registeruppgifter som sökbegrepp. Vi anser därför att de nyss berörda uppgifterna måste kunna få användas som sökbegrepp, om det behövs för att avhjälpa fel som har uppkommit till följd av brister i ett dataprogram och felet inte kan avhjälpas på annat sätt. Det rör sig också om användning under en mycket kort tid. Enligt uppgift från RFV torde sällan mer än 24 timmar behövas för att åtgärda fel av denna karaktär.

Utredningen har föreslagit att särskilt tillstånd från Datainspektionen skall krävas för att få använda de ifrågavarande uppgifterna som sökbegrepp. RFV har i sitt remissyttrande föreslagit att verket i stället skall åläggas att redovisa till Datainspektionen i efterhand.

Om fel uppstår vid en datakörning är det i regel nödvändigt att omgående lokalisera felet och rätta till det för att felet i sin tur inte skall generera fler fel. Datakörningar görs hela dygnet vid RFV i Sundsvall. Det är därför enligt vår mening inte möjligt att avvakta tillstånd från Datainspektionen. Vi föreslår därför att den registeransvarige får rätt att använda de ovan nämnda känsliga uppgifterna för felsökningar. Någon skyldighet att redovisa dem till Datainspektionen anser vi inte bör införas. Den loggning som skall ske och som innehåller uppgifter om vidtagen åtgärd är enligt vår mening tillräcklig.

Uppgift om medborgarskap har i vårt förslag inte undantagits som sökbegrepp trots att uppgiften kan vara integritetskänslig. Med hänsyn till risk att den skulle kunna användas som sökbegrepp för att i otillbörligt syfte spåra flyktingar och andra invandrare från ett visst land är medborgarskap inte tillåtet som sökbegrepp i folkbokföringsregistren eller i de lokala sjukförsäkringsregistren. Ett liknande förbud beträffande socialförsäkringsregistren skulle emellertid medföra stora svårigheter. En del av de författningar om socialförsäkringsförmåner och bidrag som grundar sig på internationella överenskommelser har nämligen utformats så att de för sin tillämpning kräver att man i registret måste kunna söka efter försäkrade med visst medborgarskap.

När det gäller risken för att någon i otillbörligt syfte söker kartlägga utländska medborgare i vårt land kan erinras om att uppgifterna i ett socialförsäkringsregister omfattas av socialförsäkringssekretess enligt 7 kap. 7 § sekretesslagen. Mot bakgrund av risken för flyktingspionage och liknande verksamheter bör det finnas anledning för försäkringskassorna och RFV att alltid göra en särskild prövning om hinder föreligger att bifalla en framställning om utlämnande av sådana uppgifter om de registrerade som har medborgarskap som utgångspunkt. För denna bedömning har myndigheten enligt 2 kap. 14 § tredje stycket tryckfrihetsförordningen rätt att efterforska identiteten hos den som har gjort framställningen och vilket syfte han har med framställningen.

Uppgifter som inte hör till den särskilda undantagskretsen bör enligt vår mening vara sökbara utan begränsningar när det gäller tillsyn, uppföljning, utvärdering, urval för forskning och framställning av statistik. I sådan särskild verksamhet hos en myndighet som avser framställningen av statistik gäller enligt 9 kap. 4 § sekretesslagen absolut sekretess för uppgift som avser enskilda personliga eller ekonomiska förhållanden och som kan hänföras till den enskilde.

När det gäller handläggningen av ärenden anser vi att det skall vara förbjudet att använda andra sökbegrepp än sådana som behövs för tillämpning av lag eller förordning eller för rättelse. Det bör också finnas en möjlighet för regeringen att vid utformningen av de särskilda registerförordningarna föreskriva ytterligare begränsningar av användningen av sökbegrepp till skydd för de registrerades personliga integritet.

7.10 Gallring m.m.

Regeringens förslag: En uppgift i ett socialförsäkringsregister skall gallras tio år efter det att den registrerades eller efter den kortare tid som regeringen föreskriver. En uppgift skall dock bevaras i registret om den fortfarande har betydelse för handläggningen av ett ärende som enligt lag eller förordning ankommer på försäkringskassorna eller RFV.

Undantag från gallringsskyldigheten får göras genom föreskrifter som meddelas av regeringen eller av den myndighet som regeringen bestämmer och som gäller bevarandet av ett urval av material för forskningens behov. Sådant material skall överlämnas till arkivmyndighet.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Gallringsfrågorna har berörts av flera remissinstanser. RFV tillstyrker att en gallringstid på tio år skall gälla som huvudregel. Många uppgifter behöver dock enligt verket inte bevaras så länge. RFV anser härvid att det är viktigt att gallringen av ADB-upptagningar överensstämmer med gallringen av pappershandlingar. Det bör därför enligt RFV ankomma på Riksarkivet att i likhet med vad som

gäller för pappershandlingar besluta om gallring av uppgifter i registren. Riksarkivet instämmer i utredningens förslag att registeruppgifterna skall bevaras i ett urval och föreslår att Riksarkivet bemyndigas att utreda och fatta beslut härom. Några av remissinstanserna betonar betydelsen av att material ur registren bevaras för forskning. Socialstyrelsen anser att med hänsyn till forskningen bör den generella gallringsfristen vara längre än tio år. Även Socialvetenskapliga forskningsrådet och Svenska Läkaresällskapet anser att tio år är alltför kort tid.

Skälen för regeringens förslag: Grunden för det offentliga arkivväsendet är principen i 2 kap. tryckfrihetsförordningen att alla medborgare skall ha rätt att ta del av allmänna handlingar.

Den 1 juli 1991 trädde arkivlagen (1990:782) i kraft (prop. 1989/90:72; bet. 1989/90:KrU29, rskr. 1989/90:72). I lagen ges grundläggande bestämmelser om arkiv hos statliga och kommunala myndigheter samt bestämmelser om vad som ingår i en myndighets arkiv, vården av arkivet och gallring av arkivet. De bestämmelser som gäller för statliga myndigheter gäller också för de allmänna försäkringskassorna.

Ett myndighetsarkiv i arkivlagens mening bildas enbart av de allmänna handlingarna från myndighetens verksamhet samt av sådana handlingar som avses i 2 kap. 9 § tryckfrihetsförordningen (vissa minnesanteckningar och utkast eller koncept) och som myndigheten beslutar skall tas om hand för arkivering. Som allmän handling räknas även upptagning på ADB-medium.

Enligt 10 § arkivlagen får allmänna handlingar gallras. Sådan gallring skall dock alltid ske med beaktande av att arkiven utgör en del av det nationella kulturarvet och på sådant sätt att det återstående arkivmaterialet fyller de i 3 § angivna ändamålen med arkiven, nämligen att tillgodose rätten att ta del av allmänna handlingar, rättskipningens och förvaltningens behov av information samt forskningens behov. Undantag från huvudregeln om gallring görs för de fall att det i annan lag eller i förordning finns avvikande regler om gallring. Dessa avvikande bestämmelser tar då över arkivlagens bestämmelser om gallring. Arkivlagens bestämmelser gäller dock framför bestämmelserna i 12 § datalagen om gallring av personuppgifter. Saknas författningsföreskrifter om gallring beträffande s.k. statsmaktsregister, dvs. register som inrättas enligt beslut av riksdagen eller regeringen, och är registret sådant som avses i 2 a § första stycket andra meningen datalagen kan Datainspektionen besluta om sådana föreskrifter som därvid kommer att gälla före arkivlagen.

Huvudprincipen enligt arkivlagen är som framgått av det anförda att allmänna handlingar skall bevaras. I de författningar som reglerar olika integritetskänsliga register föreskrivs i regel att materialet skall förstöras efter viss tid om det inte finns direkta föreskrifter om bevarande. I proposition 1989/90:72 (s. 50 ff) anfördes som skäl att denna omvända princip var rimlig med hänsyn till de integritetsaspekter som kan föreligga på de särskilda registerlagarnas område.

Det bör framhållas att den omständigheten att gallring sker av uppgifter som finns på ADB-medium inte behöver innebära att insynsmöjlig-

heterna helt försvinner. Samma information kan nämligen föreligga på annat slags medium, huvudsakligen papper. Detta torde dock i och för sig leda till att insynsmöjligheterna för t.ex. en forskare blir sämre på grund av minskad överblick och svårigheter att bearbeta vissa uppgifter.

Ett fall av överföring av information från datamedium till papper är när en myndighet använder sig av en upptagning för automatisk databehandling för handläggning av ett visst mål eller ärende. Enligt 14 § datalagen skall då upptagningen tillföras handlingarna i målet eller ärendet i läsbar form, om inte särskilda skäl föranleder annat.

Socialförsäkringsregistren kommer att innehålla känsliga uppgifter och utgångspunkten bör därför vara att uppgifterna i registret skall gallras. Bestämmandet av gallringsfrister får ske efter en avvägning mellan å ena sidan integritetsskyddsintresset och å andra sidan insyns- och rättssäkerhetsaspekter, myndigheternas informationsbehov samt forskningsintresset.

Utredningen har föreslagit att uppgifterna i ett socialförsäkringsregister skall finnas kvar under tio år. Utredningen har därvid tagit hänsyn dels till den tidsrymd under vilken försäkringskassorna och RFV behöver ha tillgång till uppgifterna för sin verksamhet, dels till den tid uppgifterna behöver bevaras för att tillgodose kravet på att enskilda inte skall gå miste om sina rättigheter. I sistnämnda avseende har utredningen särskilt beaktat vad som föreskrivs om rätt till ersättning för förfluten tid för olika förmåner, bl.a. att den längsta tid under vilken ersättningsanspråk kan göras gällande är den sexårsfrist för ansökan om vissa förmåner som finns angiven i lagen om arbetsskadeförsäkring. Utredningen har i sin bedömning av bevarandetidens längd även vägt in möjligheten av överklagande av beslut till högre instans. Utredningens bedömningar om en tioårig bevarandetid som huvudregel för uppgifter i ett socialförsäkringsregister har lämnats utan erinran av flertalet remissinstanser. Vi finner tidsfristen väl avvägd med hänsyn till såväl rättssäkerhetsintressen som myndigheternas behov av information.

De mest integritetskänsliga uppgifterna bör dock gallras efter kortare tid än tio år. Vi föreslår att regeringen skall kunna meddela föreskrifter härom. T.ex. bör sammanställningar, där sådana känsliga uppgifter som anges i 9 § punkterna 13 och 14 i vårt lagförslag har använts som sökbegrepp, gallras ut snarast möjligt.

En allmän förutsättning för att gallring skall få ske bör dock vara att uppgiften inte längre kan ha betydelse för handläggningen av ett ärende. Så länge uppgiften har sådan betydelse får den inte gallras.

Några remissinstanser har framhållit forskningens behov och förordat längre bevarandetider. För tillgodoseende av olika slag av forskning är det givetvis av betydelse att uppgifterna i socialförsäkringsregistren bevaras i så stor omfattning som möjligt. I vilken utsträckning bevarande skall få ske måste dock bestämmas efter en avvägning mellan den enskildes intresse av skydd för sin personliga integritet och forskningens behov. Vid en sådan avvägning finner vi att ett urval av uppgifter bör bevaras. Vi anser att regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, för forskningens behov skall få föreskriva undantag från

huvudregeln om gallring. Riksarkivets beslut om gallring av försäkringskassornas sjukfalls- och utredningsakter samt andra handlingar hos kassorna kan härvid vara av intresse vid bestämmande av urvalet av uppgifter.

Enligt 11 § arkivförordningen (1991:446) får Riksarkivet, om regeringen inte föreskriver annat, meddela föreskrifter för statliga myndigheters arkiv om bl.a. överlämnande av hela eller delar därav till en annan myndighet eller till en arkivmyndighet. Rätten att meddela sådana föreskrifter gäller också i fråga om arkiv hos försäkringskassorna. Bemyndigandet gör det alltså möjligt för Riksarkivet att föreskriva att material som skall undantas från gallring skall överlämnas från försäkringskassan eller RFV till arkivmyndighet. Någon ytterligare författningsreglering är därför egentligen inte nödvändig. Eftersom de föreslagna gallringsbestämmelserna utgör en reglering som avviker från arkivlagens bestämmelser, bör dock i klarhetens intresse redan i lagen om socialförsäkringsregister anges att det material som skall bevaras skall överlämnas till arkivmyndighet.

7.11 Sekretessfrågor

Regeringens bedömning: Någon ändring av sekretessreglerna behöver inte göras.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Endast Invandrarverket har berört sekretessfrågorna och anför att sekretessskyddet bör förstärkas såvitt avser uppgifter som lämnas från verket. Uppgifter om flyktingstatus och eventuella tortyrskador kan enligt Invandrarverket tillsammans med adressuppgifter bl.a. innebära risker i samband med flyktionspionage.

Skälen för regeringens bedömning: Som tidigare anförts gäller bestämmelserna om sekretess i 7 kap. 7 § sekretesslagen för uppgifter hos försäkringskassorna och RFV. Vissa av dessa skall enligt vårt förslag kunna ingå i ett socialförsäkringsregister. Någon möjlighet för utomstående att ta del av dessa uppgifter via bildskärm kommer inte att finnas med undantag för den begränsade terminalåtkomst som fortfarande skall vara möjlig för Statens löne- och pensionsverk samt Kommunernas pensionsanstalt.

Utlämnande av uppgifter på ADB-medium får ske, om uppgifterna skall användas för forskning eller för framställning av statistik. För dessa fall finns särskilda sekretessbestämmelser. Uppgifter som omfattas av socialförsäkringssekretess och som har lämnats till myndigheter, vilka bedriver forskningsverksamhet, omfattas fortfarande av dessa bestämmelser (7 kap. 7 § och 13 kap. 3 § sekretesslagen). Lämnas sådana uppgifter ut till någon enskild forskare kan förbehåll ställas upp enligt 14 kap. 9 § sekretesslagen. Uppgifter som har lämnats ut för att användas i sådan särskild verksamhet hos en myndighet som avser framställ-

ning av statistik omfattas av de strängare bestämmelserna om statistiksekretess i 9 kap. 4 § sekretesslagen.

Utöver de nämnda forsknings- och statistikfallen får utlämnande enligt vårt förslag ske på ADB-medium bara om det följer av lag eller förordning.

Den omständigheten att uppgifter får lämnas ut på ADB-medium innebär inte någon förändring av de förutsättningar för utlämnande som föreligger enligt sekretesslagen. Endast om ett utlämnande kan ske enligt sekretessbestämmelserna, kan det bli aktuellt att utnyttja den möjlighet till utlämnande på ADB-medium som kan finnas.

Vi kan således konstatera att det redan finns sekretessbestämmelser som är tillämpliga på uppgifterna i ett socialförsäkringsregister. Enligt vår mening har det heller inte framkommit något som ger anledning att överväga en ändring av sekretessbestämmelserna. De uppgifter som Invandrarverket anför som skäl för en skärpning av sekretessen får enligt vårt förslag om registerinnehåll överhuvudtaget inte ingå i ett socialförsäkringsregister. Den nuvarande utformningen av sekretessreglerna får anses ge de registrerade personerna ett tillfredsställande skydd.

7.12 Information

Regeringens förslag: Den som är registeransvarig för ett socialförsäkringsregister skall se till att allmänheten får information om registret. Informationen skall omfatta ändamålet med registret och vad registret får innehålla. Informationen skall vidare innehålla upplysning om de sekretess- och säkerhetsbestämmelser som gäller och om rätten att få registerutdrag och vid behov rättelse enligt datalagen. I övrigt skall informationen innehålla upplysning om de begränsningar beträffande terminalåtkomst, utlämnande av uppgifter på ADB-medium, sökbegrepp och bevarande av uppgifter som gäller i fråga om ett socialförsäkringsregister.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De remissinstanser som berört frågan om information har i allmänhet understrykt behovet av information. Riksskatteverket har dock anfört tveksamhet mot att i lagen ta in bestämmelser om särskild information avseende socialförsäkringsregister.

Skälen för regeringens förslag: Informationen till allmänheten om registren är enligt vår mening mycket viktig. Härigenom skapas en nödvändig grund för att få förtroende för registren. De registrerade behöver få kunskap om dels användningen av inhämtade uppgifter, dels de sekretess- och säkerhetsbestämmelser som gäller och hur bestämmelserna tillämpas. Vidare skall upplysning lämnas om vilka rättigheter den enskilde har. Det gäller främst rätten enligt datalagen att få registerutdrag och möjligheten att få rättelse till stånd om någon uppgift i registret skulle visa sig vara felaktig. Informationen skall också omfatta en

orientering om de begränsningar i fråga om terminalåtkomst, utlämnande av uppgifter på ADB-medium, sökbegrepp och bevarande av uppgifter som skall gälla. Informationsskyldigheten bör ligga på den registeransvarige. Dessa bestämmelser överensstämmer med vad som gäller för de lokala sjukförsäkringsregistren.

Informationen behöver inte ges individuellt till varje registrerad person utan kan ske genom t.ex. annonser, broschyrer eller anslag i RFV:s och försäkringskassans lokaler.

7.13 ADB-säkerhet

Regeringens förslag: Några särskilda regler om ADB-säkerhet införs inte i lagen om socialförsäkringsregister. Datainspektionen får med stöd av datalagen meddela de föreskrifter som behövs från säkerhetssynpunkt.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Endast några få remissinstanser har berört säkerhetsfrågorna. Justitiekanslern anser att en analys av säkerhetsfrågorna borde gjorts. Överstyrelsen för civil beredskap föreslår reglering av hur säkerheten kring registren skall utformas.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 6 § datalagen ankommer det på Datainspektionen att meddela föreskrifter om bl.a. kontroll och säkerhet vid förande av personregister i den mån det behövs för att förebygga risk för otillbörligt intrång i personlig integritet. Datainspektionens skyldighet att meddela föreskrifter gäller enligt 6 a § datalagen också i fråga om personregister som har inrättats av riksdagen eller regeringen (s.k. statsmaktsregister) i den mån riksdagen eller regeringen inte meddelat föreskrift i samma hänseende.

I den registeransvariges skyldigheter enligt datalagen ingår att se till att uppgifterna i registret skyddas mot oavsiktlig eller otillåten förstörelse eller mot otillåten ändring eller spridning (7 § 5 datalagen). I anslutning till denna bestämmelse har Datainspektionen utfärdat allmänna råd om ADB-säkerhet för personregister. Råden är inte bindande men ligger till grund för de föreskrifter om ADB-säkerhet som Datainspektionen meddelar.

Utöver Datainspektionens föreskrifter gäller inom socialförsäkringsadministrationen särskilda föreskrifter utfärdade av RFV. I föreskrifterna behandlas bl.a. frågor om åtkomstskydd, ansvar och bevakning av säkerheten.

Enligt RFV:s föreskrifter skall de ADB-system som innehåller personuppgifter eller är av väsentlig betydelse för verksamheten skyddas av behörighetskontrollsystem om det inte är uppenbart obehövt. Den anställda skall inte ha vidare behörighet än han behöver för att kunna sköta sina arbetsuppgifter. Omfattningen av de anställdas behörighet skall vara skriftligen dokumenterad. För vissa tillämpningssystem med

personregister finns krav i Datainspektionens tillstånd att det skall finnas integritetsloggning. En sådan loggning skall innehålla uppgifter om vem som gjorde vad och vid vilken tidpunkt. RFV rekommenderar integritetsloggning även för övriga system där behörighetskontrollsystem gäller. I fråga om personidentifiering föreskriver RFV att behörighetskort kompletterat med ett lösenord bör krävas.

I fråga om risken för störningar i driftmiljön gäller att en analys skall göras innan ett tillämpningssystem som är nytt eller ändrat införs. Säkerhetsanalyser skall också göras regelbundet. RFV rekommenderar att säkerhetsanalys görs minst vartannat år för sådana tillämpningssystem som är i drift. Alla säkerhetsanalyser skall dokumenteras.

Förutom det ADB-säkerhetsansvar som är knutet till verksamheten finns särskilda resurser för stöd, samordning och uppföljning av säkerheten. En ADB-säkerhetschef finns vid RFV och ADB-säkerhets-samordnare finns hos försäkringskassorna och verket.

Det kan konstateras att RFV bedriver ett omfattande säkerhetsarbete på ADB-området. Vidare är enligt vår mening Datainspektionens allmänna råd och inspektionens möjligheter att meddela föreskrifter en tillräcklig garanti för att en god ADB-säkerhet kommer att kunna upprätthållas för socialförsäkringsregistren. Detta är också vad som gäller såvitt avser de lokala registren. Det är därför inte nödvändigt att riksdagen eller regeringen meddelar särskilda föreskrifter om ADB-säkerheten.

7.14 Internationella aspekter

Regeringens bedömning: Förslaget till lag om socialförsäkringsregister stämmer överens med de internationella regler, riktlinjer och rekommendationer om dataskydd för enskilda vid ADB-behandling av personuppgifter som Sverige åtagit sig att följa.

Förslaget till lag om socialförsäkringsregister ligger vidare i linje med den reglering av integritetsskyddet som föreslås i det förslag till direktiv om skydd för enskilda vid behandling av personuppgifter som lagts fram av EG-kommissionen i oktober 1992.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen av remissinstanserna har anfört invändningar mot utredningens bedömning.

Skälen för regeringens bedömning: I det internationella samarbetet har utarbetats vissa regler och riktlinjer m.m. i fråga om skydd för den enskilde vid ADB-behandling av personuppgifter. Av betydelse i detta sammanhang är Europarådets dataskyddskonvention som trädde i kraft år 1985 och OECD:s riktlinjer från år 1980 om dataskydd, med anslutande rekommendation till medlemsländerna om att riktlinjerna skall beaktas i nationell lagstiftning. Av intresse är också Europarådets rekommendation om skydd för personuppgifter som används för socialförsäkringsändamål, Recommendation No. R (86) 1.

Sverige har tillträtt dataskyddskonventionen och har utfäst sig att följa övriga riktlinjer och rekommendationer.

Dataskyddskonventionen avser personregister och ADB-behandling av personregister i allmän och enskild verksamhet. Den centrala delen av konventionen innehåller bestämmelser om krav och beskaffenhet av personuppgifter som är föremål för ADB-behandling. Kraven innebär bl.a. att uppgifterna skall hämtas in och behandlas på ett korrekt sätt och vara relevanta med hänsyn till ändamålet. Vissa typer av uppgifter får inte ADB-behandlas om inte den nationella lagen ger ett ändamålsenligt skydd. Det gäller uppgifter om ras, politiska åsikter, religiös tro eller annan övertygelse, hälsa, sexualliv samt brott. Lämpliga säkerhetsåtgärder skall vidtas för att skydda personuppgifter gentemot oavsiktlig eller otillåten förstörelse m.m. Vidare föreskrivs vissa ytterligare skyddsåtgärder för registrerade personer, bl.a. att alla som är registrerade i ett personregister skall ha möjlighet till insyn i registret och möjlighet att få felaktiga uppgifter rättade. Vissa undantag får göras i fråga om kraven på uppgifternas beskaffenhet.

OECD-riktlinjerna innehåller i huvudsak samma grundläggande bestämmelser som dataskyddskonventionen. Här kan särskilt nämnas den grundläggande principen att personuppgifter inte får röjas, göras tillgängliga eller på annat sätt användas för andra ändamål än de preciserade, om det inte sker med den registrerades medgivande eller med stöd av författning.

Europarådets rekommendation om skydd för personuppgifter som används för socialförsäkringsändamål är tillämplig på personuppgifter som används för sådana ändamål både inom den allmänna och den enskilda sektorn och avser uppgifter som förs med hjälp av ADB. Enligt rekommendationen skall respekten för den enskildes personliga integritet garanteras vid insamling, lagring, användning, överföring och bevarande av personuppgifter. Insamling och lagring av personuppgifter skall begränsas till sådant som är nödvändigt för att socialförsäkringsinstitutionerna skall kunna fullgöra sina uppgifter. Insamling och lagring av känsliga uppgifter får ske endast inom de gränser som fastställts av inhemsk lag.

Det förslag som här läggs fram tillgodoser enligt regeringens bedömning väl de krav på garantier för ett ändamålsenligt skydd för registrerade uppgifter som ställs upp i dataskyddskonventionen och de rekommendationer i övrigt om dataskydd för uppgifter om enskilda som nu berörts.

Inom EU finns ingen gemensam ordning när det gäller användningen av ADB inom den offentliga förvaltningen. Ett arbete med att ta fram direktiv om skydd för enskilda vid behandling av personuppgifter pågår dock. Syftet med ett sådant direktiv är att skapa en gemensam hög nivå för skydd mot integritetskränkning i samband med automatisk eller elektronisk behandling av personuppgifter och därigenom möjliggöra det önskade fria flödet av information mellan medlemsländerna.

EG-kommissionen lämnade i oktober 1992 ett förslag till direktiv på området (Proposal for a Council Directive on the protection of indivi-

duals with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data, COM(92) 422 final – SYN 287). Ministerrådet har ännu inte tagit ställning till förslaget.

En sammanfattning av direktivförslaget finns bifogat till prop. 1992/93:193 om sjukförsäkringsregister hos de allmänna försäkringskassorna (bilaga 8). Datalagsutredningens slutbetänkande (SOU 1993:10) En ny datalag innehåller en genomgång av förslaget till direktiv.

Den reglering av integritetsskyddet som finns i direktivförslaget ligger enligt regeringens bedömning väl i linje med det här aktuella förslaget till socialförsäkringsregisterlag.

7.15 Utbildning och kompetens

Socialförsäkringen har under senare år genomgått många förändringar, och försäkringskassorna har efter hand fått allt mer kvalificerade uppgifter. Detta gäller inte minst lokalkontoren som numera skall handlägga i princip alla individrelaterade ärenden.

Vid försäkringskassorna bedrivs en omfattande internutbildning, bl.a. beroende på att det inte finns någon allmän högskoleutbildning anpassad till handläggning av socialförsäkringsfrågor. Under senare tid har de anställda erbjudits särskilt utformad högskoleutbildning, främst inom det beteendevetenskapliga området.

Försäkringskassornas personal behöver en god kompetens när det gäller hantering av integritets- och sekretessfrågor. Tillkomsten av en socialförsäkringsregisterlag kommer i sig inte att innebära någon förändring av sekretessreglerna, men kompetensen i detta avseende behöver förstärkas. Det är viktigt att utbildningen påbörjas i tid så att personalen har tillräcklig kompetens i dessa frågor redan när de nya reglerna träder i kraft. Personalens kompetens bör därefter upprätthållas genom kontinuerlig vidareutbildning.

7.16 Ikraftträdande

Socialförsäkringsregisterlagen föreslås träda i kraft den 1 juli 1995. I författningskommentaren kommenteras närmare vissa ikraftträdandebestämmelser.

8 Författningskommentar

1 §

Paragrafen anger lagens tillämpningsområde. Lagen skall tillämpas på personregister som förs hos de allmänna försäkringskassorna och Riksförsäkringsverket.

De personregister som lagen skall tillämpas på är sådana som behövs för handläggning av ärenden om socialförsäkringsförmåner och andra förmåner enligt lag eller förordning. Till stor del gäller det förmåner som regleras i lagen (1962:381) om allmän försäkring och angränsande författningar. För att den nu aktuella lagen skall vara tillämplig krävs att det skall vara fråga om handläggning som enligt författningarna ankommer på de allmänna försäkringskassorna eller Riksförsäkringsverket. Lagen gäller således en synnerligen stor mängd ärenden, som på olika sätt rör nästan alla som bor i riket. Vilka ärenden som det kan bli fråga om avgörs av de materiella regler som reglerar förmånerna på området. I den allmänna motiveringen (avsnitt 7.2) anges närmare vilka författningar som avses.

De personregister som lagen skall tillämpas på får genom paragrafen benämningen *socialförsäkringsregister*.

Av *första stycket* framgår att lagen tar sikte på försäkringskassornas och Riksförsäkringsverkets handläggning av ärenden om socialförsäkringsförmåner och andra förmåner. Det bör i sammanhanget understrykas att det inte är fråga om sådan handläggning som ankommer på kassorna och verket i deras egenskap av arbetsgivare. Lagen gäller alltså inte personregister som förs hos kassorna och verket för löne- och personaladministrativa ändamål.

Lagen omfattar inte heller forsknings- och statistikregister. Sådana register får även i fortsättningen föras med stöd av tillstånd från Datainspektionen eller om det förslag till ändringar i datalagen (prop. 1993/94:217) som nyligen avgetts till riksdagen antas, med stöd av sådana generella föreskrifter som regeringen eller efter regeringens bemyndigande, Datainspektionen, får meddela enligt förslaget.

I *andra stycket* klargörs att begreppet personregister har samma innebörd som i datalagen (1973:289). Enligt 1 § datalagen avses med personregister register, förteckning eller andra anteckningar som förs med hjälp av automatisk databehandling och som innehåller personuppgifter som kan hänföras till den som avses med uppgiften.

Från lagens tillämpningsområde görs i *tredje stycket* undantag för vissa personregister. Först undantas sådana personregister för vilka det inte krävs tillstånd enligt datalagen. Utanför lagens tillämpningsområde faller enligt tredje stycket vidare personregister som har inrättats med stöd av annan lag. En sådan lag är lagen (1993:747) om sjukförsäkringsregister hos de allmänna försäkringskassorna. Enligt den lagen skall varje lokalkontor inom en allmän försäkringskassa för vissa i lagen närmare angivna ändamål föra ett sjukförsäkringsregister för sitt verksamhetsområde. Uttrycket "med stöd av annan lag" innebär att registret skall ha ett uttryckligt stöd i lag. Ett tillstånd enligt datalagen uppfyller således inte detta krav.

Som anförs i den allmänna motiveringen skall lagen inte omfatta s.k. vårdersättningsregister dvs. sådana register som tjänar som hjälpmedel vid de allmänna försäkringskassornas utbetalning av ersättning till vårdgivare såsom privatpraktiserande läkare, tandläkare och sjukgymnaster.

Bestämmelserna i lagen om socialförsäkringsregister utgör en speciell reglering i förhållande till den allmänna reglering som finns i datalagen. Vid en konflikt mellan en bestämmelse i datalagen och en bestämmelse i lagen om socialförsäkringsregister har den sistnämnda bestämmelsen företräde. Detta hindrar dock inte att datalagen i andra hänseenden ändå är tillämplig på ett socialförsäkringsregister. I den mån lagen om socialförsäkringsregister eller med stöd av lagen utfärdade förordningar inte reglerar ett förhållande om vilket det finns bestämmelser i datalagen skall nämligen dessa bestämmelser tillämpas. Även detta följer av nyss nämnda princip för normgivningen. Som exempel på regler i datalagen som skall tillämpas på socialförsäkringsregister kan här nämnas bestämmelserna om den registeransvariges skyldigheter. Av kommentaren till 2 § framgår att lagen inte inskränker Datainspektionens befogenhet att meddela föreskrifter enligt 6 a § datalagen. Sådana föreskrifter kan t.ex. avse ADB-säkerhetsfrågor.

2 §

Paragrafen reglerar förutsättningarna för att föra ett socialförsäkringsregister.

Lagen innebär inte att några socialförsäkringsregister inrättas. I stället överlämnas åt regeringen att besluta härom i varje särskilt fall. För att det skall vara tillåtet att föra ett socialförsäkringsregister fordras nämligen – utöver att det är fråga om ärenden enligt 1 § första stycket – att regeringen har beslutat om registrets inrättande. Regeringen har möjlighet att själv – inom de gränser som lagen anger – avgöra vilka register som skall inrättas och hur de skall utformas. Av 3 § följer att ett sådant register får användas för de allmänna försäkringskassornas eller Riksförsäkringsverkets handläggning av ärenden om socialförsäkringsförmåner och andra förmåner som enligt lag eller förordning ankommer på försäkringskassorna eller verket. Ett sålunda inrättat register kan användas för de ytterligare ändamål som beskrivs i 4 och 5 §§.

Lagens ämne faller i och för sig inom regeringens restkompetens enligt 8 kap. 13 § första stycket 2 regeringsformen. Detta hindrar emellertid inte att ämnet regleras genom lag. Även om uttömmande föreskrifter meddelas i lagen beträffande vissa särskilda frågor innebär lagen inte någon fullständig reglering. Detta kommer till uttryck i andra meningens förevarande paragraf. Av vad som där sägs följer att regeringen kan meddela föreskrifter om förande av register som omfattas av lagen, i den mån lagen inte innehåller föreskrifter i samma hänseende. Lagregleringen är således begränsad. Det som inte är reglerat i lagen lämnas kvar åt regeringen att reglera med stöd av regeringens restkompetens. Enligt 5 och 6 §§ datalagen har Datainspektionen skyldighet att i särskilda fall meddela föreskrifter för personregister som förs på ADB-medium. Denna skyldighet gäller också s.k. statsmaktsregister, dvs. register som inrättas av riksdagen eller regeringen. Om regeringen eller riksdagen har meddelat föreskrift i fråga om ett personregister får dock inte Datainspektionen meddela föreskrift i samma hänseende (6 a §

datalagen).

De register som regeringen inrättar med stöd av paragrafen är s.k. statsmaktsregister. För sådana krävs enligt 2 a § datalagen (1973:289) inte Datainspektionens tillstånd. Datainspektionen har enligt 6 a § och 18 § datalagen befogenhet att meddela föreskrifter till skydd för den personliga integriteten för statsmaktsregister, om statsmakterna själva inte har meddelat föreskrifter i samma hänseende eller inspektionens åtgärd inte står i strid med beslut av statsmakterna. Utan hinder av vad som sägs i förevarande paragraf om föreskrifter som regeringen meddelar har Datainspektionen kvar sin nämnda befogenhet att meddela föreskrifter. I kommentaren till 1 § har som exempel redan nämnts föreskrifter om ADB-säkerhet.

3 §

Som framgår av kommentaren till 2 § kan register som regeringen inrättar enligt lagen användas för ändamål som anges i såväl denna paragraf som i 4 och 5 §§.

I denna paragraf anges ändamålet med ett socialförsäkringsregister genom en hänvisning till 1 § första stycket. Ändamålet är alltså de allmänna försäkringskassornas och Riksförsäkringsverkets handläggning av ärenden om socialförsäkringsförmåner och liknande förmåner som enligt lag eller författning ankommer på försäkringskassorna och verket. Av 1 § framgår vilka ärenden som det kan vara fråga om. Av utformningen av den nu aktuella paragrafen följer att regeringen – inom de ramar som paragrafen ställer upp – måste ange de ändamål för vilka registret skall användas. Registret får nämligen användas endast i enlighet med de föreskrifter som regeringen meddelar. Regeringen avses sålunda besluta att inrätta varje register för sig varvid ändamålet för registret kan begränsas till att avse endast en del av det som lagen om socialförsäkringsregister tillåter. Regeringen kan samtidigt besluta om andra begränsningar t.ex. om vilka uppgifter som får registreras. I vissa fall kan det vara aktuellt att vidta förberedande åtgärder innan den egentliga handläggningen av ett ärende påbörjas. Det kan t.ex. gälla registrering av identitetsuppgifter såsom namn, personnummer, adress, folkbokföringsort och folkbokföringsfastighet. Enligt paragrafen får ett socialförsäkringsregister också användas för sådana förberedande åtgärder. Åtgärderna får utgöra förberedelser endast för sådan handläggning som avses i 1 § första stycket. Som förberedande åtgärder för handläggningen bör även räknas utsändande av information till en försäkrad eller grupper av försäkrade om t.ex. de pensionsvillkor som kommer att gälla för dem vid framtida pensionering.

I *andra stycket* i förevarande paragraf föreskrivs att ett socialförsäkringsregister får användas för utbetalning av de förmåner och ersättningar som anges i 2 § lagen om sjukförsäkringsregister hos de allmänna försäkringskassorna. Som förutsättning för att ett socialförsäkringsregister skall få användas i nu nämnda fall gäller dock att regeringen har föreskrivit att registret får användas för dessa ändamål.

Ett socialförsäkringsregister får också användas för inbetalning av

avgifter för frivillig sjukpenningförsäkring (21 kap. AFL) och för sådan försäkring som avses i 6 § lagen om sjukförsäkringsregister, dvs. vissa arbetsgivarkostnader för sjuklön eller semesterlön (17 § lagen (1991:1047) om sjuklön och enligt lagen (1993:16) om försäkring mot vissa semesterlönekostnader). Även denna användning får ske i den utsträckning regeringen föreskriver.

4 §

I paragrafen anges ytterligare ändamål för vilket ett register får användas. Användningen har i likhet med vad som gäller enligt 3 § gjorts beroende av föreskrifter som regeringen meddelar. Regeringen kan sålunda föreskriva att ett socialförsäkringsregister får användas för handläggning av vissa ärenden hos Statens löne- och pensionsverk och Kommunernas pensionsanstalt. Det ligger i sakens natur att regeringen kan föreskriva detta endast i fråga om ett register som innehåller sådana uppgifter som Statens löne- och pensionsverk och Kommunernas pensionsanstalt behöver för handläggningen där. Vidare förutsätts att dessa organ har anförtrots sådana uppgifter beträffande socialförsäkringsförmåner. Den handläggning som kan komma i fråga för pensionsverket framgår av förordningen (1980:759) om utbetalning av statliga tjänstepensionsförmåner och vissa socialförsäkringsförmåner, m.m. Beträffande pensionsanstalten finns bestämmelser i förordningen (1980:624) om sättet och tiden för utbetalning av pension enligt lagen om allmän försäkring, m.m.

5 §

Paragrafen anger sådana registerändamål som inte avser handläggning av ärenden. Den skiljer sig från de tidigare ändamålsparagraferna också genom att användningen av registret i detta fall har gjorts oberoende av föreskrifter från regeringen.

Som enda förutsättning för att registret skall få användas för de ändamål som beskrivs i paragrafen gäller att registret har inrättats av regeringen enligt 2 §.

Paragrafen gör det möjligt för försäkringskassorna och Riksförsäkringsverket att använda ett socialförsäkringsregister för uppföljning, utvärdering, framställning av statistik och tillsyn. En av försäkringskassans uppgifter är att följa och utvärdera socialförsäkringsverksamheten inom sitt verksamhetsområde. Riksförsäkringsverket har en sådan uppgift när det gäller socialförsäkringsverksamheten i hela landet. Genom denna paragraf blir det möjligt att använda ett socialförsäkringsregister för uppföljning och utvärdering av verksamhet enligt 3 §. Registret får också användas för framställning av statistik över denna verksamhet.

Enligt 18 kap 2 § lagen om allmän försäkring utövar Riksförsäkringsverket tillsyn över de allmänna försäkringskassorna som har att rätta sig efter verkets anvisningar. Inom försäkringskassan leds arbetet från ett centralkontor enligt de anvisningar som styrelsen för försäkringskassan meddelar. Ett socialförsäkringsregister får enligt förevaran-

de paragraf användas för Riksförsäkringsverkets tillsyn över försäkringskassornas verksamhet enligt 3 § och för ett centralkontors tillsyn av lokalkontorens verksamhet enligt samma paragraf.

Som tillsyn, uppföljning eller utvärdering räknas inte den verksamhet som Riksförsäkringsverket utövar som part i mål och ärenden. Den verksamheten är i stället att betrakta som handläggning av ärenden.

6 §

Paragrafen anger vilka personer som får registreras i ett socialförsäkringsregister. Den första förutsättningen är att personen förekommer i ett ärende som avses i 1 § första stycket eller kan förekomma i ett sådant ärende, då det är aktuellt att vidta förberedande åtgärder såsom t.ex. att registrera identitetsuppgifter. Att en person förekommer i ett ärende syftar inte bara på att han förekommer i ett ärende där handläggning pågår. Uttrycket avser också det fallet att en person förekommer i ett ärende där handläggningen är avslutad. Den andra förutsättningen för registrering är att uppgifter i fråga om personen har betydelse för handläggningen av ärendet. Det vanligaste fallet är att personen i fråga är berättigad till någon förmån. Ett annat fall kan vara att en person står i ett sådant förhållande till den berättigade att det påverkar rätten till förmånen. Också det fall att någon utan att själv vara berättigad till en förmån har rätt att uppbära betalning för förmånen kan nämnas som exempel. Oftast grundar sig anknytningen till ärendet direkt på en författning.

7 §

I paragrafen föreskrivs om vissa identitets- och folkbokföringsuppgifter, nämligen personnummer, namn, adress, folkbokföringsort och folkbokföringsfastighet. Sådana uppgifter finns i de flesta fall registrerade i folkbokföringsregister.

En effektiv och rättssäker handläggning hos försäkringskassorna och Riksförsäkringsverket förutsätter att nämnda uppgifter är korrekta och att de är lika oavsett i vilket sammanhang de förekommer. Det är därför lämpligt att de nämnda uppgifterna i första hand hämtas från folkbokföringen. Uppgifterna om folkbokföringsort och folkbokföringsfastighet kommer inte att krävas för alla register. I dag finns de inte i bidrags- och pensionsregistren. Dessa uppgifter har betydelse för att avgöra till vilket lokalkontor en försäkrad skall höra. Med folkbokföringsort avses församling. I de flesta fall behövs inte mer än uppgiften om folkbokföringsort. Uppgift om folkbokföringsfastighet kan dock bli aktuell, om en församling kommer att omfattas av två eller flera lokalkontors verksamhetsområden. En sådan indelning av verksamhetsområdena fordrar särskilt medgivande från Riksförsäkringsverket. Uppgifterna är inte särskilt känsliga från integritetssynpunkt.

Det ligger i sakens natur att när uppgifter om en person saknas i folkbokföringen får andra tillgängliga uppgifter om identitet användas. När folkbokföringen tillförts motsvarande uppgifter bör dessa emellertid

föras in i ifrågavarande register.

Telefonnummer registreras inte i folkbokföringen. I ett socialförsäkringsregister får däremot anges tillgängliga uppgifter om telefonnummer.

I paragrafen avses med adress inte bara folkbokföringsadress eller motsvarande. Även särskild vistelseadress och sommaradress etc. får registreras. Motsvarande gäller för telefonnummer. Telefonnummer till den registrerades arbetsplats får t.ex. registreras.

8 §

Paragrafen innehåller föreskrifter om ytterligare uppgifter som får anges i ett socialförsäkringsregister. Till en början nämns medborgarskap och civilstånd. Härutöver anges ekonomiska och personliga förhållanden.

Med uttrycket ekonomiska och personliga förhållanden avses en mängd uppgifter av skiftande slag. Som exempel på ekonomiska förhållanden kan nämnas uppgifter om sjukpenninggrundande inkomst, inkomst av anställning eller annat förvärvsarbete. Vidare avses storleken av kapital och avkastningen av kapital, bostadskostnad, lönekostnader i näring som bedrivs av värnpliktig, storleken av underhållsbidrag, skatteavdrag och kvarskatt. Även uppgifter om begravningskostnad räknas hit. Personliga förhållanden kan avse uppgift om sammanboende, om barn för vilka underhållsskyldighet föreligger och barn för vilka bidrag uppställs. Uppgifterna kan även gälla vårdnad, förmynderskap, godmanskap och pågående eller nedlagd faderskapsutredning. Personliga uppgifter kan även vara uppgifter om den registrerades arbetsplats.

De nämnda uppgifterna kan vara av känslig natur. Även uppgifter om medborgarskap och civilstånd kan i vissa sammanhang vara av känslig natur. I paragrafen föreskrivs därför begränsningar när det gäller möjligheterna att registrera sådana uppgifter.

I registret får endast anges sådana uppgifter som är av betydelse för rätten till och utbetalningen av förmåner som avses i 1 § första stycket. Det är således inte möjligt att registrera de uppgifter om en person som enbart har betydelse för uppföljningen av verksamheten. Utformningen av de materiella regler som gäller för ärendena i fråga blir därmed avgörande för vilka uppgifter som får anges i registret.

Vidare gäller att registrering av de nämnda uppgifterna endast får ske med begränsningar som anges i 9 § och 10 § andra stycket. 9 § gäller särskilt känsliga uppgifter eller uppgifter som utgör omdöme eller annan värderande upplysning om den registrerade. Enligt 10 § andra stycket får regeringen i förordning ytterligare begränsa innehållet i ett socialförsäkringsregister.

9 §

Paragrafen reglerar i vilken utsträckning särskilt känsliga uppgifter eller uppgifter som utgör omdöme eller annan värderande upplysning om den registrerade får anges i ett socialförsäkringsregister. Uppgifter som utgör omdöme eller annan värderande upplysning om den registrerade

(6 § andra stycket datalagen 1973:289), dvs. "mjukdata", kan gälla omdömen om människors familjeförhållanden, uppförande, samhälls- anpassning, psykiska status, studieintensitet, prestationer i arbetslivet etc. (prop. 1978/79:109). Med särskilt känsliga uppgifter avses här de uppgifter som räknas upp i 4 § datalagen. Där anges först uppgifter om att någon misstänks eller har dömts för brott eller har avtjänat straff eller undergått annan påföljd för brott eller har varit föremål för tvångs- ingripande enligt vissa särskilda vårdlagar eller utlänningslagen (1989:529). Därefter anges uppgifter om någons sjukdom, hälsotillstånd eller sexualliv eller uppgift om att någon fått ekonomisk hjälp eller vård inom socialtjänsten eller varit föremål för åtgärd enligt utlänningslagen. Slutligen anges uppgifter om någons ras, politiska uppfattning, religiösa tro eller övertygelse i övrigt.

I förevarande paragraf anges uttömmande i vilken omfattning de uppgifter som avses i 4 § datalagen får förekomma i ett socialförsäkringsregister. Detsamma gäller uppgifter som utgör omdöme eller annan värderande upplysning om den registrerade. Inga uppgifter av nu nämnt slag får således registreras, om de inte finns med i uppräknningen i förevarande paragraf (undantag gäller för för uppgift om vissa beslut, se 11 §). Detta gäller även om uppgifterna skulle kunna ha betydelse för handläggningen av ärende som avses i 1 § första stycket. Som exempel på uppgifter som inte får registreras kan nämnas diagnos, sjukdoms- orsak, undersökning och behandling av läkare eller annan vårdgivare samt utredning enligt socialtjänstlagen (1980:620). Om sådana uppgifter förekommer i ett ärende får de dokumenteras på papper.

De uppgifter av nu nämnt slag som får registreras räknas upp i fjorton punkter.

I *punkten 1* nämns tidpunkt för sjukanmälan. Sjukpenning får enligt 3 kap. 14 § lagen (1962:381) om allmän försäkring i de flesta fall inte betalas ut för tid innan anmälan om sjukdomsfallet har gjorts.

Sjukperiod nämns i *punkten 2*. Uppgiften har betydelse för rätten till tillfällig föräldrapenning (4 kap. 10, 11 och 15 §§ lagen om allmän försäkring). Uppgiften har vidare betydelse för samordning av olika förmåner såsom havandeskapspenning (3 kap. 9 a § tredje stycket andra meningen lagen om allmän försäkring), smittbärapenning (6 § lagen (1989:225) om ersättning till smittbärare), ersättning enligt 11 § lagen (1988:1465) om ersättning och ledighet för närståendevård, föräldra- penning (4 kap. 17 § lagen om allmän försäkring) och livränta enligt lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring (4 kap. 1 § nämnda lag).

Grad av nedsatt arbetsförmåga får anges enligt *punkten 3*. Denna uppgift behövs för att man skall kunna bestämma storleken av havande- skapspenning (3 kap. 9 § lagen om allmän försäkring) och rätten till och storleken av förtidspension (7 kap. 1-3 §§ och 13 kap. 1 § lagen om allmän försäkring). Uppgiften hämtas från läkarintyg m.m. eller från den ersättningsberättigade själv.

Enligt *punkten 4* får anges förekomsten av ansökan om smittbärapenning och den tidsperiod för vilken smittbärapenning begärs. Uppgifter- na har betydelse för rätten till förmånen (5 och 11 §§ lagen om ersätt-

ning för smittbärare).

Punkten 5 gör det möjligt att ange förekomsten av ansökan om ersättning för närståendevård och den tidsperiod för vilken sådan ersättning begärs. Uppgifterna har betydelse för rätten till förmånen (4 och 13 §§ lagen (1988:1465) om ersättning och ledighet för närståendevård).

Enligt *punkten 6* får anges förekomsten av anmälan om tillfällig föräldrapenning och den tidsperiod för vilken föräldrapenning begärs. Bestämmelser om tillfällig föräldrapenning finns i 4 kap. lagen om allmän försäkring. Tillfällig föräldrapenning kan enligt 10 § betalas ut då en förälder till barn under tolv år behöver avstå från förvärvsarbete i samband med sjukdom eller smitta hos barnet eller hos barnets ordinarie vårdare eller då vårdbehov uppkommer till följd av att barnets andra förälder besöker läkare med ett annat barn till någon av föräldrarna. Tillfällig föräldrapenning kan enligt 11 § också utges för vård av ett barn som fyllt tolv men inte sexton år i fall barnet på grund av sjukdom, psykisk utvecklingsstörning eller annat handikapp är i behov av särskild tillsyn eller vård. Enligt 15 § får förmånerna inte utges för tid innan anmälan gjorts hos försäkringskassan.

Beräknad tidpunkt för barns födelse får anges enligt *punkten 7*. Uppgiften har betydelse för rätt till havandeskapspenning (3 kap. 9 § tredje stycket lagen om allmän försäkring).

Enligt *punkten 8* får tidpunkt för ansökan om havandeskapspenning registreras. Uppgiften har betydelse för utgivandet av förmånen.

Enligt *punkten 9* får anges förekomsten av anmälan om arbetsskada, yrkesskada, skada som omfattas av statligt personskadeskydd och skada till följd av olycksfall på grund av krigshändelse samt tidpunkterna då sådana skador inträffat. Uppgifterna behövs för att pröva frågor om rätt till ersättningar enligt lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring (3 kap. 1 §), lagen (1954:243) om yrkesskadeförsäkring (10, 11 §§), lagen (1977:265) om statligt personskadeskydd (6-8, 10 och 11 §§) och lagen (1977:267) om krigsskadeersättning till sjömän (3 §).

Med arbetsskada förstås enligt 2 kap. 1 § lagen om arbetsskadeförsäkring skada till följd av olycksfall eller annan skadlig inverkan i arbetet. Med tidpunkt då sådan skada inträffat avses såväl dag då olycksfall inträffat som dag då skada till följd av annat än olycksfall visat sig. Uppgiften kan avse såväl en av den försäkrade eller arbetsgivaren uppgiven tidpunkt som en tidpunkt som försäkringskassan fastställt. Tidpunkten har betydelse för den tid under vilken den försäkrade har rätt till ersättning (3 kap. 1 § lagen om arbetsskadeförsäkring). Motsvarande reglering finns i lagen om yrkesskadeförsäkring och lagen om statligt personskadeskydd.

Enligt *punkten 10* får anges förekomsten av ansökan eller anmälan om assistansersättning enligt 5 § lagen (1993:389) om assistansersättning. Uppgifterna har betydelse för rätt till förmånen.

Enligt *punkten 11* får registreras förekomsten av sådan särskild grund för beaktande av högre bostadskostnad som avses i 14 § tredje stycket och 17 § fjärde stycket lagen (1993:737) om bostadsbidrag. Enligt nämnda lagrum får vid prövning av ansökan om bostadsbidrag en högre

bostadskostnad än eljest beaktas vid funktionshinder.

Tidpunkter för sjukhusvård får anges enligt *punkten 12*. Dessa uppgifter är av betydelse för att försäkringskassan enligt 2 kap. 12 § lagen om allmän försäkring skall kunna bestämma avgiften för en pensionär då denne vårdas på sjukhus.

Enligt *punkten 13* får anges huruvida den registrerade får vård eller försörjning helt eller delvis på det allmännas bekostnad. Uppgifterna behövs för att man skall kunna avgöra om vissa ersättningar skall minskas eller inte alls betalas ut. I det följande lämnas några exempel på sådana fall.

För varje dag då en person som är berättigad till havandeskapspenning, smittbärappenning eller en försäkrad som uppbär tillfällig föräldrapenning bereds vård i sådant hem för vård eller boende eller familjehem enligt socialtjänstlagen (1980:620) som ger vård och behandling åt missbrukare av alkohol eller narkotika skall förmånen minskas med minst 80 kr, dock högst en tredjedel av ersättningens belopp (3 kap. 9 a § och 15 § andra stycket, 4 kap. 18 § lagen om allmän försäkring och 9 § lagen om ersättning till smittbärare).

Havandeskapspenning, tillfällig föräldrapenning, smittbärappenning och ersättning för vård av närstående betalas inte ut för tid då en försäkrad resp. en smittbärare med stöd av 3 § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga är intagen i ett sådant hem som avses i 12 § nämnda lag. Bestämmelser om detta finns i 3 kap. 9 a § och 15 § första stycket b) samt 4 kap. 18 § lagen om allmän försäkring ävensom 9 § lagen om ersättning till smittbärare och 12 § lagen (1988:1465) om ersättning för närståendevård.)

Huruvida den registrerade är häktad, intagen på kriminalvårdsanstalt eller av annan orsak har tagits om hand på det allmännas bekostnad får anges enligt *punkten 14*. Uppgifter av detta slag behövs och kan bli aktuella i följande fall.

Många förmåner lämnas inte för tid då en försäkrad är häktad eller intagen i kriminalvårdsanstalt, om det inte är fråga om sjukdom som inträffar under tid då han får vistas utom anstalt och därvid har beretts tillfälle att förvärvsarbета (3 kap. 15 § första stycket c samt tredje stycket, 3 kap. 9 a § och 4 kap. 18 § lagen om allmän försäkring).

För tid då någon i andra fall och av annan orsak än sjukdom har tagits om hand på det allmännas bekostnad betalas inte heller någon ersättning (3 kap. 15 § första stycket d, 3 kap. 9 a § och 4 kap. 18 § lagen om allmän försäkring, 9 § lagen om ersättning för smittbärare samt 12 § lagen om ersättning och ledighet för närståendevård). Enligt de överväganden som legat till grund för bestämmelsen i 3 kap. 15 § första stycket lagen om allmän försäkring avses i första hand situationer som kan uppkomma under krigstillstånd då en försäkrad tvångsvis tas om hand på det allmännas bekostnad, för internering eller liknande (SOU 1944:15 s. 154-156).

Om den som uppbär folkpension i form av förtidspension, efterlevandepension i form av omställningspension, särskild efterlevandepension eller änkepension, under hel månad på statens bekostnad är intagen i

anstalt eller ock tillfälligt vistas utom anstalt, får hans månatliga folkpension enligt 10 kap. 2 § lagen om allmän försäkring inte betalas med högre belopp än regeringen bestämmer. Enligt samma paragraf får försäkringskassan medge nära anhörig, som är beroende av den pensionsberättigade för sitt uppehälle, rätt att helt eller delvis uppbära pensionen. Enligt paragrafen får barnpension inte betalas ut för barn som under en hel månad på statens bekostnad får vård på anstalt eller annars erhåller kost och logi. Pensionsförmån får dock utgå i fråga om elev vid specialskola för tid som eleven vistas utom skolan. För denna tid gäller bestämmelserna om vårdbidrag i 9 kap. 5 § tredje stycket lagen om allmän försäkring.

När en kommun eller ett landsting bekostar en pensionärs vistelse under en hel månad på en institution får pensionärens folkpensionsförmåner för månaden till en del betalas ut till kommunen eller landstinget, om de begär det. Om pensionären skall betala ersättning enligt 34 § första stycket socialtjänstlagen, har kommunen eller landstinget inte rätt att få del av hans folkpensionsförmåner. Det nu sagda följer av 10 kap. 3 § lagen om allmän försäkring och 1-3 §§ kungörelsen (1962:393) om rätt i vissa fall för kommun eller annan att uppbära folkpension. Till institutioner som avses i lagen om allmän försäkring och den nämnda kungörelsen hör hem för vård eller boende och familjehem enligt socialtjänstlagen samt specialsjukhus och andra institutioner och enskilda hem inom omsorgsvården för utvecklingsstörda. Med hem för vård och boende avses i första hand ett hem inom socialtjänsten där verksamheten bedrivs av landstinget eller kommunen och där man tar emot enskilda för vård, behandling, omvårdnad eller tillsyn i förening med ett boende. Också institution som drivs av enskild person eller sammanslutning kan räknas som hem för vård eller boende, om den tar emot enskilda för socialnämndens räkning. Under begreppet hem för vård eller boende faller barn- och ungdomsinstitutioner av olika slag, såsom barn- och ungdomshem, hem för särskild tillsyn enligt 12 § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, hem för vård eller boende som drivs av enskild, barnpsykiatrisk klinik och liknande, t.ex. behandlingshem eller sjukhem för psykiskt sjuka barn och ungdomar. Också behandlingshem och enskilda vårdhem för missbrukare faller in under begreppet hem för vård eller boende.

Med familjehem avses enligt 35 § socialtjänstförordningen (1981:750) enskilt hem där barn genom socialnämndens försorg placeras för vård och fostran eller vuxna placeras för vård och omvårdnad.

Handikappersättning eller vårdbidrag betalas enligt 9 kap. 5 § andra stycket lagen om allmän försäkring inte till den som vårdas på en institution som tillhör eller till vars drift bidrag utges från staten, kommun eller landsting, om vården kan beräknas pågå minst sex månader. Detsamma gäller om han vårdas utanför institutionen genom dess försorg eller i annat fall vårdas utanför institutionen och staten, kommunen eller landstinget är huvudman för vården.

Om någon har fått bistånd till sin försörjning genom socialbidrag enligt 6 § socialtjänstlagen (1980:620), får socialnämnden från försäk-

ringskassan uppbära beviljad retroaktiv ersättning enligt lagen om allmän försäkring eller enligt en annan författning. Bestämmelser om detta finns i 17 kap. 1 § lagen om allmän försäkring. Som förutsättning gäller att socialbidraget och ersättningen har betalats ut för samma tid. Vidare får nämnden inte uppbära högre ersättning än vad nämnden har betalat ut till den enskildes samt hans makes och minderåriga barns försörjning.

Om socialnämnden har placerat ett barn i ett enskilt hem får försäkringskassan enligt 4 § tredje stycket lagen (1947:529) om allmänna barnbidrag och 8 § lagen (1986:378) om förlängt barnbidrag betala ut barnbidrag respektive förlängt barnbidrag till den som fostrar barnet under förutsättning att socialnämnden begär det hos kassan. Har barnet placerats i enskilt hem av någon annan än nämnden, får kassan besluta att bidragen betalas ut till den som fostrar barnet, om vårdnadshavaren i sin egenskap av bidragsmottagare begär det.

Får barnet under en hel månad på statens bekostnad vård på anstalt eller på annat sätt kost och bostad, får bidragsförskott, förlängt bidragsförskott och särskilt bidrag till vissa adoptivbarn inte betalas ut för den månaden. Detsamma gäller när barnet under en hel månad bor i bostad med särskild service för barn och ungdomar, som avses i lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, eller på huvudmannens bekostnad i familjehem enligt nämnda lag. Bidraget betalas dock ut för tid då barnet är inackorderat vid sameskola. Bestämmelserna om detta finns i 8 § fjärde stycket lagen (1964:143) om bidragsförskott, 12 § lagen (1984:1095) om förlängt bidragsförskott för studerande, 7 § lagen (1984:1096) om särskilt bidrag till vissa adoptivbarn. Med vård som staten bekostar avses enligt 6 § skollagen (1985:1100) skolor för döva samt för syn-, hörsel- eller talskadade.

Vårdas ett barn under en hel månad i familjehem eller hem för vård eller boende inom socialtjänsten, betalas bidragsförskott och särskilt bidrag till vissa adoptivbarn ut till den kommun som svarar för vårdkostnaden (9 § tredje stycket lagen om bidragsförskott och 7 § lagen om särskilt bidrag till vissa adoptivbarn).

En myndighet kan i vissa angivna fall få uppbära det bidrag som först förfaller till betalning efter beslut om bidrag. En förutsättning är dock att det barn bidraget avser under den tid som bidraget belöper på i väsentlig mån har fått sin försörjning av allmänna medel (9 § fjärde stycket lagen om bidragsförskott, 12 § lagen om förlängt bidragsförskott för studerande och 7 § lagen om särskilt bidrag till vissa adoptivbarn).

10 §

Paragrafens första stycke innehåller en bestämmelse om att de uppgifter som får registreras med stöd av 8 och 9 §§ i ett socialförsäkringsregister skall anges så kortfattat som möjligt. Det åligger den registeransvarige att noga vaka över att bestämmelsen efterlevs.

Registreringen av uppgifter i ett socialförsäkringsregister är till för att utnyttja ADB-mediets särskilda möjligheter som stöd för ärendehand-

läggning av mer rutinbetonad karaktär. Av integritetsskyddskäl är det av största vikt att de uppgifter som får förekomma anges så kortfattat som möjligt. Normalt bör ett eller några ord eller en siffra vara tillräckligt. En mer ingående bedömning av en persons förhållanden som kan behövas i vissa ärenden, t.ex. om behovsprövade förmåner, skall således inte kunna grundas på uppgifter i ett socialförsäkringsregister.

I *andra stycket* ges regeringen en möjlighet att i förordning ytterligare begränsa innehållet i ett socialförsäkringsregister. En sådan begränsning kan som framgår av kommentaren till 8 § ske av uppgifter som eljest får registreras enligt nämnda paragraf.

11 §

Paragrafen behandlar möjligheten att anteckna sådana beslut av försäkringskassa, Riksförsäkringsverket och domstol som avser särskilt känsliga uppgifter i ett socialförsäkringsregister. En mer allmän begränsning av i vilken omfattning uppgifter i ett beslut får antecknas finns i övriga innehållsbestämmelser i lagen.

Med beslut avses här såväl beslut under handläggningen av ett ärende, t.ex. förelägganden av olika slag och s.k. provisoriska beslut (20 kap. 2 a § AFL), som beslut eller dom varigenom ärendet slutligt avgörs.

Paragrafen tar sikte på de särskilt känsliga uppgifter som avses i 9 §. Ett beslut kan i sig eller tillsammans med andra uppgifter som får anges utgöra en uppgift av sådan känslig natur som avses i 4 § och 6 § andra stycket datalagen (1973:289). Ett sådant beslut får med vissa begränsningar antecknas även om det inte omfattas av vad som är tillåtet att registrera enligt 9 §.

Endast beslut i ärende som avses i 1 § första stycket får antecknas. Av ett sådant beslut får endast antecknas utgången och de bestämmelser som har tillämpats.

Paragrafen medger vidare att anteckning om huruvida beslutet har överklagats får ske. Även för dessa fall gäller den begränsningen att endast överklagande av ett beslut i ärende som avses i 1 § första stycket får antecknas. Uppgiften är nödvändig för frågan om verkställighet av ett beslut angående t.ex. utbetalning av beslutad ersättning.

12 §

Paragrafen medger att ett socialförsäkringsregister även får innehålla uppgifter om tidpunkter för registrerade förhållanden. En förutsättning för att uppgifterna skall få registreras är att de behövs för att tillgodose ändamålen med registret. Här hänvisas vidare till den allmänna motiveeringen.

Enligt paragrafen får också registreras uppgifter om tekniska och administrativa förhållanden. Detta gör det möjligt att ange till vilken försäkringskassa och till vilket lokalkontor hos en försäkringskassa som någon hör eller har hört. Andra uppgifter som kan anges med stöd av paragrafen är uppgifter i s.k. back-up-register, olika kodnummer för registerföring och markeringar av förekomsten av tekniska fel samt namn på handläggare. Vidare kan anges att handlingar har expedierats

eller infordrats och att vissa kontrollåtgärder har vidtagits. Anledningen till att ett ärende har avslutats kan antecknas med stöd av förevarande paragraf i den mån det ej är fråga om beslut.

Som administrativa uppgifter kan också räknas uppgift om särskild sekretessprövning. En sådan uppgift anger att det finns anledning att närmare pröva frågan om utlämnande av uppgifter ur registret eller ur handlingar hos myndigheten. I detta sammanhang kan erinras om att en uppgift som förs in i en allmän handling aldrig får raderas bort. Om man rättar en uppgift, måste den felaktiga uppgiften fortfarande vara klart avläsbar. Detta gäller även allmänna handlingar i form av ADB-upptagningar (se prop. 1990/91:60 s. 36 med där gjord hänvisning till KU 1982/83:13 s. 22). Med den felaktiga uppgiften bör förfaras så att den inte ger upphov till missuppfattningar och misstag.

13 §

I paragrafens *första stycke* finns ett allmänt medgivande till sambearbetning av uppgifter i olika socialförsäkringsregister. Regeringen kan emellertid begränsa denna möjlighet genom föreskrifter i förordning.

Enligt *andra stycket* får ett socialförsäkringsregister tillföras uppgifter från ett sjukförsäkringsregister. Detta kan vara nödvändigt vid handläggning av ärenden om utbetalningar av vissa förmåner. I 18 § lagen om sjukförsäkringsregister hos de allmänna försäkringskassorna anges när utlämnande av uppgifter för detta ändamål kan ske till Riksförsäkringsverket. Som förutsättning för att uppgifterna skall få tillföras ett socialförsäkringsregister gäller dock att regeringen har föreskrivit att detta får ske.

Det blir vidare möjligt att tillföra ett sjukförsäkringsregister uppgifter från ett socialförsäkringsregister. Regeringen kan emellertid föreskriva begränsningar av denna möjlighet. En förutsättning för att uppgifterna skall få tillföras sjukförsäkringsregister är givetvis att uppgifterna är sådana att de enligt lagen om sjukförsäkringsregister hos de allmänna försäkringskassorna får ingå i ett lokalt sjukförsäkringsregister.

I *tredje stycket* sägs att det kan finnas ytterligare sambearbetningsmöjligheter. Dessa möjligheter kan följa av föreskrifter i lag eller förordning eller av beslut av Datainspektionen. Det bör understrykas att tredje stycket inte har någon självständig betydelse utan endast tjänar som en erinran om vad som kan vara bestämt i annan ordning. Som exempel på register från vilka uppgifter kan tillföras ett socialförsäkringsregister kan här nämnas

1. lokala folkbokföringsregister enligt lagen (1990:1536) om folkbokföringsregister och annat register som tillförs uppgifter från lokalt folkbokföringsregister,

2. centralt skatteregister enligt lagen (1980:343) om skatteregister,

3. register hos Kriminalvårdsstyrelsen över häktade och intagna i kriminalvårdsanstalt,

4. register hos Värnpliktsverket över värnpliktiga och kvinnor som har

5. register hos Räddningsverket över civilförsvarspliktiga.

14 §

I denna paragraf regleras registeransvaret för olika socialförsäkringsregister i *första stycket*.

Bestämmelser om registeransvar medför enligt datalagen (1973:289) flera skyldigheter. Den ansvarige skall iaktta att hanteringen av registret inte leder till otillbörligt integritetsintrång. Därvid skall särskilt iakttas att registret förs för ett bestämt ändamål, att inte andra uppgifter registreras än som står i överensstämmelse med registrets ändamål, att uppgifter inte utan medgivande av den registrerade, av myndigheter försäls annat än i enlighet med lag, förordning eller särskilt beslut av regeringen, att uppgifter inte samlas in, lämnas ut eller används annat än i överensstämmelse med registrets ändamål eller enligt gällande bestämmelser om utlämnande eller i enlighet med den registrerades medgivande samt att uppgifterna i registret skyddas mot oavsiktlig eller otillåten förstörelse eller mot otillåten ändring eller spridning (7 §). Hos den registeransvarige skall det vidare finnas en förteckning över de personregister som han är ansvarig för (7 a §). Den ansvarige skall normalt rätta en personuppgift som är oriktig eller missvisande (8 §), komplettera en uppgift som är ofullständig (9 §), på begäran snarast lämna den registrerade besked om de uppgifter som finns om honom i registret (10 §) och förstöra de uppgifter i registret som inte längre är nödvändiga med hänsyn till registrets ändamål (12 §). Om den registrerade tillfogas skada genom att personregister innehåller oriktig eller missvisande uppgift om honom, skall den registeransvarige ersätta skadan (23 §). I datalagen finns även föreskrifter om straff och skadeståndsansvar i andra fall (20–23 §§).

I denna paragraf har regleringen av registeransvaret utformats olika beroende på för vem registret förs.

En försäkringskassa är registeransvarig för ett register som förs särskilt för kassan eller för varje lokalkontor inom kassan. På motsvarande sätt är Riksförsäkringsverket registeransvarigt för register som förs särskilt för verket. Ett sådant register kan vara aktuellt för ärenden som endast Riksförsäkringsverket handlägger, t.ex. ärenden om yrkesskadelivräntor enligt lagen (1954:243) om yrkesskadeförsäkring och motsvarande äldre bestämmelser.

Beträffande register som förs gemensamt för alla försäkringskassor och Riksförsäkringsverket har försäkringskassorna och Riksförsäkringsverket gemensamt registeransvar. Den enskilda försäkringskassans ansvar avser främst behandlingen av uppgifter hos kassan. Uttrycket behandling av uppgifter innefattar inte bara hanteringen av uppgifterna när de väl har registrerats utan även insamlingen och registreringen av dem. Själva registerhållningen räknas också som behandling i detta sammanhang.

Både försäkringskassorna och Riksförsäkringsverket måste se till att

hanteringen av registret inte leder till otillbörligt integritetsintrång och att registret används endast för sitt ändamål. Det åligger kassorna och verket att genom interna föreskrifter begränsa tjänstemännens tillgång till uppgifter i registret så att de får tillgång till enbart sådana uppgifter som de behöver för att fullgöra sina uppgifter. Sådan användning av registret som är av särskilt känslig natur, t.ex. sökningar där känsliga uppgifter används som sökbegrepp, bör förbehållas ett mycket begränsat antal befattningshavare.

Såväl en försäkringskassa som Riksförsäkringsverket har tillgång till uppgifterna i registret. De måste därför var och en på sitt håll se till att lämpliga åtgärder vidtas för att skydda uppgifterna mot oavsiktlig eller otillåten förstörelse eller mot otillåten ändring eller spridning. Att de har tillgång till uppgifterna innebär också att de var och en för sig svarar för att uppgifterna inte lämnas ut annat än i överensstämmelse med registrets ändamål, meddelade bestämmelser eller i enlighet med den registrerades medgivande.

När det gäller den del av registeransvaret som avser skyldigheten att se till att uppgifter inte samlas in och registreras annat än i överensstämmelse med registrets ändamål har den försäkringskassa i vars ärende uppgiften förekommer i praktiken ensam ansvar. Uppgifterna i registret utgör nämligen underlag för försäkringskassans handläggning av ärenden och ingen annan än kassan bestämmer vad som skall antecknas i ärendena. Av samma skäl kommer skyldigheten att rätta felaktiga eller missvisande uppgifter i registret att ligga på försäkringskassan.

Den försäkringskassa som i praktiken har ansvaret torde vanligen också vara den som har tillgång till underlag för att avgöra om en registrerad uppgift skall rättas. I de fall uppgiften har registrerats i ett ärende som handlagts av någon annan försäkringskassa eller av Riksförsäkringsverket bör den registeransvarige kontrollera uppgiftens riktighet med den andra kassan resp. verket. Om samma påstått felaktiga uppgift förekommer hos flera registeransvariga försäkringskassor bör en eventuell rättelse ske efter samråd med dessa kassor.

Oavsett vad här sagts om uppdelningen i praktiken mellan de registeransvariga har var och en av dem ett ansvar gentemot den registrerade i fråga om rättelse och skadeståndsskyldighet.

I paragrafens *andra stycke* föreskrives särskilt om den del av registeransvaret som avser skyldigheten att på begäran snarast lämna den registrerade besked om de uppgifter som finns om honom i registret. Enligt denna föreskrift åläggs Riksförsäkringsverket att lämna under rättelse enligt 10 § datalagen i fråga om uppgift i register som förs gemensamt för de allmänna försäkringskassorna och Riksförsäkringsverket.

15 §

I paragrafen regleras frågan om terminalåtkomst. Frågan har kommenterats närmare i avsnitt 7.7. Som framgår av paragrafen får terminalåtkomst till ett socialförsäkringsregister endast finnas hos de allmänna försäkringskassorna, Riksförsäkringsverket, Statens löne- och pensions-

verk och Kommunernas pensionsanstalt.

Enligt *första stycket* gäller som huvudregel att den som har registeransvar för ett register också har terminalåtkomst till registret. Vidare kan de allmänna försäkringskassorna få terminalåtkomst till register som förs för Riksförsäkringsverket i den utsträckning regeringen föreskriver det. En sådan åtkomst kan vara nödvändig för att försäkringskassan skall kunna samordna förmåner som kassan beslutar om med bl.a. yrkeskadellivräntor som Riksförsäkringsverket handhar.

I den utsträckning regeringen föreskriver får enligt *andra stycket* även pensionsverket och pensionsanstalten ha terminalåtkomst till ett socialförsäkringsregister. Åtkomsten får dock bara gälla uppgifter som behövs för att handlägga ärenden hos pensionsverket eller pensionsanstalten rörande utbetalningar av socialförsäkringsförmåner och samordning av avtalspensionsförmåner. I kommentaren till 4 § anges vilka ärenden som avses.

Riksförsäkringsverket utesluts, såsom paragrafen är utformad, från terminalåtkomst till ett socialförsäkringsregister som förs särskilt för en försäkringskassa. Detsamma gäller för andra försäkringskassor. Beträffande sådana socialförsäkringsregister kan regeringen enligt *tredje stycket* meddela föreskrifter som ytterligare begränsar terminalåtkomsten. Dessa register kan vara inrättade så att de förs för sig av varje lokalkontor inom kassan. Regeringen kan i sådana fall genom föreskrifter ytterligare begränsa terminalåtkomsten t.ex. så att endast det berörda lokalkontoret får terminalåtkomst.

Av allmänna förvaltningsprinciper följer att den som har terminalåtkomst bara får utnyttja registret i den utsträckning som behövs för att han skall kunna sköta sina åligganden. Det bör framhållas att en upptagning av uppgifter som en myndighet har terminalåtkomst till kan vara allmän handling hos den myndigheten. Det åligger därför myndigheten att ta ställning till framställningar om utlämnande av uppgifterna.

16 §

I *paragrafen* föreskrivs tystnadsplikt för den som hos Kommunernas Pensionsanstalt tar del av uppgifter i ett socialförsäkringsregister. En sådan befattningshavare får inte obehörigen röja vad han därigenom fått veta om enskilds ekonomiska och personliga förhållanden. Om han gör det, kan han enligt 20 kap. 3 § brottsbalken dömas för brott mot tystnadsplikt till böter eller fängelse i högst ett år. Denna bestämmelse föranleds av att Kommunernas pensionsanstalt inte är någon myndighet varför sekretesslagens bestämmelser om tystnadsplikt inte omfattar befattningshavare hos anstalten.

17 §

Paragrafen reglerar vad som vid sidan av sekretesslagen (1980:100) gäller för utlämnande av uppgifter från ett socialförsäkringsregister. Vad som regleras är alltså endast i vad mån utlämnande kan ske på medium för automatisk databehandling. Sekretessprövning skall göras oberoende

av i vilken form uppgifterna skall lämnas ut. En begäran om utfående av uppgifter på ADB-medium måste således prövas enligt båda regelsystemen.

Många uppgifter som får registreras i ett socialförsäkringsregister kommer att omfattas av bestämmelserna om socialförsäkringssekretess i 7 kap. 7 § sekretesslagen. Sådana uppgifter får lämnas ut till andra myndigheter, om det följer av en uppgiftsskyldighet som är bestämd i lag eller förordning (14 kap. 1 § sekretesslagen). Ett utlämnande kan också ske efter en bedömning vid varje utlämningstillfälle med tillämpning av den s.k. generalklausulen (14 kap. 3 § sekretesslagen). Dessa bestämmelser gäller oavsett på vilket medium uppgifterna lämnas ut. Dessutom kan utlämnande ske till enskilda med stöd av bestämmelserna i 20 kap. 9 a § lagen om allmän försäkring (1962:381).

En särskild bestämmelse om personregistersekretess finns i 7 kap. 16 § första stycket sekretesslagen. Enligt bestämmelsen gäller sekretess för personuppgift i personregister, om det kan antas att utlämnande skulle medföra att uppgiften används för automatisk databehandling i strid med datalagen (1973:289). Förbudet gäller oavsett på vilket medium uppgifterna lämnas ut. Det har dock störst betydelse då fråga uppkommer om att lämna ut uppgifter på ADB-medium. Ett sådant utlämnande kräver således i allmänhet att mottagaren har tillstånd av Datainspektionen eller författningsstöd för att föra ett personregister som innehåller de uppgifter som skall lämnas ut. Uppfyller mottagaren dessa krav, bestämmer den utlämnande myndigheten i vilken form utlämnande skall ske. En bestämmelse av motsvarande innebörd för andra än myndigheter finns i 11 § datalagen.

Möjligheterna för en myndighet att bestämma i vilken form utlämnande skall ske kan inskränkas genom lag eller förordning. I denna paragraf ges sådana föreskrifter. I paragrafen anges nämligen att utlämnande av uppgifter på medium för automatisk databehandling från ett socialförsäkringsregister måste ha stöd i lag eller förordning. Utformningen av föreskriften utesluter att stödet ges i författning på lägre nivå.

Utlämnande av uppgift får vidare ske om uppgifterna skall användas för forskning eller framställning av statistik. Om uppgifter skall lämnas till Statistiska centralbyrån eller Arbetskyddsverket för statistikändamål, får det således ske på ADB-medium direkt med stöd av denna paragraf.

En bestämmelse som medger att utlämnandet får ske på ADB-medium finns också i 13 § första stycket. Enligt den bestämmelsen får nämligen uppgifter tillföras ett socialförsäkringsregister från ett annat sådant register, om inte regeringen föreskriver något annat.

18 §

Paragrafen reglerar vilka uppgifter som får användas som sökbegrepp.

I *första stycket* föreskrivs förbud mot att använda vissa känsliga uppgifter som sökbegrepp. Förbudet gäller uppgifter om huruvida den registrerade får eller har fått vård eller försörjning helt eller delvis på

det allmännas bekostnad eller är häktad, intagen på kriminalvårdsanstalt eller av annan orsak har tagits om hand på det allmännas bekostnad.

Som anförs i den allmänna motiveringen (avsnitt 7.9) kan det inte uteslutas att programfel uppkommer och att de upptäcks efter det att många beslut har fattats. För att man skall kunna leta reda på de felaktiga besluten och rätta dem öppnas i första stycket en möjlighet att också använda de förut angivna känsliga uppgifterna som sökbegrepp.

Beträffande övriga uppgifter föreskrivs i *andra stycket* att det är tillåtet att använda dem som sökbegrepp bara om det behövs för tillämpning av lag eller förordning som avses i 1 § första stycket. Vidare föreskrivs att uppgifter i registret får användas som sökbegrepp om det behövs för rättelse, tillsyn, uppföljning, utvärdering, urval för forskning och framställning av statistik. Med rättelse avses såväl rättelse av felaktiga eller missvisande uppgifter i ett register som rättelse av beslut som har blivit felaktiga till följd av t.ex. programfel.

Regeringen kan föreskriva ytterligare begränsningar av användningen av uppgifter som sökbegrepp under förutsättning att begränsningarna avser att ge skydd för de registrerades personliga integritet.

19 §

Paragrafen innehåller bestämmelser som tar över arkivlagens (1990:782) föreskrifter om gallring. Den särskilda regleringen beror på hänsynen till de registrerades personliga integritet. Motiven har närmare utvecklats i avsnitt 7.10.

I *första stycket* föreskrivs att en uppgift i ett register skall gallras tio år efter det att den registrerades. Bestämmelsen har utformats så att uppgiften skall gallras tidigare, om regeringen har föreskrivit det. Uppgiften skall dock vara kvar, om den fortfarande har betydelse för handläggningen av ett ärende som avses i 1 § första stycket.

Av *andra stycket* framgår att bestämmelserna i första stycket gäller i den utsträckning inte undantag därifrån stadgats i en förordning eller i föreskrifter som har meddelats med stöd av en förordning. Undantaget får bara gälla bevarandet av ett urval för forskningens behov (jfr prop. 1989/90:70 s. 52 ff).

20 §

I paragrafen föreskrivs en skyldighet för den registeransvarige att informera allmänheten om ett socialförsäkringsregister. Informationen bör lämpligen ges i de handlingar i ärenden som den enskilde får del av från försäkringskassorna eller Riksförsäkringsverket i samband med att uppgifter till ett register hämtas in från honom. Vid sidan härav bör också en mer allmän information förekomma i annonser, broschyrer etc.

Ikraftträdande

Socialförsäkringsregisterlagen föreslås träda i kraft den 1 juli 1995. Ikraftträdandetidpunkten motiveras av att det efter ett antagande av

lagen kommer att krävas ett omfattande arbete med att upprätta de förordningar som skall reglera inrättandet av olika socialförsäkringsregister.

Ett socialförsäkringsregister skall enligt 2 § lagförslaget endast få föras om regeringen genom förordning har beslutat att inrätta registret. När lagen träder i kraft upphör således Datainspektionens möjlighet att meddela tillstånd till inrättande och förande av sådana register. Bestämmelsen kommer även att gälla de register för vilka tillstånd meddelats före ikraftträdandet. För att det skall vara möjligt att få en önskvärd övergång från register som grundas på tillstånd till register som grundas på förordning föreslår vi att de register som vid tidpunkten för lagens ikraftträdande finns inrättade på grundval av Datainspektionens tillstånd skall få föras intill utgången av juni år 1996. Detta skall bara gälla om registrets ändamål inte omfattas av vad som gäller för ett socialförsäkringsregister som inrättats genom en förordning. I den utsträckning tillståndsregistren ersätts av socialförsäkringsregister upphör tillstånden att gälla. Den registeransvariga myndigheten har därvid att iakta anmälningsskyldigheten till Datainspektionen enligt 12 § datalagen och 7 § dataförordningen (1982:480). Lokala sjukförsäkringsregister avses bli inrättade successivt senast första halvåret år 1996. När dessa register inrättas vid lokalkontoren kommer uppgifter att behöva föras över från nuvarande centrala register. Bland de uppgifter som skall föras över finns vissa uppgifter som framdeles enligt utformningen av förslaget till socialförsäkringsregisterlag endast kommer att få finnas i ett lokalt sjukförsäkringsregister. Det gäller vissa uppgifter som har betydelse för rätten till ersättning. Övergångslösningen syftar till att dessa uppgifter skall få ingå i ett centralt register till dess de lokala sjukförsäkringsregistren inrättats.

Sammanfattning av Utredningens om socialförsäkringsregisterlag betänkande Socialförsäkringsregister (SOU 1993:11)

Prop. 1994/95:8
Bilaga 1

Bakgrund

Till stöd för administrationen av socialförsäkringen finns en central dataanläggning vid Riksförsäkringsverkets ADB-avdelning i Sundsvall. Till denna dataanläggning är försäkringskassorna anslutna via det gemensamma kommunikationsnätet. I det centrala datasystemet finns rikstäckande sjukförsäkrings-, pensions-, bidrags- och familjebidragsregister. Sjukförsäkringsregistret innehåller uppgifter om inskrivna i försäkringskassan och andra som är berättigade till dagersättning, i form av t.ex. sjukpenning, föräldrapenning, utbildningsbidrag, kontant arbetsmarknadsstöd och dagpenning till värnpliktiga m.fl. Pensionsregistret omfattar förutom pensionsärenden också uppgifter om arbetsskade- och yrkesskadelivräntor. Bidragsregistret innehåller uppgifter om allmänna barnbidrag och bidragsförskott. Familjebidragsregistret innehåller uppgifter om familjebidrag till värnpliktiga m.fl. Registren används förutom för administration av socialförsäkrings- och bidragssystemen också för samordning med ersättningar från andra myndigheter och försäkringsinrättningar. Förutom försäkringskassan kan även Riksförsäkringsverket och några andra myndigheter via terminal ta del av uppgifter ur registren.

Försäkringskassornas datasystem fick sin nuvarande utformning i början av 1970-talet. Redan efter några år konstaterades att systemet borde förbättras. En parlamentarisk utredning, ALLFA-kommittén, lade under år 1981 fram förslag till ändringar i datasystemet. Förslagen genomfördes emellertid inte. Riksförsäkringsverket fick i stället i uppdrag att göra en ny utredning, och efter flera års utredande lades under år 1988 fram ett förslag som bl.a. innebar att grundinformationen för sjukförsäkringen skulle lagras i lokala register, medan register där betydande stordriftsfördelar fanns (pensioner, barnbidrag, bidragsförskott m.m.) i första hand skulle lagras centralt.

I februari 1991 lade vi fram ett delbetänkande – Lokala sjukförsäkringsregister – vari vi föreslog en registerlag för lokala register som skulle föras vid försäkringskassans lokalkontor med uppgifter för sjukpenning- och rehabiliteringsärendena.

Uppdraget

De nuvarande centrala registren är reglerade genom ett stort antal beslut med föreskrifter från Datainspektionen. Behovet av en författningsreglering aktualiserades bl.a. i samband med de planerade lokala sjukförsäkringsregistren. I direktiven för vår utredning angavs att riksdagen borde ta ställning till en reglering av registren. I en första etapp skulle förslag lämnas till reglering av de lokala sjukförsäkringsregistren och därefter skulle en lagreglering också när det gällde övriga personregister inom

socialförsäkringsområdet komma till stånd. Utgångspunkten för utredningsarbetet skulle vara gällande bestämmelser för socialförsäkringsområdet.

Prop. 1994/95:8
Bilaga 1

Slutbetänkande

I enlighet med direktiven lägger vi i detta slutbetänkande fram förslag till registerlag och förordningar rörande de centrala personregistren inom försäkringskassorna och Riksförsäkringsverket. I detta slutbetänkande redovisar vi överbäganden och förslag rörande främst

- registerändamål
- registerinnehåll
- registeransvar
- sökbegrepp
- utlämnande av uppgifter
- gallring.

Vad vårt förslag omfattar

Handläggningen av ärenden om socialförsäkringsförmåner och liknande förmåner förutsätter en omfattande personregistrering. Många av uppgifterna som förekommer i dessa ärenden kan vara integritetskänsliga. Sådana uppgifter ingår redan i dag i de centrala personregistren hos försäkringskassorna och Riksförsäkringsverket. Övriga uppgifter finns i handlingar av olika slag, t.ex. i intyg eller utlåtanden från läkare eller i socialutredningar. Dessa handlingar förvaras hos försäkringskassorna. Även om uppgifterna således redan finns att tillgå vid försäkringskassorna, kan en registrering på ADB-medium i sig innebära en ökad risk för otillbörligt intrång i den personliga integriteten.

När det gäller att avgöra vilka personuppgifter som skall få föras in i ett ADB-register och vad som i övrigt skall gälla för registret måste en noggrann avvägning göras mellan hänsynen till den personliga integriteten och försäkringskassornas resp. Riksförsäkringsverkets behov av tillgång till uppgifter på ADB-medium för en rättssäker och effektiv handläggning. Socialförsäkringssystemet i vårt land är uppbyggt på ett sätt som i realiteten förutsätter ADB-stöd, om handläggningen skall uppfylla grundläggande krav på rättssäkerhet och snabbhet. I lagstiftningen om socialförsäkringsförmåner finns omfattande och många gånger invecklade regler om samordning mellan förmåner av olika slag. Dessa regler skulle inte kunna tillämpas, om handläggningen var baserad enbart på uppgifter på papper.

Vi anser därför att all registrering på ADB-medium av känsliga personuppgifter som behövs för den handläggning av ärenden om socialförsäkringsförmåner och andra förmåner som enligt lag eller annan författning ankommer på försäkringskassorna och Riksförsäkringsverket bör regleras i författningsform. De register som regleringen avser kallar vi *socialförsäkringsregister*. Rättsoområdet ändras ständigt, varför en fullständig reglering av registreringen i lag skulle behöva undergå ständiga föränd-

ringar. Vi har därför valt att föreslå en lag som anger de från integritetssynpunkt viktiga gränserna för personregistrering. Regeringen kan sedan inom de i lagen angivna gränserna i förordningar närmare bestämma vilken handläggning ett register får inrättas för och vilka uppgifter det får innehålla. Någon möjlighet för regeringen att meddela föreskrifter t.ex. om innehållet i registret som går utöver dem som anges i lagen finns således inte. Regeringens möjligheter att meddela föreskrifter i fråga om innehållet inskränker sig till verkställighetsföreskrifter. Genom att lagen också innehåller regler om terminalåtkomst, utlämnande, sökmöjligheter och gallring stärks skyddet för de registrerades personliga integritet ytterligare.

Ändamålen med registren

Ett socialförsäkringsregister får byggas upp och användas för att tjäna som stöd i försäkringskassornas och Riksförsäkringsverkets handläggning av socialförsäkringsförmåner och liknande förmåner. Ändamålet begränsas till den handläggning av ärenden som enligt lag eller annan författning ankommer på kassorna och verket med undantag av de ärenden för vilka de lokala sjukförsäkringsregistren skall föras enligt lagen (1993:000) om sjukförsäkringsregister hos de allmänna försäkringskassorna. Registret skall dock få användas för utbetalning av de förmåner och ersättningar som avses i 2 § nämnda lag. Härutöver får ett socialförsäkringsregister användas av Statens löne- och pensionsverk och Kommunernas pensionsanstalt i begränsad omfattning. Försäkringskassorna och Riksförsäkringsverket får också använda ett socialförsäkringsregister för tillsyn, uppföljning, utvärdering och framställning av statistik.

Register som inrättas för forskningsändamål eller för att framställa statistik omfattas inte av den författningsreglering vi föreslår. Frågorna rörande den enskildes personliga integritet i detta sammanhang bör enligt vår mening bedömas utifrån ett mer allmänt perspektiv än vad som är möjligt att anlägga i en författningsreglering av detta slag. Därtill kommer att Datalagsutredningen i betänkandet (SOU 1993:10) En ny datalag föreslår särskilda bestämmelser om behandling av känsliga uppgifter för forsknings- och statistikändamål.

Vårdersättningsregister används för att administrera olika sjukvårdsersättningar. De innehåller uppgifter om sjukdomar, undersökningar och behandlingar. Med vårt förslag kommer registrering av sådana uppgifter inte att vara tillåten i ett socialförsäkringsregister. Vårdersättningsregister kommer i väsentliga hänseenden att skilja sig från de socialförsäkringsregister som inrättas med stöd av vårt lagförslag. Vi anser därför att vårdersättningsregister bör regleras för sig i särskild lagstiftning.

Vad får registren innehålla?

Vad ett socialförsäkringsregister får innehålla bestäms av den handläggning av ärenden som ankommer på försäkringskassorna och Riksförsäk-

ringsverket enligt lag eller annan författning. Bestämmelserna om socialförsäkringsförmåner är omfattande och i många fall mycket invecklade. Vi har därför inte ansett det möjligt att i lagen detaljreglera vad ett socialförsäkringsregister skall få innehålla. Det blir i stället de materiella regler som styr kassornas och verkets handläggning av socialförsäkringsärenden som avgör vad som får antecknas i registret. Till skydd för den personliga integriteten har vi dock föreskrivit kraftiga begränsningar av denna möjlighet.

Endast de uppgifter som har betydelse för handläggningen till följd av föreskrifter i lag eller annan författning får registreras.

En annan viktig begränsning gäller sådana känsliga uppgifter som avses i 4 § och 6 § andra stycket datalagen (1973:289). I vårt lagförslag anges i elva punkter vilka uppgifter av sådant slag som får förekomma i ett socialförsäkringsregister. I övrigt får inga sådana uppgifter antecknas i registret. De uppgifter som får förekomma skall antecknas så kortfattat som möjligt. Försäkringskassas, Riksförsäkringsverkets och domstols beslut får registreras såvitt avser utgången, tillämpade bestämmelser och huruvida beslutet har överklagats.

Registeransvar

För ett socialförsäkringsregister som förs gemensamt för försäkringskassorna skall registeransvaret delas mellan kassorna och Riksförsäkringsverket. För ett socialförsäkringsregister som förs särskilt för en försäkringskassa eller särskilt för Riksförsäkringsverket skall berörda kassa resp. verket ha registeransvar. Den som handlägger de ärenden för vilka registret skall användas kommer således att vara registeransvarig.

I avsnitt 8 framhåller vi fördelarna från integritetssynpunkt med lokala register, där varje kassa är registeransvarig för sina register.

Utlämnande av uppgifter

Utlämnande av uppgifter från ett socialförsäkringsregister får ske på ADB-medium endast om det följer av lag eller förordning eller om uppgiften skall användas för forskning eller framställning av statistik. Mot bakgrund av att lagen inte anger exakt vad ett socialförsäkringsregister får innehålla har vi inte ansett det möjligt att detaljreglera i vilken utsträckning ett utlämnande på ADB-medium skall tillåtas. Regleringen bör ske i de registerförordningar som vårt förslag förutsätter. I våra förslag till förordningar har vi angett till vem och för vilket ändamål vi bedömer att utlämnande bör få ske.

Sökbegrepp

Trots de begränsningar i fråga om innehåll som vi föreslår kommer det att finnas integritetskänsliga uppgifter i socialförsäkringsregistren. Enligt vårt förslag skall det inte vara tillåtet att som sökbegrepp använda vissa särskilt känsliga uppgifter. Det gäller tidpunkter för sjukhusvård, huru-

vida den registrerade får eller har fått vård eller försörjning helt eller delvis på det allmännas bekostnad eller är häktad, intagen på kriminalvårdsanstalt eller av annan orsak har tagits om hand på det allmännas bekostnad. Förbudet innebär att tänkta sammanställningar där dessa uppgifter används som sökbegrepp inte är allmänna handlingar. Förbudet har emellertid inte kunnat göras helt undantagslöst. Det kan nämligen inte uteslutas att felaktiga beslut fattas till följd av fel i dataprogram. För att man skall kunna leta reda på de felaktiga besluten och kunna rätta dem har vi föreslagit att man för detta syfte, under viss begränsad tid, skall kunna söka även på de nyss nämnda känsliga uppgifterna. En förutsättning är dock enligt vårt förslag att Datainspektionen har medgett användningen.

I övrigt gäller som förutsättning för att en uppgift skall få användas som sökbegrepp att detta behövs för tillämpning av lag eller annan författning eller för rättelse, tillsyn, uppföljning, utvärdering, urval för forskning eller framställning av statistik. En möjlighet finns för regeringen att föreskriva ytterligare begränsningar.

Uppgifterna skall gallras efter en viss tid

Det är viktigt att uppgifterna i ett socialförsäkringsregister inte sparas längre tid än som är nödvändigt. Vi föreslår därför att alla uppgifter i ett ärende skall tas bort ur registret tio år efter det att uppgiften registrerades. Regeringen ges dock möjlighet att föreskriva en kortare gallringstid. Om uppgiften fortfarande kan ha betydelse för handläggningen får den sparas längre tid.

Ett urval av uppgifterna skall få sparas längre än tio år om regeringen så förordnar. Sådana uppgifter skall förvaras av arkivmyndighet och skall endast få användas för forskningsändamål.

1 Förslag till Lag om socialförsäkringsregister

Lagens tillämpningsområde

1 § Denna lag tillämpas på personregister som behövs för sådan handläggning av ärenden om socialförsäkringsförmåner och andra förmåner som enligt lag eller annan författning ankommer på de allmänna försäkringskassorna eller Riksförsäkringsverket (*socialförsäkringsregister*). Med personregister förstås detsamma som i datalagen (1973:289).

Första stycket gäller inte personregister som får föras utan tillstånd enligt datalagen eller som har inrättats med stöd av riksdagens beslut i annan lag.

När socialförsäkringsregister får föras

2 § Ett socialförsäkringsregister får föras endast om regeringen genom en förordning har beslutat att inrätta registret. Regeringen meddelar föreskrifter om registrets förande, i den mån denna lag inte innehåller föreskrifter i samma hänseende.

Första stycket andra meningen innebär ingen inskränkning i Datainspektionens befogenhet att meddela föreskrifter med stöd av 6 a § och 18 § datalagen (1973:289).

Registerändamål

Handläggning hos de allmänna försäkringskassorna och Riksförsäkringsverket

3 § I den utsträckning regeringen föreskriver får de allmänna försäkringskassorna och Riksförsäkringsverket använda ett socialförsäkringsregister för den handläggning som anges i 1 § första stycket. Försäkringskassorna och verket får också använda sådant register för förberedande åtgärder för handläggningen.

I fråga om handläggning som avses i 2 och 3 §§ lagen (1993:000) om sjukförsäkringsregister hos de allmänna försäkringskassorna gäller enbart bestämmelserna om förande av sjukförsäkringsregister i den lagen. Ett socialförsäkringsregister får dock i den utsträckning regeringen föreskriver användas för utbetalning av de förmåner och ersättningar som anges i 2 § nämnda lag.

Handläggning hos Statens löne- och pensionsverk och Kommunernas pensionsanstalt

4 § I den utsträckning som regeringen föreskriver får Statens löne- och pensionsverk och Kommunernas pensionsanstalt använda ett socialförsäkringsregister för handläggning av ärenden där rörande utbetalningar av socialförsäkringsförmåner och samordning av avtalspensionsförmåner.

5 § En allmän försäkringskassa och Riksförsäkringsverket får använda ett socialförsäkringsregister för uppföljning, utvärdering och framställning av statistik beträffande den verksamhet hos försäkringskassan respektive verket som registret får användas för enligt 3 §. Beträffande sådan verksamhet hos försäkringskassorna får Riksförsäkringsverket dessutom använda ett socialförsäkringsregister för tillsyn, uppföljning, utvärdering och framställning av statistik.

Registerinnehåll

6 § En person får antecknas i ett socialförsäkringsregister, om

1. han förekommer i ett ärende som avses i 1 § första stycket eller, då förberedande åtgärder för handläggning vidtas, kan förekomma i ett sådant ärende, och

2. uppgifter i fråga om honom har betydelse för handläggningen av ärendet till följd av föreskrift i lag eller annan författning.

7 § I ett socialförsäkringsregister skall beträffande personer som avses i 6 §, anges i lokala folkbokföringsregister registrerade uppgifter om

1. personnummer och namn,
2. adress och telefonnummer och, om det behövs för handläggningen,
3. folkbokföringsort och folkbokföringsfastighet.

Förekommer inte uppgifter som avses i första stycket 1 och 2 i det lokala folkbokföringsregistret, skall i stället anges tillgängliga uppgifter om identitet, adress och telefonnummer.

Utan hinder av första och andra styckena får dessutom anges ytterligare uppgifter om namn, adress och telefonnummer.

8 § I fråga om personer som avses i 6 § får vidare, med de begränsningar som följer av andra stycket, i ett socialförsäkringsregister anges uppgifter om medborgarskap, civilstånd samt ekonomiska och personliga förhållanden. Detta gäller dock bara om uppgifterna till följd av föreskrift i lag eller annan författning har betydelse för handläggningen av ärende som avses i 1 § första stycket.

Uppgifter om den registrerade som avses i 4 § datalagen (1973:289) och uppgifter som utgör omdöme eller annan värderande upplysning om den registrerade får anges endast om de gäller

1. tidpunkt för sjukanmälan,
2. sjukperiod,
3. grad av nedsatt arbetsförmåga,
4. förekomsten av ansökan om smittbärrpenning och den tidsperiod för vilken smittbärrpenning begärs,
5. förekomsten av ansökan om ersättning enligt lagen (1988:1465) om ersättning och ledighet för närståendevård och den tidsperiod för vilken sådan ersättning begärs,
6. förekomsten av anmälan om tillfällig föräldrapenning och den tidsperiod för vilken tillfällig föräldrapenning begärs,
7. beräknad tidpunkt för barns födelse,
8. förekomsten av anmälan om arbetsskada, yrkesskada, skada som omfattas av statligt personskadeskydd och skada till följd av olycksfall på grund av krigshändelse samt tidpunkt då sådan skada inträffat,
9. tidpunkter för sjukhusvård,
10. huruvida han får eller har fått vård eller försörjning helt eller delvis på det allmännas bekostnad,

11. huruvida han är häktad, intagen på kriminalvårdsanstalt eller av annan orsak har tagits om hand på det allmännas bekostnad.

De uppgifter som får anges med stöd av första och andra styckena skall anges så kortfattat som möjligt.

9 § I ett socialförsäkringsregister får utan hinder av 8 § andra stycket anges försäkringskassas, Riksförsäkringsverkets och domstols beslut i ärende som avses i 1 § första stycket såvitt avser utgången och de bestämmelser som har tillämpats samt huruvida beslutet har överklagats.

10 § Ett socialförsäkringsregister får även innehålla uppgifter om tidpunkter för registrerade förhållanden samt tekniska och administrativa uppgifter, om uppgifterna behövs för att tillgodose ändamålen med registret.

Sambehandling

11 § Om regeringen inte föreskriver något annat, får uppgifter till ett socialförsäkringsregister hämtas från ett annat sådant register.

I den utsträckning regeringen föreskriver får ett socialförsäkringsregister tillföras uppgifter från ett sjukförsäkringsregister som förs med stöd av lagen (1993:000) om sjukförsäkringsregister hos de allmänna försäkringskassorna. Ett sådant register får tillföras uppgifter som anges i 7 § från ett socialförsäkringsregister i den mån regeringen inte föreskriver något annat.

Av föreskrifter i lag eller förordning eller av beslut av Datainspektionen kan följa att ett socialförsäkringsregister får tillföras uppgifter som avses i 7 och 8 §§ från andra personregister.

Registeransvar

12 § Vem som är registeransvarig för socialförsäkringsregister framgår av följande uppställning.

<i>Register</i>	<i>Registeransvar</i>
Register som förs gemensamt för de allmänna försäkringskassorna	Varje försäkringskassa för behandling av uppgifter hos kassan Riksförsäkringsverket
Register som förs särskilt för en allmän försäkringskassa	Försäkringskassan
Register som förs särskilt för Riksförsäkringsverket	Riksförsäkringsverket

Begär någon hos en allmän försäkringskassa att få underrättelse enligt 10 § datalagen (1973:289) i fråga om uppgift i ett register som förs gemensamt för de allmänna försäkringskassorna, skall underrättelsen lämnas av Riksförsäkringsverket.

Terminalåtkomst

13 § Den som är registeransvarig enligt 12 § har terminalåtkomst till det register som ansvaret gäller. Härutöver får de allmänna försäkringskassorna, Statens löne- och pensionsverk och Kommunernas pensionsanstalt ha terminalåtkomst till ett socialförsäkringsregister i den mån regeringen

föreskriver det. Pensionsverkets och pensionsanstaltens terminalåtkomst får dock bara gälla uppgifter som behövs där för handläggning av ärenden som avses i 4 §.

I fråga om socialförsäkringsregister som förs särskilt för en allmän försäkringskassa gäller de ytterligare begränsningar av terminalåtkomst som regeringen föreskriver.

Den som hos Kommunernas pensionsanstalt tar befattning med uppgifter i ett socialförsäkringsregister får inte obehörigen röja vad han därigenom fått veta om enskilda ekonomiska och personliga förhållanden.

Utlämnande av uppgifter

14 § Utlämnande av uppgifter i ett socialförsäkringsregister får ske på medium för automatisk databehandling endast om detta följer av lag eller förordning eller om uppgiften skall användas för forskning eller framställning av statistik.

Sökbegrepp

15 § Uppgifter som avses i 8 § andra stycket 9-11 får inte användas som sökbegrepp. Datainspektionen får dock för särskilt fall medge att sådana uppgifter under viss bestämd tid används som sökbegrepp om det behövs för att avhjälpa fel som har uppkommit till följd av brister i ett dataprogram och felet inte kan avhjälpas på något annat sätt.

Övriga uppgifter i ett socialförsäkringsregister får användas som sökbegrepp endast om det behövs för tillämpning av lag eller annan författning eller för rättelse, tillsyn, uppföljning, utvärdering, urval för forskning eller framställning av statistik. Utan hinder härav gäller de ytterligare begränsningar av användningen som regeringen föreskriver till skydd för de registrerades personliga integritet.

Gallring

16 § En uppgift i ett socialförsäkringsregister skall gallras tio år efter det att den registrerades eller efter den kortare tid som regeringen föreskriver. Detta gäller dock inte, om uppgiften fortfarande kan ha betydelse för handläggningen av ett ärende som avses i 1 § första stycket.

Utän hinder av första stycket gäller föreskrifter som har meddelats i en förordning eller med stöd av en förordning och som gäller bevarande av ett urval av material för forskningens behov. Sådant material skall överlämnas till arkivmyndighet.

Information

17 § Den som är registeransvarig för ett socialförsäkringsregister skall se till att allmänheten på lämpligt sätt får information om registret. Informationen skall innehålla en beskrivning av de uppgifter som registret får innehålla samt upplysning om

1. ändamålen med registret,
2. de sekretess- och säkerhetsbestämmelser som gäller för registret,
3. rätten att få registerutdrag och rättelse till stånd enligt datalagen (1973:289),
4. de begränsningar i fråga om terminalåtkomst, utlämnande av uppgifter på medium för automatisk databehandling, sökbegrepp och bevarande av uppgifter som gäller för registret.

Ikraftträdande

Prop. 1994/95:8

Bilaga 2

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1994. Ett personregister som har inrättats före ikraftträdandet får utan hinder av denna lag föras intill utgången av år 1994. Detta gäller dock bara i den utsträckning registrets ändamål inte omfattas av vad som gäller för ett inrättat socialförsäkringsregister.

Förteckning över remissinstanser

Prop. 1994/95:8
Bilaga 3

Yttrande över utredningens slutbetänkande (SOU 1993:11) Socialförsäkringsregister har avgetts av Justitiekanslern, Försäkringsöverdomstolen, Kammarrätten i Stockholm, Länsrätten i Malmöhus län, Domstolsverket, Riksförsäkringsverket, Socialstyrelsen, Datainspektionen, Kriminalvårdsstyrelsen, Statskontoret, Riksrevisionsverket, Riksskatteverket, Statistiska centralbyrån, Statens löne- och pensionsverk, Värnpliktsverket, Överstyrelsen för civil beredskap, Centrala studiestödsnämnden, Riksarkivet, Arbetsmarknadsstyrelsen, Arbetarskyddsstyrelsen, Statens invandrarverk, Riksdagens ombudsmän (JO), Arbetsmiljöinstitutet, Forskningsrådsnämnden, Socialvetenskapliga forskningsrådet, Samhall, Landstingsförbundet, Svenska kommunförbundet, Kommunernas pensionsanstalt, Försäkringskassaförbundet, Landsorganisationen i Sverige, Tjänstemännens centralorganisation, Sveriges akademikers centralorganisation, Svenska Arbetsgivareföreningen, Företagarnas Riksorganisation, Arbetslöshetskassornas samorganisation, Pensionärernas riksorganisation, Svenska Läkaresällskapet, Sveriges Läkarförbund och Integritetsskyddsutredningen (1993:03).

Datainspektionens yttrande

Prop. 1994/95:8
Bilaga 4

Datainspektionen har anmodats att avge yttrande över ett förslag till lagrådsremiss med förslag till lag om socialförsäkringsregister.

Datainspektionen har ingenting att erinra mot förslaget.

Förslag till

Lag om socialförsäkringsregister

Härigenom föreskrivs följande.

Allmänna bestämmelser

1 § Denna lag tillämpas på personregister som behövs för sådan handläggning av ärenden om socialförsäkringsförmåner och andra förmåner som enligt lag eller förordning ankommer på de allmänna försäkringskassorna eller Riksförsäkringsverket (*socialförsäkringsregister*)

Med personregister förstås detsamma som i datalagen (1973:289).

Lagen tillämpas inte på

1. personregister som får föras utan tillstånd enligt datalagen,
2. personregister som har inrättats med stöd av annan lag, eller
3. personregister för handläggning av ärenden om vårdersättning.

När socialförsäkringsregister får föras

2 § Ett socialförsäkringsregister får föras endast om regeringen genom en förordning har beslutat att inrätta registret. Regeringen får meddela föreskrifter om registrets förande, såvida inte denna lag innehåller föreskrifter i samma hänseende.

Registerändamål

Handläggning hos de allmänna försäkringskassorna och Riksförsäkringsverket

3 § De allmänna försäkringskassorna och Riksförsäkringsverket får, i den utsträckning regeringen föreskriver, använda ett socialförsäkringsregister för den handläggning som anges i 1 § första stycket. Försäkringskassorna och verket får också använda ett sådant register för förberedande åtgärder för handläggningen.

Ett socialförsäkringsregister får i den utsträckning regeringen föreskriver användas för utbetalning av de förmåner och ersättningar som anges i 2 § lagen (1993:747) om sjukförsäkringsregister hos de allmänna försäkringskassorna samt för inbetalning av avgifter för frivillig sjukpenningförsäkring och för sådana försäkringar som avses i 6 § nämnda lag.

Handläggning hos Statens löne- och pensionsverk och Kommunernas pensionsanstalt

4 § Statens löne- och pensionsverk och Kommunernas pensionsanstalt får, i den utsträckning som regeringen föreskriver, använda ett socialförsäkringsregister för handläggning av ärenden om utbetalningar av socialförsäkringsförmåner och samordning av avtalspensionsförmåner.

5 § En allmän försäkringskassa får använda ett socialförsäkringsregister för uppföljning, utvärdering, framställning av statistik och egen tillsyn beträffande den verksamhet hos försäkringskassan som registret får användas för enligt 3 §.

Riksförsäkringsverket får använda ett socialförsäkringsregister för uppföljning, utvärdering och framställning av statistik beträffande den verksamhet hos verket och försäkringskassorna som registret får användas för enligt 3 §. Verket får dessutom använda ett socialförsäkringsregister för tillsyn av sådan verksamhet hos försäkringskassorna.

Registerinnehåll

6 § Ett socialförsäkringsregister får innehålla uppgifter om en person

1. om personen förekommer i ett ärende som avses i 1 § första stycket eller, då förberedande åtgärder för handläggning vidtas, kan förekomma i ett sådant ärende, och

2. uppgifter i fråga om personen har betydelse för handläggningen av ärendet.

7 § I ett socialförsäkringsregister får beträffande personer som avses i 6 § registreras uppgifter om personnummer, namn, adress, folkbokföringsort, folkbokföringsfastighet och telefonnummer.

8 § I fråga om personer som avses i 6 § får, med de begränsningar som anges i 9 § och 10 § andra stycket, i ett socialförsäkringsregister registreras uppgifter om medborgarskap, civilstånd samt sådana ekonomiska och personliga förhållanden som har betydelse för rätten till och utbetalning av förmåner. Detta gäller dock bara om uppgifterna har betydelse för handläggningen av ärenden som avses i 1 § första stycket.

9 § Uppgifter om den registrerade som avses i 4 § datalagen (1973:289) och uppgifter som utgör omdöme eller annan värderande upplysning om den registrerade får anges endast om de gäller

1. tidpunkt för sjukanmälan,
2. sjukperiod,
3. grad av nedsatt arbetsförmåga,
4. förekomsten av ansökan om smittbärrpenning enligt lagen (1989:255) om ersättning till smittbärare och den tidsperiod för vilken smittbärrpenning begärs,

5. förekomsten av ansökan om ersättning enligt lagen (1988:1465) om ersättning och ledighet för närståendevård och den tidsperiod för vilken sådan ersättning begärs,

6. förekomsten av anmälan om tillfällig föräldrapenning och den tidsperiod för vilken tillfällig föräldrapenning begärs,

7. beräknad tidpunkt för barns födelse,
8. tidpunkt för ansökan om havandeskapspenning

9. förekomsten av anmälan om arbetsskada, yrkesskada, skada som omfattas av statligt personskadeskydd och skada till följd av olycksfall på grund av krigshändelse samt tidpunkt då sådan skada inträffat,

10. förekomsten av ansökan eller anmälan om assistansersättning enligt 5 § lagen (1993:389) om assistansersättning,

11. förekomsten av sådan särskild grund för beaktande av högre bostadskostnad som avses i 14 § tredje stycket och 17 § fjärde stycket lagen (1993:737) om bostadsbidrag,

12. tidpunkter för sjukhusvård,
13. huruvida den registrerade får eller har fått vård eller försörjning helt eller delvis på det allmännas bekostnad,
14. huruvida den registrerade är häktad, intagen på kriminalvårdsanstalt eller av annan orsak har tagits om hand på det allmännas bekostnad.

10 § De uppgifter som får registreras med stöd av 8 och 9 §§ skall anges så kortfattat som möjligt.

Regeringen kan i förordning ytterligare begränsa innehållet i ett socialförsäkringsregister.

11 § Beslut av försäkringskassa, Riksförsäkringsverket och domstol i ärende som avses i 1 § första stycket vilket innehåller uppgifter som avses i 9 § får registreras endast såvitt avser utgången och de bestämmelser som har tillämpats samt huruvida beslutet har överklagats.

12 § Ett socialförsäkringsregister får även innehålla uppgifter om tidpunkter för registrerade förhållanden samt tekniska och administrativa uppgifter, om uppgifterna behövs för att tillgodose ändamålet med registret.

Sambearbetning

13 § Uppgifter till ett socialförsäkringsregister får, om regeringen inte föreskriver annat, hämtas från ett annat sådant register.

Ett socialförsäkringsregister får, i den utsträckning regeringen föreskriver, tillföras sådana uppgifter från ett sjukförsäkringsregister som får lämnas ut med stöd av 18 § lagen (1993:747) om sjukförsäkringsregister hos de allmänna försäkringskassorna. Ett sådant register får tillföras uppgifter enligt 8 – 15 §§ nämnda lag från ett socialförsäkringsregister i den mån regeringen inte föreskriver något annat.

Av föreskrifter i lag eller förordning eller av beslut av Datainspektionen kan följa att ett socialförsäkringsregister får tillföras uppgifter som avses i 7 – 9 §§ från andra personregister.

Registeransvar

14 § Registeransvarig för ett socialförsäkringsregister, är om registret förs särskilt för en allmän försäkringskassa eller dess lokalkontor, försäkringskassan. Beträffande register som förs gemensamt för försäkringskassorna och Riksförsäkringsverket har försäkringskassorna och Riksförsäkringsverket registeransvar. För register som förs särskilt för Riksförsäkringsverket är verket registeransvarig.

Begär någon hos en allmän försäkringskassa att få underrättelse enligt 10 § datalagen (1973:289) om uppgift i ett register som förs gemensamt av de allmänna försäkringskassorna och Riksförsäkringsverket, skall underrättelsen lämnas av Riksförsäkringsverket.

Terminalåtkomst m.m.

15 § Den som är registeransvarig enligt 14 § har terminalåtkomst till det register som ansvaret gäller. De allmänna försäkringskassorna får härutöver ha terminalåtkomst till ett register som förs särskilt för Riksförsäkringsverket i den utsträckning regeringen föreskriver det.

Statens löne- och pensionsverk och Kommunernas pensionsanstalt får ha terminalåtkomst till ett socialförsäkringsregister i den utsträckning regeringen föreskriver det. Pensionsverkets och pensionsanstaltens ter-

minalåtkomst får dock bara gälla uppgifter som behövs där för handläggning av ärenden som avses i 4 §.

I fråga om socialförsäkringsregister som förs särskilt för en allmän försäkringskassa gäller de ytterligare begränsningar av terminalåtkomst som regeringen föreskriver.

16 § Den som hos Kommunernas pensionsanstalt tar befattning med uppgifter i ett socialförsäkringsregister får inte obehörigen röja vad han därigenom fått veta om enskilds ekonomiska och personliga förhållanden.

Utlämnande av uppgifter

17 § Uppgifter i ett socialförsäkringsregister får lämnas ut på medium för automatisk databehandling endast om det följer av lag eller förordning eller om uppgiften skall användas för forskning eller framställning av statistik.

Sökbegrepp

18 § Uppgifter som avses i 9 § 13 och 14 får inte användas som sökbegrepp utom om det har uppkommit fel till följd av brister i ett data-program och felet inte kan avhjälpas på något annat sätt.

Övriga uppgifter i ett socialförsäkringsregister får användas som sökbegrepp endast om det behövs för tillämpning av lag eller förordning eller för rättelse, tillsyn, uppföljning, utvärdering, urval för forskning eller framställning av statistik. Regeringen får föreskriva ytterligare begränsningar av användningen till skydd för de registrerades personliga integritet.

Gallring

19 § En uppgift i ett socialförsäkringsregister skall gallras tio år efter det att den registrerades eller efter den kortare tid som regeringen föreskriver. Detta gäller dock inte om uppgiften fortfarande kan ha betydelse för handläggningen av ett ärende som avses i 1 § första stycket.

Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får föreskriva undantag från första stycket vad gäller bevarande av ett urval av material för forskningens behov. Sådant material skall överlämnas till arkivmyndighet.

Information

20 § Den som är registeransvarig för ett socialförsäkringsregister skall se till att allmänheten på lämpligt sätt får information om registret. Informationen skall innehålla en beskrivning av de uppgifter som registret får innehålla samt upplysning om

1. ändamålen med registret,
2. de sekretess- och säkerhetsbestämmelser som gäller för registret,
3. rätten att få registerutdrag och rättelse enligt datalagen (1973:289),
4. de begränsningar i fråga om terminalåtkomst, utlämnande av uppgifter på medium för automatisk databehandling, sökbegrepp och bevarande av uppgifter som gäller för registret.

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1995. Ett personregister som har inrättats före ikraftträdandet får utan hinder av lagen föras intill utgången av juni år 1996 i den mån registret inte ersätts av ett register inrättat enligt denna lag.

Prop. 1994/95:8
Bilaga 5

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 1994-06-17

Närvarande: justitierådet Per Jermsten, justitierådet Lars Å. Beckman, regeringsrådet Sigvard Holstad.

Enligt en lagrådsremiss den 11 maj 1994 (Socialdepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lagen om socialförsäkringsregister.

Förslaget har inför Lagrådet föredragits av regeringsrättssekreteraren Peter Enander.

Förslaget föranleder följande yttrande av *Lagrådet*:

8 §

Paragrafen innehåller vissa bestämmelser om vilka uppgifter som får registreras i ett socialförsäkringsregister. Det gäller till en början uppgifter om medborgarskap och civilstånd samt om "sådana ekonomiska och personliga förhållanden som har betydelse för rätten till utbetalning av förmåner". I en avslutande mening sägs att detta dock bara gäller "om uppgifterna har betydelse för handläggningen av ärenden "som avses i 1 § första stycket".

Enligt Lagrådets mening kan det ifrågasättas om sistnämnda undantag behövs. Vad som sägs i första meningen om rätten till utbetalning av förmåner kan knappast avse andra förmåner och ändamål än som anges i lagens första paragraf. Ett lämpligare sätt att tydliggöra detta kan vara att i stället komplettera första meningen med sista ledet av den föreslagna andra meningen, nämligen med orden "som avses i 1 § första stycket".

14 §

I denna paragraf regleras frågor angående registeransvar. I paragrafens andra mening föreskrivs beträffande register som förs gemensamt för försäkringskassorna och Riksförsäkringsverket att kassorna och verket har registeransvar.

I författningskommentaren sägs angående denna bestämmelse att kassorna och verket har gemensamt registeransvar. Vidare anføres att den enskilda kassans ansvar främst avser behandlingen av uppgifter hos kassan. Uttrycket behandling av uppgifter innefattar enligt kommentaren inte bara hanteringen av uppgifterna när de väl har registrerats utan även insamlingen och registreringen av dem. Själva registerhållningen räknas också som behandling i sammanhanget.

Såvitt framgår av vad som i övrigt anføres i remissen är det avsett att kassornas registeransvar skall vara begränsat i enlighet med det sagda. Enligt Lagrådets mening bör detta framgå av lagtexten (jfr. 13 § utredningsförslaget).

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde 23 juni 1994

Närvarande: statsministern Bildt, ordförande, och statsråden B. Westerberg, Friggebo, Hörnlund, Olsson, af Ugglas, Dinkelspiel, Thurdin, Hellsvik, Wibble, Björck, Davidson, Könberg, Unckel, P. Westerberg, Ask

Föredragande: statsrådet Könberg

Regeringen beslutar proposition 1994/95:8 Lag om socialförsäkringsregister.

Författningsrubrik	Bestämmelser som inför, ändrar, upphäver eller upprepar ett normgivningsbemyndigande	Celexnummer för bakomliggande EG-regler
Lag om socialförsäkringsregister	3, 4, 10, 13, 15, 18, 19	

